अनुक्रमणिका

भाग -१ -- ५

भारतातील विदेशी गुंतवणूक-योजनापूर्वक सादरीकरण------------------------

विभाग - १ - विदेशी थेट गुंतवणुक ५

१) भारतातील विदेशी गुंतवणूक ५

२) भारतातील विदेशी गुंतवणुकीच्या प्रवेशाचे मार्ग ६

३) भारतात गुंतवणुकीला मनाई --- ७

४) भारतात गुंतवणूक करण्यासाटी पात्रता-- ७

५) साधनांचे प्रकार-- ८

६) लघु उद्योग (एसएसाय)युनीटसमध्ये गुंतवणूक------------------------------------ ९

७) ॲसेट रिकंस्ट्रक्शन कंपन्यां(एआरसीज)मध्ये गुंतवणूक-------------------- ९

८) प्रतिभूती बाजारातील पायाभूत सुविधा कंपन्यात गुंतवणूक -------- १०

९) क्रेडिट इन्फर्मेशन कंपनीमध्ये गुंतवणुक १०

१०) कमोडिटी एक्सचेंजेसमध्ये १०

११) सार्वजनिक बँकांमध्ये गुंतवणुक १०

१२) नेपाळ व भूतानमधून आलेली गुंतवणुक ११

१३) राइटस्/बोनस समभागांचे निर्गमन ११

१४) गतकालीन ओसीबीज्ना हक्कांसाठी रिझर्व बँकेची पूर्व परवानगी ११

१५) निवासींकडून अनिवासींना राईट्स शेअरचे (हक्कांचे) अतिरिक्त वाटप ११

१६) विलीनीकरणाच्या/एकत्रीकरणाच्या योजनेखाली समभागांचे संपादन---------------- ११

१७) एम्प्लॉइज स्टॉक ऑप्शन योजनेखाली समभागांचा निर्गम (ईएसओपीज्) १२

१८) एफडीआयचा अहवाल देणे १२

१९) निर्गमाची किंमत ------------ १४

२०) विदेशी चलन खाते १४

२१) समभाग आणि परिवर्तनीय कर्जरोख्याचे हस्तांतरण------------------------------ १४

२२) सिक्युरिटीचे हस्तांरण करण्यासाठी काही बाबतीत आरबीआयची पूर्वपरवानगी १६

२३) ईसीबी / एकगठ्ठा फीज् / स्वामित्वधन / भांडवली मालाची आयात, ह्यांचे एसईझडेव्दारा इक्विटीमध्ये रुपांतरण १८

२४) विक्रीच्या उत्पन्नाचे वित्तप्रेषण-- २०

२५) कंपन्या गुंडाळल्यानंतर/दिवाळ्यात गेल्यानंतर वित्तप्रेषण--------------------------- -२०

२६) एडीआर/जीडीआर खाली भारतीय कंपन्यांद्वारे समभागांचा निर्गम------------------ २०

२७) द्विमार्गी फंगिबिलिटी योजना -------------------------------------- २२

२८) प्रायोजित एडीआर /जीडीआर निर्गम २२

२९) एडीआर जीडीआर निर्गम कळविणे २२

खंड - २ : विदेशी पोर्टफोलिओ गुंतवणूक २३
१) पोर्टफालिओ गुंतवणूक योजना (पीआयएस) २३
२) पीआयएस खाली एफआयआयजची गुंतवणूक २३
३) एफआयआय व्दारा शॉर्ट सेलिंग २४
४) एक्सचेंज ट्रेडेड डेरिवेटिवजचे करार २४
५) एडी वर्ग - १ बँकांमधील खाती २५
६) एफआयआयमधील खाजगी प्लेसमेंट्स २५

७) एफआयआयच्या गुंतवणुकीचा अहवाल देणे २६
८) अनिवासी भारतीयांव्दारा (एनआरआय) गुंतवणुकी २६

९) गुंतवणुकीच्या स्थितीचे आरबीआयद्वारे संनियंत्रण २७
१०) सावधानता सूची (इशारा दिलेल्यांची यादी) २७
११) मनाई केलेल्यांची यादी २८
१२) समुद्रपार कॉर्पोरेट बॉडीज(ओसीबीज) द्वारा गुंतवणूक २८
खंड ३ : विदेशी व्हेंचर कॅपिटल गुंतवणूक २८
व्हेंचर कॅपिटल फंडसद्वारा गुंतवणूक २८
खंड ४ : अन्य विदेशी गुंतवणूक २८
१) अनिवासीद्वारा अन्य प्रतिभूतींची खरेदी २९
२) एफआयआयद्वारा अन्य प्रतिभूतींची खरेदी २९
३) मल्टिलॅटरल डेवलपमेंट बँकांव्दारे (एमडीबी) केलेली गुंतवणुक २९
४) भारतातील बँकांनी दिलेल्या टायर १ व टायर २ संलेखांमधील विदेशी गुंतवणुक २९

भाग २ ३१
१) भारतात स्थावर मालमत्तेचे संपादन आणि हस्तांतरण ३१
२) विदेशी राजदूतावास/मुत्सद्दी/मुख्य वाणिज्य दूतावास यांच्या द्वारे स्थावर मालमत्तेची खरेदी/विक्री ३२
३) अनुज्ञेय कार्य करण्यासाठी स्थावर मालमत्ता प्राप्त करणे----------------------- ३२
४) विक्रीच्या उत्पन्नाचे प्रत्यावर्तन --- ३२
५) विशिष्ट देशामधील नागरिकांना भारतातील अचल मालमत्ता मिळविणे किंवा हस्तांतरित करणे ह्यासाठी पूर्व परवानगी ३३
भाग- ३ ३३
भारतात शाखा/संपर्क कार्यालये/प्रकल्प कार्यालये स्थापन करणे ३३
१) आरबीआयला अर्ज करणे ३४
२) संपर्क कार्यालये ३४
३) विदेशी विमा कंपन्यांची संपर्क कार्यालये ३४
४) शाखा कार्यालये ३४
५) एसइझेडमध्ये शाखा कार्यालये
५) स्पेशल इकॉनॉमिक झोन्स (एसईझेड) मध्ये शाखा - कार्यालय ३५

६) बँकांच्या शाखा ३६

७) प्रकल्प कार्यालये ३६
८) विदेशी मुद्रा खाते ऊघडणे ३६
९) भारतातील प्रकल्प कार्यालयांव्दारे अधूनमधून केलेले प्रेषण ३६

१०) सर्वसाधारण अटी ३९
११) कार्यालये बंद करणे ३९

भाग -४
भागीदारी कंपन्या / मालकी-कंपन्यामध्ये गुंतवणुक ३८
१. भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीने भारतातील फर्ममध्ये किंवा मालकीच्या कन्सर्न मध्ये गुंतवणूक करणे
२. एकमेव मालकीच्या कन्सर्न / भागीदारी संस्थेत प्रत्यावर्तनाच्या लाभासह गुंतवणूक------ ४०
३. एनआरआयज/पीआयाओज व्यतिरिक्त अन्य अनिवासीद्वारा गुंतवणूक------------ -४०

४. बंधन -- ३९
परिशिष्ट - १-- ४०

परिशिष्ट - २ --- ५१

परिशिष्ट - ३ --- ५३

परिशिष्ट - ४ --- ५९

परिशिष्ट - ५--- ६०

परिशिष्ट- ६ --- ६१
परिशिष्ट - ७ --- ६४
परिशिष्ट - ८ -- ६६
परिशिष्ट - ९ -- ७९
परिशिष्ट - १०.. ८५
परिशिष्ट - ११...79
परिशिष्ट - ११...९०
परिशिष्ट - १२...९१

भाग - १

भारतातील विदेशी गुंतवणुकी- योजनाबद्ध सादरीकरण

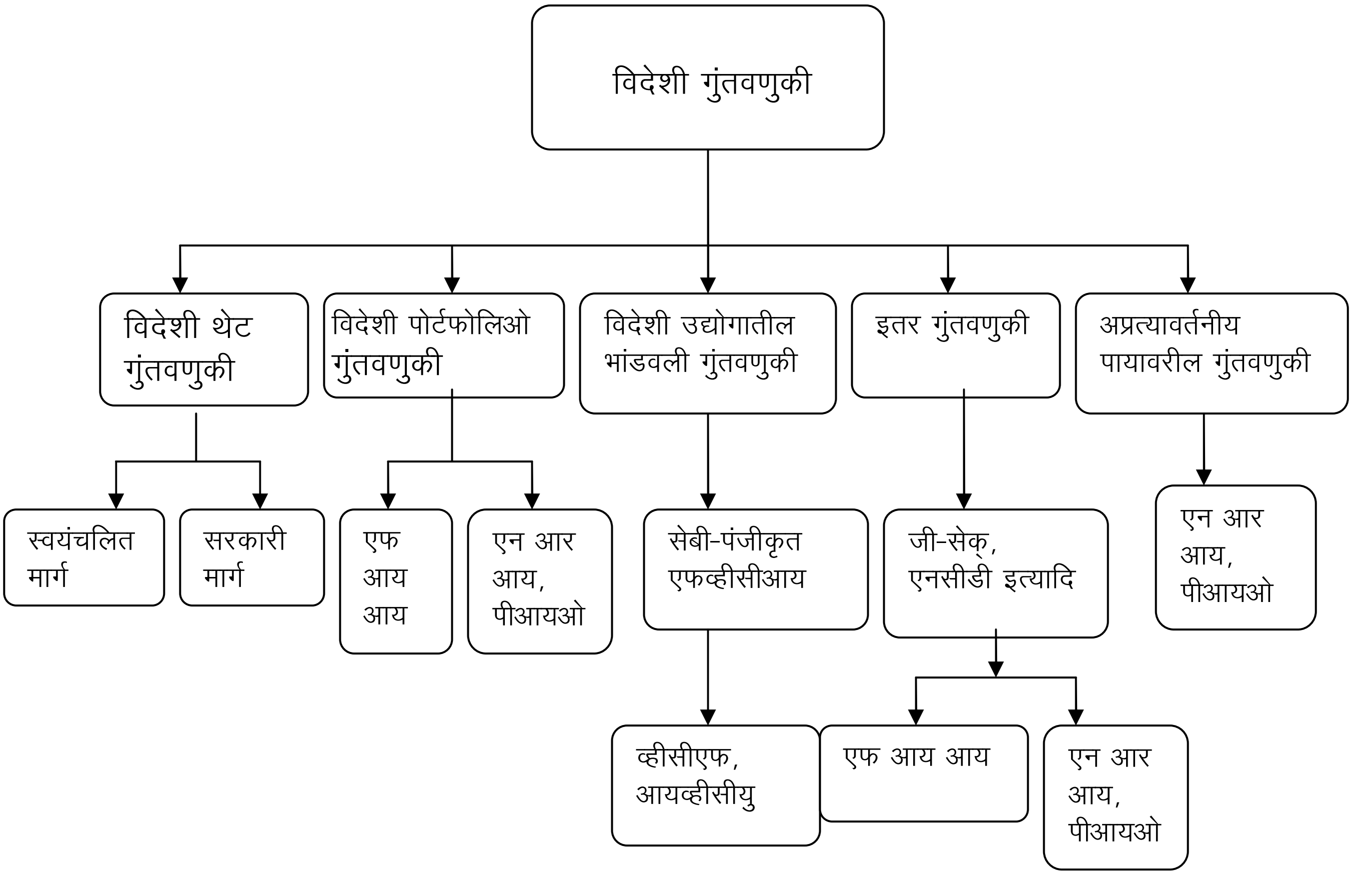

भाग - १ थेट विदेशी गुंतवणूक

१) भारतातील थेट विदेशी गुंतवणूक

भारतातील थेट विदेशी गुंतवणूक विदेशी विनिमय व्यवस्थापन अधिनियम(फेमा) १९९९, च्या तरतुदींनी आणि भारत सरकारने घोषित केलेल्या एफडीआय धोरणाने शासित आहेत. भारतीय रिझर्व्ह बँकेने अधिसूचना क्र. फेमा २०/२००-आरबी दिनांक मे ३, २००० निर्गमित केली आहे, ज्यात या संबंधातील सूचनांचा समावेश आहे. ही अधिसूचना वेळोवेळी दुरुस्त करण्यात आली आहे.

२) **भारतातील गुंतवणुकीच्या प्रवेशाचे मार्ग**

विदेशी थेट गुतवणुकीला जवळजवळ सर्वच क्षेत्रात मुक्त परवानगी आहे. थेट विदेशी गुंतवणूक दोन मार्गांनी करता येईल- स्वयंचलित मार्ग आणि सरकारी मार्ग. स्वयंचलित मार्गाखाली, विदेशी गुंतवणूकदाराला किंवा भारतीय कंपनीला गुंतवणुकीसाठी रिझर्व्ह बँकेच्या किंवा भारत सरकारच्या मंजुरीची गरज नाही. सरकारी मार्गाखाली विदेशी गुंतवणूक प्रवर्तन मंडळ(एफआयपीबी), वित्त मंत्रालय, भारत सरकार यांच्या पूर्वानुमतिची आवश्यकता आहे.

जिचे शेअर्स दिले जात आहेत अशी भारतीय कंपनी जानेवारी १२, २००५ रोजी करत असलेल्या व्यवहारांमध्ये, व त्या कंपनीमध्ये निवेशकाचे भारतातध्ये गुंतवणुक/ तंत्रज्ञान सहकार्य/ ट्रेड मार्क करारनाम्यानुसार टाय-अप असल्यास, ते शेअर्स मिळवण्यासाठी त्याला सेक्रेटरियट ऑफ इंडस्ट्रियल असिस्टन्स (एस आय ए) / फॉरिन इन्वेस्टमेंट प्रमोशन बोर्ड (एफआय पी बी) ह्यांची पूर्व परवानगी घ्यावी लागेल. तथापि, हा निर्बंध, सिक्युरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (सेबी) मध्ये पंजीकृत असलेल्या व्हेंचर कॅपिटल फंडांव्दारे गुंतवणुक करण्यासाठी असलेल्या शेअर्स प्रचालनासाठी लागु नाहीत. तसेच हा निर्बंध, बहुराष्ट्रीय वित्तसंस्थांने केलेल्या गुंतवणुकींना, किंवा अस्तित्वात असलेल्या संयुक्त उद्योगामध्ये दोन्हीही पक्षांनी केलेली गुंतवणुक ३ टक्केपेक्षा जास्त नसल्यास, किंवा जेथे संयुक्त उद्योग/ सहकार्य आजारी असल्यास किंवा माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रात किंवा खाणकाम क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या भारतीय कंपनीचे शेअर्स देण्यास लागु नाही. मात्र ह्यासाठी, ती संयुक्त उद्योग किंवा तंत्रज्ञान हस्तांतरण/ट्रेड मार्क करारनामा ज्याचे नावे केला आहे अशी व ज्याला शेअर्स द्यावयाचे आहे अशी व्यक्ती ही देखील त्याच क्षेत्रात / खनिजामध्ये किंवा माहिती तंत्रज्ञान क्षेत्रात असली पाहिजे.

भारतामधील अनिवासी निवेशकांसाठी असलेला प्रवेश-मार्ग तसेच भारतामधील क्षेत्रनिहाय गुंतवणुकीच्या मर्यादा जोडपत्र -१ मध्ये दिल्या आहेत.

एफडीआय धोरण भारत सरकार ठरविते. भारतात एफडीआयच्या संबंधात धोरण आणि कार्यपद्धती ***"दि मॅन्युअल ऑन इन्व्हेस्टिंग इन इंडिया- फॉरिन डायरेक्ट इन्व्हेस्टमेंट, पॉलिसी अँड प्रोसिजर्स"*** मध्ये उपलब्ध आहेत. हा दस्ताऐवज सार्वजनिक ठिकाणी उपलब्ध

---

१ येथे हे स्पष्ट करण्यात येत आहे कि ह्या परिपत्रकात नमूद केलेले "समभाग" म्हणजे समभाग, "परिवर्तनीय कर्जरोखे" म्हणजे संपूर्ण आणि बंधनकारकपणे परिवर्तनीय असलेले कर्जरोखे आणि " अधिमान समभाग" म्हणजे संपूर्ण आणि बंधनकारकपणे परिवर्तनीय असलेले अधिमान समभाग. सीएफ. एपी (डीआयआर मालिका) परिपत्रक क्र. ७३ आणि ७४ दिनांक जून ८, २००७.

आहे आणि तो औद्योगिक धोरण आणि प्रवर्तन विभाग, व्यापार आणि उद्योग मंत्रालय यांच्या http://www.dipp.nic.in/manual/fdi_text_manual_nov_2006.pdf या

वेबसाइटवरून डाउनलोड करता येईल. फेमा नियमने गुतवणूकीच्या पद्धती विहीत करतात म्हणजेच निधी स्वीकृतीच्या पद्धती, समभाग / परिवर्तनीय कर्जरोखे आणि अधिमान समभागां[१] चे निर्गमन आणि गुंतवणुकीचा अहवाल रिझर्व्ह बँकेला देणे.

३) भारतातील गुंतवणुकीला मनाई

१) भारतातील कोणत्याही कंपनीत किंवा भागीदारी फर्म किंवा मालकीची कन्सर्न किंवा एकक, अंगीकृत केलेले किंवा न केलेले (जसे विश्वस्त संस्था), जे खालील कार्यात व्यस्त आहे किंवा व्यस्त होण्याचे प्रस्तावित आहे, त्यात विदेशी गुंतवणुकीला मनाई आहे.

(अ) चीट फंडाचा व्यवसाय, किंवा
(ब) निधी कंपनी, किंवा
(क) शेतीविषयक किंवा लागवड कार्य किंवा
(ड) स्थावर मालमत्ता व्यवसाय, किंवा फार्म हाऊसचे बांधकाम
(ई) हस्तांतरणीय विकास हक्कातील(टीडीआरस) व्यवहार

२) हे स्पष्ट करण्यात येत आहे कि स्थावर मालमत्तेच्या व्यवसायात नगरांचा विकास, निवासी/व्यापारी जागा, रस्ते आणि पूल यांचे बांधकाम समाविष्ट नाही. पुढे असेही स्पष्ट करण्यात येत आहे कि, फेमा नियमनांप्रमाणे गुंतवणूक असलेल्या भागीदारी. फर्मस मालकीच्या कन्सर्नस यांना मुद्रित माध्यम क्षेत्रात कार्यशील होण्यास परवानगी नाही. उक्त व्यतिरिक्त सुद्धा, काही क्षेत्रात एफडीआरच्या स्वरुपातील गुंतवणुकीला मनाई आहे, ती अशी :-

(१) किरकोळ व्यापार
(२) अणू उर्जा
(३) लॉटरी व्यवसाय
(४) जुगार आणि बेटिंग

ई) चिट फंडांचा व्यवहार / व्यापार
फ) निधी कंपनी
ग) हस्तांरणीय विकास हक्कांमध्ये (टीडीआर) व्यापार/व्यवहार
ह) खाजगी क्षेत्रासाठी खुल्या नसलेल्या कार्यकृती/क्षेत्रे.

(२) अधिसूचना क्र. फेमा - १/२००० आरबी दि. मे ३, २००० अनुसार

४) भारतात गुंतवणूक करण्यासाठी पात्रता

१) भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती[२] (पाकिस्तान किंवा बांगलादेशाच्या नागरिकांव्यतिरिक्त) किंवा भारताबाहेर अंगीकृत एकक (पाकिस्तान अंगीकृत एककांव्यतिरिक्त) यांना भारत सरकारच्या एफडीआय धोरणाच्या अधीन भारतात गुंतवणूक करता येईल. बांगला देशात रहिवासी असलेली व्यक्ती, किंवा तेथे संस्थापित झालेली संस्था, पूर्वपरवानगी घेऊन, ह्या एफडीआय योजनेखाली भारतात गुंतवणुक करु शकते.

---

३ फेमा (कलम २ यु) खाली "व्यक्ती" ची व्याख्या अशी करण्यात आली आहे.

(ए) एक व्याक्ति

(बी) हिंदू अविभक्त कुटुंब

(सी) एखादी कंपनी

(डी) एखादी फर्म

(इ) व्यक्तींची संघटना किंवा व्यक्तींची संस्था, अंगीकृत असो वा नसो..

(एफ) प्रत्येक कृत्रिम ज्युरिडिकल व्यक्ती, आधीच्या कोणत्याही उपकलमांखाली न येणारी, आणि

(जी) अशा व्याक्तिच्या मालकीची कोणतीही एजन्सी, कार्यालय, किंवा शाखा.

- "भारतात रहिवासी असलेली व्यक्ती" म्हणजे (फेमा सेक २(व्ही))

(१) अशी व्यक्ती जी आधीच्या आर्थिक वर्षाच्या काळात एकशे ब्याऐंशी दिवसांहून अधिक काळ भारतात राहिली आहे. पण पुढील समाविष्ट नाही-

(ए) कोणत्याही एका प्रकरणात व्याक्ति भारताबाहेर गेली आहे किंवा भारताबाहेर रहात आहे.-

(ए) भारताबाहेर नोकरीसाठी किंवा ती स्वीकारण्यासाठी

(बी) भारताबाहेर व्यवसाय करण्यासाठी किंवा सुटी भारताबाहेर घालविण्ासाठी

(सी) कोणत्याही अन्य हेतूने ज्या परिस्थितीतून त्याचा अनिश्चित कालावधीसाठी भारताबाहेर राहण्याचा हेतू दिसून येतो.

(बी) खालील पैकी कोणत्याही व्यतिरिक्त, भारतात येणारी किंवा राहणारी व्याक्ति-

(ए) भारतात नोकरी स्वीकारल्यामुळे किंवा नोकरीसाठी, किंवा

(बी) भारतात व्यवसाय करण्यासाठी किंवा सुटी घालविण्यासाठी, किंवा

(सी) कोणत्याही अन्य हेतूने , अशा परिस्थितीत, ज्यातून त्याचा अनिश्चित कालासाठी भारतात राहण्याचा हेतु निदर्शित होईल.

(२) कोणतीही व्याक्ति किंवा संस्था जी भारतात नोंदणीकृत किंवा अंगीकृत आहे,

(३) भारताबाहेरील निवासी व्याक्तिच्या मालकीचे किंवा तिच्या नियंत्रणाखालीलभारतातील कार्यालय, शाखा किंवा एजन्सी,

(४) भारतातील निवासी व्यक्तीच्या मालकीचे किंवा तिच्या नियंत्रणाखालील भारताबाहेरील कार्यालय, शाखा किंवा एजन्सी,

- "भारताबाहेर रहिवासी असलेली व्यक्ती" म्हणजे भारताचा रहिवासी नसलेली व्यक्ती (फेमा सेक २ (डब्ल्यु) अनुसार

(२) ओव्हरसीज कॉर्पोरेट बॉडी (ओसीबी) म्हणजे, अनिवासी भारतीयांच्या प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष किमान साठ टक्के मालकीच्या कंपनी, भागीदारी संस्था किंवा कॉर्पोरेट बॉडी आणि ह्यात अनिवासी भारतीयांच्या प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष परंतु न बदलता येणारा (इर्-रिव्होकेबल) असा लाभाचा किमान साठ टक्के भाग असलेले विदेशी ट्रस्ट ही येतात. सप्टेंबर १६, २००३ पासून भारतात ओसीबी हा निवेशकांचा एक वर्ग समजणे बंद केले गेले आहे. भारताबाहेर संस्थापित झालेल्या व आरबीआयव्दारा ॲडवर्स नोटीसखाली नसलेल्या पूर्वीच्या ओसीबी, इन्कॉर्पोरेटेड अनिवासी बॉडीज म्हणून, ह्या एफडीआय योजनेखाली नवीन गुंतवणुकी करु शकता; मात्र ह्यासाठी, ती गुंतवणुक सरकारी मार्गाने केली असल्यास भारत सरकारची, व स्वंयचलित मार्गाने केल्यास रिझर्व बँकेची पूर्व परवानगी घ्यावी लागेल.

५) साधनांचे प्रकार

१) भारतीय कंपन्यांना समभाग/अधिमान समभाग/परिवर्तनीय कर्जरोखे निर्गमित करण्यासाठी फेमा नियमानांच्या अधीन विहीत केलेल्या मूल्यांकनाच्या नियमांअधीन मुक्त परवानगी आहे.

२) अपरिवर्तनीय, परिवर्तनाचा पर्याय असणारे किंवा अंशिक परिवर्तनीयता असणाऱ्या अशा अन्य प्रकारच्या अधिमान समभागाचा निर्गम हे कर्ज मानले जाईल. त्यामुळे, अशा निर्गमाला बाह्य व्यवसायिक कर्जांना (इसीबी) लागू असणारे म्हणजेच पात्र ऋणको, मान्यताप्राप्त कर्जदार, रक्कम आणि मुदतपूर्ती, अंतिम उपयोगाचे नियम वगैरे लागू होतील. ही साधने रुपयात अभिधानित असल्यामुळे, रुपयातील व्याज लिबॉर सममूल्य स्वॅप अधिक इसीबीच्या तदनुरूप मुदतपूर्तीसाठी अनुज्ञेय स्प्रेडच्या आधारावर असेल. रोख्यांच्या संबंधात, केवळ तेच जे विलिर्दिष्ट काळात संपूर्ण आणि बंधनकारकपणे समभागात परिवर्तनीय असतील, तेच एफडीआय धोरणाच्या अधीन समभागांचा भाग म्हणून मान्य करण्यात येतील.

६) लघु औद्योगिक युनीटसमधील गुंतवणूक

१) विदेशी गुंतवणूकदार कोणत्याही लघु औद्योगिक युनीटमध्ये गुंतवणूक करू शकतो, जर ते एफडीआय धोरणाखाली मनाई असलेल्या कोणत्याही कार्यात व्यस्त् नसेल. अशी गुंतवणूक भारतीय कंपनीच्या/एसएसआय युनीटच्या पूर्ण भरणा केलेल्या भांडवलाच्या २४ टक्के च्या मर्यादेच्या अधीन असेल. एखादे एसएसआय युनीट त्याच्या पूर्ण भरणा केलेल्या भांडवलाच्या २४ टक्के अधिक समभाग/संपूर्ण परिवर्तनीय अधिमान समभाग/संपूर्ण परिवर्तनीय कर्जरोखे निर्गमित करू शकते जर :-

अ) त्याने आपला लघु उद्योग हा दर्जा सोडून दिला असेल,

ब) ते लघु उद्योगासाठी राखीव असलेल्या बाबींच्या उत्पादनात व्यस्त नसेल किंवा व्यस्त होण्याचे प्रस्तावित नसेल, आणि

क) ते परिशिष्ट १ मध्ये विनिर्दिष्टित केलेल्या क्षेत्रीय मर्यादेची पूर्तता करीत असेल.

२) हे स्पष्ट करण्यात येत आहे कि, कंपनीने/एसएसआय युनीटने आपला एसएसआय हा दर्जा सोडून दिल्याचे मानण्यात येईल, जर संयंत्र आणि यंत्रसामग्रीतील गुंतवणूक मायक्रो, स्मॉल अँड मिडियम एन्टरप्राइझेस अधिनियम, २००६ अधीन विहीत मर्यादेच्या बाहेर जात असेल.

(३) एखादे एसएसआय युनिट, जे एक एक्सपोर्ट ओरिएंटेड युनिट (ईओयु) किंवा फ्री टेड झोनमधील (एफटीझेड) किंवा एक्सपोर्ट प्रोसेसिंग झोनमधील (ईपी झेड) किंवा सॉफ्टवेअर टेक्नॉलॉजी पार्कमधील (ईएचटीपी) युनिट असल्यास, ते युनिट, जोडपत्र-१ मध्ये निर्देशित केलेल्या क्षेत्रीय मर्यादांपर्यंत, भरणा केलेल्या भांडवलाच्या २४ टक्कयांपेक्षा जास्त रकमेचे शेअर्स /संपूर्णपणे किंवा वैधानिकरीत्या परिवर्तनीय डिबेंचर्स/ संपूर्णपणे किंवा वैधानिकरीत्या परिवर्तनीय प्रिफरन्स शेअर्स देऊ शकते.

७) मत्ता पुनरुभारणी कंपन्या (एआरसीज) मध्ये गुंतवणूक

१) भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती (विदेशी संस्थात्मक गुंतवणूदार(एफआयआयज वगळता)ना भारतीय रिझर्व्ह बँकेकडे नोंदणीकृत असलेल्या मत्ता पुनरुभारणी कंपन्यांच्या(एआरसीज) भाग भांडवलात सरकारी मार्गाने गुंतवणूक करण्याची परवानगी आहे. अशा गुंतवणुकीसाठी स्वयंचलित मार्ग उपलब्ध नाही. अशा गुंतवणुकी काटेकोरपणे एफडीआयच्या स्वरूपात असाव्यात आणि एफआयआयजद्वारा गुंतवणकींना परवानगी नाही. एफडीआयवर एआरसीच्या पूर्ण भरणा केलेल्या भागभांडवलाच्या ४९ टक्के ची मर्यादा आहे.

२) परंतु, सेबीकडे नोंदणीकृत असलेल्या एफआयआयज रिझर्व्ह बँकेकडे नोंदणीकृत असलेल्या एआरसीजनी निर्गमित केलेल्या सिक्युरिटी रिसीटस(एसआरएस) मध्ये गुंतवणूक करू शकतात. एसआरसच्या योजनेतील प्रत्येक ट्रॅचेमधील एका एफआयआयची गुंतवणूक

निर्गमाच्या १० टक्के च्या बाहेर नसण्याच्या अटीअधीन एसआयसच्या योजनेतील प्रत्येक ट्रॅचेमध्ये एफआयआयज ४९ टक्के पर्यंत गुंतवणूक करू शकतात.

८) प्रतिभूती बाजारातील पायाभूत सुविधा कंपन्यात गुंतवणूक

स्टॉक मार्केटस, डिपॉझिटरीज आणि क्लियरिंग कॉर्पोरेशन्स अशा प्रतिभूती बाजारातील पायाभूत सुविधा कंपन्यात, सेबीच्या नियमनांच्या पूर्ततेच्या आणि खालील अटींच्या अधीन विदेशी गुंतवणुकीला परवानगी आहे. :-

१) विदेशी थेट गुंतवणुकी(एफडीआय) साठी २६%आणि विदेशी संस्थात्मक गुंतवणुकीसाठी २३% अशा स्वतंत्र मर्यादेत ह्या कंपनांमध्ये पूर्ण भरणा झालेल्या भागभांडवलाच्या ४९% पर्यंत विदेशी गुंतवणुकीला परवानगी आहे.,

२) एफआयबीपीच्या विशिष्ट पूर्वानुमतिने एफडीआयला परवानगी दिली जाईल, आणि

३) एफआयआयज केवळ दुय्यम बाजारातील खरेदीमार्फत गुंतवणूक करू शकतील.

(९) क्रेडिट इन्फर्मेशन कंपन्यांमध्ये गुंतवणुक

क्रेडिट इन्फर्मेशन कंपनीज (विनिमय) अधिनियम, २००५ अनुसार, पुढील अटींवर, क्रेडिट इन्फर्मेशन कंपन्यांमध्ये विदेशी गुंतवणुकीस परवानगी आहेः-

(१) क्रेडिट इन्फर्मेशन कंपन्यांमध्ये, भरणा झालेल्या भांडवलाच्या केवळ ४९% पर्यंत विदेशी गुंतवणुक करण्यास परवानगी आहे (२) ४९% पर्यंतच्या गुंतवणुकीची परवानगी, एफआयपीबीची पूर्वपरवानगी व रिझर्व बँकेकडून विनियात्मक परवानगी मिळाल्यानंतरच मिळेल. (३) सेबीकडे पंजीकृत झालेल्या एफआयआय व्दारे केलेल्या गुंतवणुकी ह्या दुय्यम बाजारातील, २४% पर्यंतच्या खरेदी व्दाराच करण्यास परवानगी असून, ती खरेदी विदेशी गुंतवणुकीसाठी असलेल्या एकूण ४९% च्या मर्यादेच्या आत असली पाहिजे (४) कोणतीही एफआयआय व्यक्तिशः व प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षपणे १०% पेक्षा अधिक इक्विटी धारण करु शकणार नाही.

(१०) कमोडिटी मार्केटमधील गुंतवणुक

कमोडिटी एक्सेंजेसमध्ये, विदेशी गुंतवणुक, पुढील अटींवर करण्यास परवानगी आहे :-

(१) विदेशी गुंतवणुकीसाठी, २६% ची एफडीआय मर्यादा आणि २३ टक्कयांची एफआयआय मर्यादा ह्यासह ४९% ची संयुक्त मर्यादा आहे.

(२) एफआयपीबीची विशिष्ट/नेमकी पूर्वमंजुरी घेतल्यानंतरच एफडीआयसाठी परवानगी दिली जाईल. (३) कमोडिट मार्केटच्या इक्विटीमधील एफआयआयची खरेदी ही केवळ दुय्यम बाजारांपुरतीच मर्यादित आहे (४) कमोडिटी मार्केटमधील विदेशी गुंतवणुक, फॉरवड मार्केट कमिशनने ह्याबाबतीत दिलेल्या विनियमांचे पालन केल्यासच करता येईल.

(११) सार्वजनिक बँकांमध्ये गुंतवणुक

सार्वजनिक बँकांमध्ये एफडीआय व पोर्टफोलिओ गुंतवणुक ही केवळ, बँकिंग कंपनीज् (अक्विझिशन ॲड ट्रान्सफर ऑफ अंडरटेकिंग्ज) अधिनियमन १९७०/८० च्या कलम ३ (२डी) खाली दिलेल्या तरतुदीनुसार, वैधनिक २० टक्कयांच्या मर्यादेपर्यंतच करता येईल. भारतीय स्टेट बँक व तिच्या सहकारी बँकांमध्ये केलेल्या अशा प्रकारच्या गुंतवणुकींना हीच मर्यादा लागु असेल

१२) नेपाळ आणि भूतानमधून गुंतवणूक

नेपाळ आणि भूतानमधील अनिवासी तसेच नेपाळ आणि भूतानच्या नागरिकांना प्रत्यावर्तनाच्या तत्त्वावर, एफडीआय योजनेखाली भारतीय कंपन्यांच्या समभागात आणि परिवर्तनीय कर्जरोख्यात गुंतवणूक करण्यास, अशा व्यवहारासाठी प्रदान करायची रक्कम केवळ सामान्य बँकिंग मार्गाने मुक्त विदेशी चलनातील आवक वित्तप्रेषणाद्वारे किंवा अनिवासीच्या एनआरइ/एफसीएनआर(बी) खात्यातील वजावटीद्वारेच प्रदान करण्याच्या अटीअधीन परवानगी आहे.

१३) राइट्स /बोनस समभागांचे निर्गम

भारतीय कंपन्यांना क्षेत्रीय मर्यादा काही असल्यास तिच्या पालनाच्या अधीन विद्यमान अनिवासी समाभाग धारकांना मुक्तपणे राइट्स/बोनस समभाग निर्गमित करण्यासाठी फेमाच्या तरतुदींनी परवानगी दिलेली आहे. परंतु असे बोनस/राइट्स समभागांचे निर्गम कंपन्या अधिनियम, १९५६, सेबी(उघड करणे आणि गुंतवणूकदारांचे संरक्षण) मार्गदर्शक तत्त्वे(सूचीबद्ध कंपन्यांच्या बाबतीत) वगैरें सारख्या कायद्यांच्या/धटनांत्मक तरतुदींच्या अनुसार असले पाहिजेत. भारतीय कंपन्यांद्वारे अनिवासी समभागधारकांना राइट तत्त्वावर देऊ करण्यात येणारे समभाग निवासी समभागधारकांना देऊ करण्यात येणाऱ्या किंमतीपेक्षा कमी किंमतीत देण्यात येऊ नये.

(१४) पूर्वकालीन ओसीबींना, राईट्सइश्युसाठी रिझर्व बँकेची पूर्व परवानगी

सप्टेंबर १६, २००३ पासून ओसीबींना निवेशकांचा एक वर्ग म्हणून बेदखल करण्यात आले आहे. ह्यामुळे, पूर्वकालीन ओसीबींना राईट्स शेअर देऊ इच्छिणाऱ्या कंपन्यांना, रिझर्व बँकेकडून त्याबात नेमकी पूर्वपरवानगी घ्यावी लागेल. त्यामुळे राईट्स शेअरचा हक्क, ओसीबींना आपोआपच प्राप्त होणार नाही. तथापि, रिझर्व बँकेच्या मंजुरी - शिवायही पूर्वकालीन ओसीबींना बोनस शेअर्स मात्र देता येऊ शकतील.

(१५) निवासी व्यक्तींव्दारा अनिवासी व्यक्तीना राईट्स शेअरचे अतिरिक्त वाटप

वर्तमान अनिवासी शेअर्स धारकांना, त्यांच्या राईट्स शेअर हक्कांपेक्षा अधिक असे अतिरिक्त शेअर्स/ परिवर्तनीय डिबेंचर्स / प्रिफरन्स शेअर्स साठी अर्ज करण्याची परवानगी आहे. निवेशक कंपनी, शेअर्सच्या अनसबस्क्राईब्ड भागांमधून अतिरिक्त राईट्स देऊ शकते. मात्र ह्यासाठी, त्या कंपनीच्या एकूण भरणा - भांडवलामधील, अनिवासी व्यक्तींना दिलेले एकूण शेअर्स हे विभागीय मर्यादेच्या बाहेर नसावेत

(१६) एकत्रीकरणाच्या/विलीनीकरणच्या योजनेखाली समभागांची प्राप्ती

भारतात कंपन्यांचे विलीनीकरण किंवा एकत्रीकरण साधारणपणे, एकत्रित होणाऱ्या/विलीन होणाऱ्या कंपन्यानी सादर केलेल्या योजनेच्या आधारावर सक्षम न्यायालयाने निर्गमित केलेल्या आदेशाने शासित असते. एकदा, दोन किंवा अधिक कंपन्यांची एकत्रीकरणाची किंवा विलीलीकरणाची योजना न्यायालयाने मंजूर केली कि, हस्तांतरिती कंपनी किंवा नवीन कंपनी हस्तांतरक कंपनीच्या भारताबाहेरील निवासी समभाग धारकांना, हस्तांतरिती

किंवा नवीन कंपनीला हस्तांतरक कंपनीच्या भारताबाहेरील निवासी समभागधारकाना समभाग निर्गमित करण्याची खालील अटींच्या अधीन परवानगी आहे. :-

(१) भारताबाहेरील निवासींची हस्तांतरिती कंपनी किंवा नवीन कंपनीतील समभाग धारणेतील टक्केवारी क्षेत्रीय मर्यादेच्या बाहेर जाणार नाही.

(२) हस्तांतरिती कंपनी किंवा हस्तांतरक कंपनी किंवा नवीन कंपनी एफडीआय धोरणांतर्गत मनाई असलेल्या कार्यात व्यस्त नाही.

(१७) एम्प्लॉइज स्टॉक ऑप्शन योजनेखाली समभागांचा निर्गम

१) सूचीबद्ध भारतीय कंपन्याना त्यांच्या कर्मचाऱ्यांना किंवा तिच्या विदेशातील संयुक्त साहस किंवा संपूर्ण मालकीच्या उपकंपनीच्या, पाकिस्तानचे नागरिक वगळता, असलेल्या कर्मचाऱ्यांना एम्पलॉइज स्टॉक ऑप्शन योजनेखाली (इएसओपीज) समभाग निर्गमित करण्यास परवानगी आहे. इएसपीओज खालील समभाग थेट किंवा न्यासामार्फत, खालील अटींच्या अधीन निर्गमित करता येतील. :-

(अ) भारतीय प्रतिभूती आणि विनिमय मंडळाने निर्गमित केलेल्या संबंधित नियमनांच्या अटींनुसार योजना तयार करण्यात आली आहे, आणि

(ब) योजनेखाली अनिवासी कर्मचाऱ्यांना वाटप करण्यात येणाऱ्या समभागांचे दर्शनी मूल्य, निर्गमन करणाऱ्या कंपनीच्या पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाच्या ५ टक्क्यांच्या बाहेर जाता कामा नये.

२) कंपनी सूचीबद्ध नसेल तर तिने कंपन्या अधिनियम, १९५६ च्या तरतुदींचे पालन करणे आवश्यक आहे. भारतीय कंपनी, पाकिस्तान आणि बांगलादेशाचे नागरिक वगळता, भारताबाहेरील निवासी असणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना इएसपीओज निर्गमित करू शकते.

३) निर्गमन करणाऱ्या कंपनीने अशा निर्गमाचा तपशील इएसपीओजखाली समभाग निर्गमित केल्याच्या तारखेपासून ३० दिवसांच्या आत रिझर्व्ह बँकेच्या विभागीय कार्यालयाला सादर करणे आवश्यक आहे.

१८) एफडीआयचा अहवाल देणे

१) अंतःप्रवाहाचा अहवाल देणे.

(१८) एफडीआयचा अहवाल देणे (कळविणे)

(१) इन-फ्लो बाबत कळविणे :

(अ) एफडीआयखाली शेअर्स / परिवर्तनीय रोखे / प्रिफरन्स शेअर्स साठी भारताबाहेर गुंतवणुक मिळवणाऱ्या भारतीय कंपनीने, रिझर्व बँकेच्या संबंधित प्रादेशिक कार्यालयास, जोडपत्र - ६ मध्ये जोडलेल्या ॲडव्हान्स रिपोर्टिंग फॉर्म मध्ये, कन्सिडरेशनच्या रकमेबाबतची सविस्तर माहिती, ती मिळाल्याच्या ३० दिवसांच्या आत कळविणे आवश्यक आहे. हा फॉर्म, रिझर्व बँकेच्या, http : // www.rbi . org. in / Scripts / BsView Fema Forms. aspx ह्या वेबसाईट वरुनही डाउनलोड करता येऊ शकतो.

(ब) भारतीय कंपन्यांना, एडी वर्ग - १ बँकेच्यामार्फत, शेअर्स / परिवर्तनीय रोखे देण्यासाठी, मिळालेल्या मोबदल्याच्या रकमेची माहिती, तसेच, प्रेषण मिळाल्याबाबतचा पुरावा म्हणून एफआयआरसीच्या प्रति आणि रक्कमेचे प्रेषण करणाऱ्या बँकेचा, त्या अनिवासी निवेशकाच्या

केवायसी अहवाल पाठविणे आवश्यक आहे. ह्या अहवालाची पोच संबंधित प्रादेशिक कार्यालयाकडून दिली जाईल व कळविलेल्या रकमेसाठी, त्यासाठी एक युनिक आयडेंटिफिकेशन क्रमांक (युआय एन) दिले जाईल.

(२) शेअर्स दिले जाण्यासाठी काल बंधन

अंर्तगत प्रेषण मिळाल्याच्या, किंवा त्या अनिवासी निवेशकाच्या एनआरई / एफसीएनआर (बी) खात्यातील डेबिट झाल्याच्या तारखेपासून १८० दिवसाच्या आत इक्विटी संलेख दिले गेले पाहिजेत. अंतर्गत प्रेषण मिळाल्याच्या किंवा त्या अनिवासी निवेशकाच्या एनआरई/ एफसीएनआर (बी) खात्यात डेबीट झाल्याच्या तारखेपासून १८० दिवसांच्या आत इक्विटी संलेख न दिले गेल्यास, अशा प्रकारे मिळालेली मोबदल्याची रक्कम, त्या अनिवासी निवेशकाला, नेहमीच्या बँकिंग चॅनल्सव्दारे बाह्य प्रेषण करुन किंवा त्याच्या एनआरई/एफसीएनआर (बी) खात्यात (जसे असेल त्यानुसार) ताबडतोब परत केली जावी. वरील तरतुदीचे अनुपालन न केले गेल्यास, ते फेमाखाली केलेले उल्लंघन समजले जाईल व ते दंडात्मक कारवाईसाठी पात्र ठरु शकेल. अपवादात्मक बाबतीत, द्यावयाची मोबदल्याची रक्क्म, ती मिळवल्याच्या १८० दिवसांनंतर परत केली गेल्यास, रिझर्व बँक, त्या प्रकरणाच्या गुणावगुणानुसार विचार करील

(३) शेअर्स देण्याबाबत अहवाल देणे (कळविणे)

(बोनस शेअर्स व राईट्स धर्तीवर दिलेल्या शेअर्स सह) शेअर्स व ईएसओपी खाली दिलेले शेअर्स/संपूर्णतः तसेच वैधानिकरीत्या परिवर्तनीय रिफरन्स शेअर्स दिले गेल्यानंतर, त्या भारतीय कंपनीने, ते शेअर्स दिले जाण्याच्या तारखेनंतर ३० दिवसांच्या आत, जोडपत्र ८ मध्ये दिलेल्या फॉर्म एफसीजीपीआर भरुन तो सादर करणे आवश्यक आहे. हा फॉर्म, रिझर्व बँकेच्या, http://www.rbi.org.in/Scripts/BS_ViewFemaForms.aspx. ह्या वेबसाईटवरुनही डाऊनलोड करतायेऊ शकतो.

(ब) एफसी - जीपीआर फॉर्मचा विभाग हा, त्या कंपनीच्या व्यवस्थापकीय संचालक/संचालक सेक्रेटरीने भरुन व सही करुन, त्या कंपनीच्या अधिकृत डीलरकडे सादर करावयाचे आहे व तो डीलर फॉर्म रिझर्व बँकेकडे पाठवील. ह्या भाग अ सोबत पुढील कागदपत्र जोडावयाचे असतातः-

(१) त्या कंपनीच्या कंपनी सेक्रेटरीने पुढील प्रमाणे प्रमाणित केलेले प्रमाणपत्र :

(अ) कंपनीज ॲक्ट १९५६ च्या सर्व आवश्यकता पूर्ण करण्यात आल्या आहेत
(ब) सरकारी मंजुरीच्या काही अटी व शर्ती असल्यास त्या पूर्ण करण्यात आल्या आहेत
(क) ह्या विनियमांखाली शेअर्स देण्यात कंपनी पात्र आहे आणि
(ड) मोबदल्याची रक्कम मिळाल्याचा पुरावा म्हणून, भारतातील अधिकृत डिलर्सनी दिलेली सर्व मूळ प्रमाणपत्रे कंपनीजवळ आहेत.

(२) भारताबाहेर रहिवासी असलेल्या व्यक्तींना दिलेल्या शेअर्सचे मूल्य/किंमत काढण्याची रीत दर्शविणे, वैधानिक हिशेब तपासनीस किंवा चार्टर्ड अकाऊंटंटने दिलेले प्रमाणपत्र

(क) मोबदल्याच्या पावतीबाबतचा अहवाल तसेच फॉर्म एफसी-जीपीआर हे दोन्हीही, एडी बॅकेंद्वारा ते पंजीकृत कार्यालय, रिझर्व बॅकेंच्या ज्या प्रादेशिक कार्यालयाच्या अधिकार क्षेत्रात येते, त्या प्रादेशिक कार्यालयाकडे सादर केले जावेत.

ड) फॉर्म एफसी-जीपीआरचा ब विभाग, त्या भारतीय कंपनीद्वारे दरसाल भरला जावा व रिझर्व बॅकेंकडे थेट सादर केला जावा हा प्रत्येक वर्षाच्या ३१ जुलैपर्यंत सादर करावयाचा वार्षिक अहवाल असून तो मागील वर्षामध्ये(म्हणजे,३१ जुलै २००९ रोजी सादर केलेल्या भाग ब मधील माहिती ही मार्च ३१, २००९ पर्यंतच्या मागील वर्षांमध्ये केलेल्या सर्व गुंतवणुकीबाबत असेल) त्या भारतीय कंपनीने केलेल्या थेट/पोर्ट फोलियो गुंतवणुकीबाबत कळविण्याच्या सविस्तर माहितीमध्ये, त्या ताळेबंदच्या तारखेस, त्या कंपनीमध्ये केलेल्या व देणे (आउट्स्टॅडिंग) असलेल्या विदेशी गुंतवणुकीचा समावेश असेल. त्या कंपनीमधील थेट पोर्ट फोलियोखाली केलेल्या विदेशी गुंतवणुकीची माहिती वेगळी देण्यात यावी.

ई) भारतात रहिवासी असलेली एखादी व्यक्ती, भारताबाहेर रहिवासी व्यक्तीला जोडपत्र ३ मध्ये दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असल्यास, वित्तिय सेवा क्षेत्रातील कंपन्या सोडल्यास (उदा. बँका, एनबीएफसी, विमा, एआरसी, सीआयसी, प्रतिभूती बाजारातील इन्फ्रास्ट्रक्चर कंपन्या म्हणजे स्टॉक एक्सचेजेंस, क्लियरिंग कॉर्पोरेशन्स, व डिपॉझिटरीज्, कमोडिटी एक्सचेंजेस इत्यादि एखाद्या भारतीय कंपनीचे शेअर्स/ परिवर्तनीय रोखे, खाजगी व्यवस्थेखाली हस्तांतरित करु शकते.

१९) निर्गम किंमत

एफडीआय योजनेखाली भारताबाहेरील निवासी व्याक्तिला निर्गमित करण्यात आलेल्या समभागांची किंमत, सेबीच्या सूचिबद्ध कंपन्यांच्या बाबतीतील मार्गदर्शक तत्त्वांच्या आधारे निश्चीत करण्यात येईल. सूचिबद्ध नसलेल्या कंपन्यांच्या बाबतीत, पूर्वाश्रमींच्या कंट्रोलर ऑफ कॅपिटल इश्शूजने निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार चार्टर्ड अकाउंटंटने समभागांचे मूल्यांकन केले पाहिजे.

२०) विदेशी चलन खाते

एफडीआय योजनाखाली भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीला समभाग निर्गमित करण्यास पात्र असलेल्या कंपन्यांना समभागाच्या अंशदानातील विदेशी चलन खात्यातील रक्कम ठेवून घेण्यास आरबीआयच्या पूर्वानुमतिने परवानगी असेल.

6 Addressed to the Advisor, Balance of Payment Statistical Division, Department of Statistics and InformationManagement, Reserve Bank of India, C9, 8th Floor, Bandra-Kurla Complex, Bandra (E), Mumbai – 400051.

२१) समभाग आणि परिवर्तनीय कर्जरोख्यांचे हस्तांतरण

विदेशी गुंतवणूकदार भारतीय समभागधारकांकडून किंवा अन्य अनिवासी समभागधारकांकडून विद्यमान समबाग खरेदी करून संपादन करून सुध्दा भारतीय कंपन्यात गुंतवणूक करू शकतात. खालील अटींच्या अधीन हस्तांतरणाच्या मार्गाने समभाग संपादन करण्यास अनिवासींना एनआरआयजना सर्वसाधारण परवानगी देण्यात आलेली आहे. :-

अ) भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती (एनआरआय आणि ओसीबी वगळता) भारताबाहेरील निवासी असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला (अनिवासींसह) विक्री किंवा देणगीच्या मार्गाने समभाग किंवा परिवर्तनीय कर्जरोखे हस्तांतरित करू शकते.

(ब) एफसी - जीपीआर फॉर्मचा विभाग हा, त्या कंपनीच्या व्यवस्थापकीय संचालक/संचालक सेक्रेटरीने भरुन व सही करुन, त्या कंपनीच्या अधिकृत डीलरकडे सादर करावयाचे आहे व तो डीलर फॉर्म रिझर्व बँकेकडे पाठवील. ह्या भाग अ सोबत पुढील कागदपत्र जोडावयाचे असतातः-

(१) त्या कंपनीच्या कंपनी सेक्रेटरीने पुढील प्रमाणे प्रमाणित केलेले प्रमाणपत्र :

(अ) कंपनीज ॲक्ट १९५६ च्या सर्व आवश्यकता पूर्ण करण्यात आल्या आहेत
(ब) सरकारी मंजुरीच्या काही अटी व शर्ती असल्यास त्या पूर्ण करण्यात आल्या आहेत
(क) ह्या विनियमांखाली शेअर्स देण्यात कंपनी पात्र आहे आणि
(ड) मोबदल्याची रक्कम मिळाल्याचा पुरावा म्हणून, भारतातील अधिकृत डिलर्सनी दिलेली सर्व मूळ प्रमाणपत्रे कंपनीजवळ आहेत.

(२) भारताबाहेर रहिवासी असलेल्या व्यक्तींना दिलेल्या शेअर्सचे मूल्य/किंमत काढण्याची रीत दर्शविणे, वैधानिक हिशेब तपासनीस किंवा चार्टर्ड अकाऊंटंटने दिलेले प्रमाणपत्र

(क) मोबदल्याच्या पावतीबाबतचा अहवाल तसेच फॉर्म एफसी-जीपीआर हे दोन्हीही, एडी बॅकेंद्वारा ते पंजीकृत कार्यालय, रिझर्व बॅकेंच्या ज्या प्रादेशिक कार्यालयाच्या अधिकार क्षेत्रात येते, त्या प्रादेशिक कार्यालयाकडे सादर केले जावेत.

ड) फॉर्म एफसी-जीपीआरचा ब विभाग, त्या भारतीय कंपनीद्वारे दरसाल भरला जावा व रिझर्व बॅकेंकडे थेट सादर केला जावा हा प्रत्येक वर्षाच्या ३१ जुलैपर्यंत सादर करावयाचा वार्षिक अहवाल असून तो मागील वर्षांमध्ये(म्हणजे,३१ जुलै २००९ रोजी सादर केलेल्या भाग ब मधील माहिती ही मार्च ३१, २००९ पर्यंतच्या मागील वर्षांमध्ये केलेल्या सर्व गुंतवणुकीबाबत असेल) त्या भारतीय कंपनीने केलेल्या थेट/पोर्ट फोलियो गुंतवणुकीबाबत कळविण्याच्या सविस्तर माहितीमध्ये, त्या ताळेबंदच्या तारखेस, त्या कंपनीमध्ये केलेल्या व देणे (आउट्स्टॅडिंग) असलेल्या विदेशी गुंतवणुकीचा समावेश असेल. त्या कंपनीमधील थेट पोर्ट फोलियोखाली केलेल्या विदेशी गुंतवणुकीची माहिती वेगळी देण्यात यावी.

ई) भारतात रहिवासी असलेली एखादी व्यक्ती, भारताबाहेर रहिवासी व्यक्तीला जोडपत्र ३ मध्ये दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असल्यास, वित्तिय सेवा क्षेत्रातील कंपन्या सोडल्यास (उदा. बँका, एनबीएफसी, विमा, एआरसी, सीआयसी, प्रतिभूती बाजारातील इन्फ्रास्ट्रक्चर कंपन्या म्हणजे स्टॉक एक्सचेजेंस, क्लियरिंग कॉर्पोरेशन्स, व डिपॉझिटरीज्, कमोडिटी एक्सचेंजेस इत्यादि एखाद्या भारतीय कंपनीचे शेअर्स/ परिवर्तनीय रोखे, खाजगी व्यवस्थेखाली हस्तांतरित करु शकते.

फ) जोडपत्र ३ मधील मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असल्यास भारताबाहेर निवासी व्यक्तीव्दारा, खाजगी व्यवस्थेखाली, भारतामध्ये निवासी व्यक्तीला, विक्रीव्दारे शेअर्स / परिवर्तनीय रोखे हस्तांतरित करण्यास सर्वसाधारण परवानगी आहे.

ग) वरील सर्वसाधारण परवानगीमध्ये पुढील हस्तांतरणेही येतात - निवासी व्यक्ती व्दारे अनिवासी व्यक्तीला पूर्वी सरकारी मार्गाखाली (गव्हर्मेंट रुट) असलेल्या कार्यकृती करणाऱ्या पण आता आरबीआयच्या स्वंचलित मार्गाखाली कार्यकृती करणाऱ्या भारतीय कंपनीचे शेअर्स / परिवर्तनीय रोखे ह्यांचे हस्तांतरण, तसेच, अनिवासी व्यक्तीव्दारे, बाय बॅक आणि किंवा कॅपिटल रिडक्शन स्कीम खाली, एखाद्या भारतीय कंपनीला केलेले शेअर्सचे हस्तांतरण तथापि, ही सर्वसाधारण परवानगी, वित्तीय सेवा क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या कंपनीच्या (उदा. बँका, एनबीएफसी, एआरबी सीआयसी, विमा, अतिभूती बाजारातील इन्फ्रास्ट्रक्चर कंपन्या जसे स्टॉक एक्सचेंजेस, क्लियरिंग कॉर्पोरेशन, व डिपॉझिटरीज् कमोडिटी एक्सचेंजेस इत्यादी -) निवासी व्यक्तीकडून, अनिवासी भारतीय व्यक्तीला शेअर्स / परिवर्तनीय रोख्यांच्या हस्तांतरणाला लागु नाही.

२) निवासी व्यक्तींकडून अनिवासी व्यक्तींना व त्या उलट केलेले हस्तांतरण कळविण्यासाठी एफसी-टीआरएस फॉर्मच्या (जोडपत्र ९ मध्ये दिला आहे) उपयोग करावयाचा असतो. मोबदल्याची रक्कम मिळाल्याच्या तारखेपासून ६० दिवसांच्या आत हा फॉर्म एफसी--टीआरएस, एडी वर्ग -१ बॅंकेकडे सादर करावयाचा असतो. विहित केलेल्या कालावधीमध्ये ही फॉर्म सादर करण्याची जबाबदारी भारतात निवासी असलेल्या हस्तांतरण करणाऱ्या / हस्तांतरण केलेल्या व्यक्तीवरच असेल. एडी वर्ग - १ बँक तो फॉर्म त्याच्या लिंक ऑफिसकडे पाठवेल. हे लिंक ऑफिस फॉर्म एफसी - टीआरएस एकत्र करुन, रिझर्व बँकेला मासिक अहवाल पाठवील.

३) भारताबाहेर रहिवासी असलेल्या व्यक्तीने विकत घेतलेल्या इक्विटी संलेखांच्या व्यक्तीची रक्कम, नेहमीच्या बँकिंग चॅनल्सव्दारा भारतात प्रत्यावर्तित गेली गेल्यास, तो निधि मिळण्याचे वेळी, संबंधित एडी वर्ग - १ बँकेव्दारे, केवायसी निकषांबाबत खात्री करुन घेतली जाईल. प्रेषण मिळणारी एडी वर्ग - १ बँक ही, ते हस्तांतरण हाताळणाऱ्या बँक पेक्षा वेगळी असल्यास, ते प्रेषण मिळणाऱ्या बँकेने केवायसी निकषांची खात्री करुन घ्यावी आणि हा केवायसीचा अहवाल, ग्राहकाने, फॉर्म एफसी--टीआरएस सह, तो व्यवहार हाताळणाऱ्या बँकेकडे सादर केला पाहिजे.

७) मुख्य प्रभारी महाव्यवस्थापक, भारतीय रिझर्व बँक, विदेशी मुद्रा विभाग, विदेशी गुंतवणुक विभाग, केंद्रीय कार्यालय, मुंबई.

४) एडी प्रवर्ग — १ बँकाना खुल्या प्रस्तावांसाठी एक्झिट प्रस्तावांसाठी आणि समभाग सूचिबद्धतेतून काढून टाकण्यासाठी अनिवासी कॉर्पोरेटसद्वारा एस्क्रो खाती आणि विशेष खाती उघडण्यासाठी सर्वाधारण परवानगी देण्यात आली आहे. संबंधित सेबी(एसएएसटी) नियमने किंवा लागू असणारी अन्य कोणतीही सेबी नियमने कंपन्या अधिनियम, १९५६ च्या तरतूदी लागू असतील.

२२) प्रतिभूती हस्तांतरणाच्या काही विशिष्ट प्रकरणांमध्ये आरबीआयची पूर्वपरवानगी

१) निवासी व्यक्तींव्दारा अनिवासी व्यक्तींना शेअर्स हस्तांतरित करण्याबाबतच्या पुढील प्रकरणात आरबीआयची मंजुरी आवश्यक आहेः -

अ) वित्तीय क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या भारतीय कंपनीच्या (उदा. बँका, एनबीएफसी, ॲसेट रिकन्स्ट्रक्शन कंपन्या, सीआयसी, विमा स्टॉक एक्सचेंजेस, क्लियरिंग कॉर्पोरेशन व डिपॉझिटरीज्, कमोडीटी एक्सचेंजेस इत्यादि सारख्या सिक्युरिटी मार्केटमधील कंपन्या) शेअर्स व परिवर्तनिय रोख्यांचे हस्तांतरण करण्यासाठी.

ब) सेबी (सबस्टँशियल अक्विझिशन ऑफ शेअर्स अँड टेक - ओव्हर) विनिमय,१९९७ च्या तरतुदी लागु असलेले व्यवहार

क) ज्या भारतीय कंपनीच्या सिक्युरिटीज् हस्तांतरित केल्या जात आहेत त्या कंपनीची कार्यकृती ऑटोमॅटिक रुटच्या बाहेर असमान, त्या हस्तांतरणासाठी एफआयपीबीची मंजूरी घेण्यात आली आहे.

ड) ते हस्तांतरण, रिझर्व बँकेने वेळोवेळी दिलेल्या, किंमतीबाबतच्या मार्गदर्शक तत्वांच्या बाहेर असलेल्या किंमतीने करण्यात येणार आहे.

ई) जेथे संलेख मिळणारी (अक्वायरर) अनिवासी व्यक्ती, मोबदल्याच्या प्रदानाचे स्थगन (डिफर्मेंट) आयोजित करते अशा इक्विटी संलेखाच्या हस्तांतरणाबाबत रिझर्व बँकेची पूर्व मंजुरी आवश्यक आहे. ह्याशिवाय, एखाद्या व्यवहारासाठी मंजूरी दिली गेल्यास, असा व्यवहार, मोबदल्याची संपूर्ण रक्कम मिळाल्याच्या तारखेपासून ६० दिवसांच्या आत, एफसी-टीआरएस फॉर्ममध्ये, व एडी वर्ग - १ बँकेच्या प्रमाणपत्रासह कळविला गेला पाहिजे.

२) निवासी व्यक्तींद्वारा अनिवासी व्यक्तींना विक्री किंवा अन्यथा शेअर्सचे हस्तांतरण केले जाण्याच्या प्रकरणांमध्ये, आधी सरकारी व त्यानंतर आरबीआयची मंजुरी आवश्यक आहे:-

अ) सरकारी मार्गाखाली गव्हर्मेंट रुट) असलेल्या क्षेत्रातील कंपन्याच्या शेअर्स हस्तांतरण

ब) लागु असलेल्या क्षेत्रीय मर्यादेचा (सेक्टरल कॅप) भंग करणारे व परिणामी भारतीय कंपनीत विदेशी गुंतवणुक करणारे शेअर्स - हस्तांतरण

३) भारतातील रहिवासी असलेल्या, व भारताबाहेर निवासी आलेल्या व्यक्तिला देणगी स्वरूपात कोणत्याही प्रतीभूतीचे हस्तांतरण करण्यास इच्छुक व्यक्तीला त्यासाठी रिझर्व बँकेची पूर्व मंजुरी घेणे आवश्यक आहे. देणगीच्या स्वरुपात शेअर्सचे हस्तांतरण करण्यासाठी केलेला अर्ज रिझर्व बँकेकडे पाठविताना, जोडपत्र - ४ मध्ये निर्देशिले कागदपत्र सोबत जोडणे आवश्यक आहे अशा अर्जाचा विचार करतेवेळी रिझर्व बँक पुढील बाबी विचारात घेते:-

अ) आयोजित हस्तांतरकर्ता (दाता) हा, वेळोवेळी सुधारित केलेल्या, अधिसूचना क्र. फेमा.

२० / २००० आरबी दि.मे ३, २००० च्या शेड्युल १,४ व ५ खाली अशा प्रतिभूती धारण करण्यास पात्र आहे.

ब) अशी देणगी त्या भारतीय कंपनीच्या / योजनेच्या भरणा केलेल्या भांडवलाच्या ५ टक्क्यांपेक्षा अधिक नाही.

क) त्या भारतीय कंपनीमधील लागु असलेल्या सेक्टरल कॅप मर्यादेचा भंग होत नाही.

ड) हस्तांतरकर्ता (दाता) व आयोजित हस्तांतरण (घेणारा) हे, वेळोवेळी सुधारित केलेल्या कंपनीज ॲक्ट, १९५६ या कलम ६ मध्ये व्याख्या केल्यानुसार जवळचे नातेवाईक आहेत. वर्तमान यादी जोडपत्र - ५ मध्ये दिली आहे.

ई) हस्तांतरित करावयाच्या प्रतिभूतीचे, आधीच आणि हस्तांतरणकाराने भारताबाहेरील कोणत्याही व्यक्तीला देणगी म्हणून आधीच हस्तांतरित केलेल्या प्रतिभूतीचे मूल्य हे एका **कॅलेंडर वर्षात,** युएसडी २५०००च्या सममूल्य रुपयांपेक्षा अधिक नाही.

फ) जनतेच्या हिताच्या दृष्टीने रिझर्व बँकेने वेळोवेळी विहित केलेल्या इतर अटी.

२३) इसीबी एकरकमी शुल्क स्वमित्वाचे समभागात रुपांतर

१) भारतीय कंपन्याना खालील अटींच्या आणि अहवाल देण्याच्या आवश्यकतेअधीन, बाह्य व्यवसायिक ऋणांचे (इसीबी) समभागत अधिमान समभागात रुपांतर करण्यास सर्वसाधारण परवानगी देण्यात आली आहे.

अ) कंपनीचे कार्य एफडीआयसाठी स्वयंचलित मार्गाखाली येत असावे किंवा कंपनीने कंपनीत विदेशी समभागांसाठी सरकारची मंजूरी प्राप्त केलेली असावी.

ब) इसीबीचे समभागात रुपांतर केल्यानंतर विदेशी समभाग, क्षेत्रीय मर्यादा, काही असल्यास तिच्या आत असावे,

क) जसे प्रकरण असेल त्याप्रमाणे सूचीबध्द किंवा असूचीबध्द कंपन्यांच्या बाबतीत, समभागांची किंमत सेबी नियमने पूर्वाश्रमींच्या सीसीआय मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार केलेली असावी.

ड) लागू असलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्याखाली किंवा नियमनांखाली विहीत केल्याप्रमाणे आवश्यकतांची पूर्तता.

ई) हे रुपांतरण धोरण स्वंयचलित किंवा मंजुरी प्राप्त मार्गाखाली मिळविलेल्या ईसीबीज्‌साठी उपलब्ध आहे आणि तसेच प्रदानासाठी पक्व (ड्यु) असलेल्या व ईसीबींसाठी आणि अनिवासी सहकाऱ्यांकडून मिळविलेल्या प्रतिभूतीयुक्त (अनसिक्युअर्ड) कर्जांनाही लागु आहे.

२) रुपांतराची सुविधा स्वयंचलित किंवा मंजूरी मार्गाच्‌ अधीन प्राप्त केलेल्या इसीबीसाठी उपलब्ध आहे. देय आहेत अथवा नाही हे विचारात न घेता, त्याचप्रमाणे अनिवासी सहयोगींकडून प्राप्त केलेल्या प्रतिभूत अप्रतिभूत ऋणांसाठी सुद्धा हे लागू आहे. सर्वसाधारण परवानगी स्वयंचलित मार्ग किंवा एसआयए एफआयपीब मार्गाखालील एकरकमी तांत्रिक ज्ञान शुल्क, स्वामित्व यांच्या समक्ष समभागांच्या अधिमान समभागांच्या निर्गमासाठी सुद्धा सेबी सीसीआयच्या किंमत ठरविण्यासाठी मार्गदर्शक तत्त्वांच्या आणि लागू असलेल्या करविषयक कायद्यांच्या पूर्ततेच्या अधीन उपलब्ध आहे.

३) स्पेशल इकॉनॉमिक झोनमधील (एसई झेड) एककांना, भांडवली मालाच्या आयाती विरुद्ध, अनिवासी व्यक्तींना इक्विटी शेअर्स देण्याची परवानगी आहे. मात्र त्यासाठी,

विकास आयोग व योग्य अशा सीमाशुल्क अधिकारांच्या समितीने च्याबाबतचे मूल्यांकन केले असले पाहिजे.

४) ईसीबीच्या रुपांतरणाच्या विरुद्ध शेअर्स देण्यासंबंधाने कळवावयाची माहिती, खाली दिल्या प्रमाणे रिझर्व बँकेच्या प्रादेशिक कार्यालयाकडे कळविले गेले पाहिजेः अ) ईसीबाचे इक्विटीमध्ये संपूर्ण रुपांतरण केले गेल्यास, ती कंपनी त्याच्याशी संबंधित महिना संपल्यानंतर सात कामकाजांच्या दिवसांच्या आत, त्या रुपांतरणाबाबत, फॉर्म एफसी - जीपीआरमध्ये, रिझर्व बँकेच्या संबंधित प्रादेशिक कार्यालयाला तसेच फॉर्म ईसीबी -२ मध्ये, डिपार्टमेंट ऑफ स्टाटिस्टिक्स अँड मॅनेजमेंट (डीएस आयएम), भारतीय रिझर्व बँक, बांद्रा-कुर्ला कॉंपलेक्स, मुंबई ४०००५१ ह्यांना कळवील. ह्या ईसीबी - २ फॉर्मच्या अग्रभागी, "ईसीबी होलली कन्वर्टेड टु इक्विटी" असे स्पष्ट शब्दात लिहिले जावे. एकदा असे कळविल्यानंतर त्यानंतरच्या महिन्यांमध्ये फॉर्म ईसीबी-२ सादर करण्याची गरज नाही.

ब) ईसीबीच्या अंशतः रुपांतरणाबाबत, ती कंपनी रुपांतरित केलेल्या भागाबाबत, फॉर्म एफसी-जीपीआरमध्ये तसेच, रुपांतरित भाग व अरुपांतरित भाग स्पष्टपणे दाखवून,फॉर्म ईसीबी-२ मध्ये, संबंधित प्रादेशिक कार्यालयाकडे कळवील. फॉर्म ईसीबी-२ च्या शीर्षभागी "ईसीबी पार्शली कन्व्हर्टेड टु इक्विटी" असे स्पष्टपणे लिहिले जावे. त्यानंतरच्या महिन्यांमध्ये ईसीबीचा शेष (आउटस्टँडिंग) भाग ईसीबी -२ फॉर्ममध्ये डीएसआयएसमकडे कळविला जावा.

क) वरील परिच्छेद (३) मध्ये उल्लेखल्याप्रमाणे, इक्विटी देणाऱ्या एसईझेड एककाने, दिलेल्या शेअर्सची माहिती फॉर्म एफसी-जीपीआरमध्ये सादर करावी

२४) अहवाल देण्याच्या आवश्यकता

इसीबीच्या रुपांतरासमक्ष निर्गमित केलेल्या समभागांचा तपशील खाली दर्शविल्याप्रमाणे रिझर्व बँकेच्या संबंधित विभागीय कार्यालयाला कळविला पाहिजेः

१) इसीबीचे समभागात पूर्ण रुपांतर केल्याच्या बाबतीत, कंपनीने नमुना एफसी-जीपीआर मध्ये रिझर्व्ह बँकेच्या संबंधित विभागीय कार्यालयाला तसेच नमुना इसीबी-२ मध्ये डिपार्टमेंट ऑफ स्टॅटिस्टीकल ॲनालायसिस अँड कॉम्प्यूटर सर्व्हिसेस (डीइएसएसीएस), भारतीय रिझर्व्ह बँक, बांद्रा कुर्ला संकुल, मुंबई -४०० ०५१ याना ज्या महिन्याशी ते संबंधित असेल त्याच्या समाप्तीपासून सात दिवसांच्या आत कळविले पाहिजे. समभागात पूर्णपणे रुपांतरित इसीबी असे शब्द इसीबी नमुन्याच्या वरील बाजूस स्पष्टपणे दर्शवावेत. एकदा कळविल्यानंतर, त्यानंतरच्या महिन्यात इसीबी-२ नमुना दाखल करणे आवश्यक नाही.

२) इसीबीच्या अंशतः रुपांतराच्या बाबतीत, कंपनीने रुपांतरित भाग नमुना एफसी-जीपीआर मध्ये तसेच इसीबी-२ नमुन्यात रुपांतर न केलेला भाग रुपांतरित भागापासून पूर्णपणे वेगळा करून संबंधित विभागीय कार्यालयाला कळविला पाहिजे. अंशतः रुपांतर केलेली इसीबी असे शब्द इसीबी-२ नमुन्याच्या वरच्या बाजूला स्पष्टपणे दर्शवावेत. त्यानंतरच्या महिन्यात, इसीबीचा राहिलेला भाग डीइएसएसीएसला इसीबी-२ नमुन्यात कळवावा.

२५) विक्री उत्पन्नाचे वित्तप्रेषण

अधिकृत बँक समभागांच्या भारताबाहेरील निवासी विक्रेत्याला प्रतिभूतीच्या विक्रीचे उत्पन्न (लागू असलेल्या करांच्या नक्त) वित्तप्रेषित करण्यास, प्रतिभूती प्रत्यावर्तन तत्त्वावर धारण केलेली असल्यास, प्रतिभूतीची विक्री विहीत मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार केलेली असल्यास आणि एनओसी कर निपटारा प्रमाणपत्र हजर केल्यास परवानगी देऊ शकते.

कंपनी बंद केल्यानंतर तिच्या परिसमापनानंतर वित्तप्रेषण

एडीना कंपन्या अधिनियम, १९५६ अधीन परिसमापनाखाली असणाऱ्या भारतीय कंपन्यांच्या मत्तेतून वित्तप्रेषणासाठी कंपनी बंद करण्याच्या न्यायालयाच्या किंवा अधिकृत परिसमापकाच्या कोणत्याही आदेशाच्या अधीन किंवा स्वेच्छेने बंद करण्याच्या बाबतीत परिसमापकाच्या आदेशाच्या अधीन आणि करांच्या पूर्ततेअधीन सुद्धा परवानगी देण्यात आलेली आहे. एडीनी वित्तप्रेषणाला अर्जदाराने खालील सादर केल्यास परवानगी द्यावी. :-

(१) वित्तप्रेषमासाठी आयकर अधिकाऱ्यांचे ना-हरकत किंवा कर निपटारा प्रामाणपत्र.

(२) लेखा परिक्षकाचे प्रमाणपत्र कि भारतातील सर्व उत्तरदायित्वे पूर्ण प्रदान केलेली आहेत किंवा त्यासाठी पुरेशी तरतूद केलेली आहे.

(३) लेखा परिक्षकाचे अशा प्रभावाचे प्रमाणपत्र कि बंद करणे कंपन्या अधिनियम, १९५६ च्या तरतुदींच्या अनुसार आहे.

(४) न्यायालयाद्वारे व्यातिरिक्त अन्य प्रकारे बंद करण्याच्या प्रकरणात, लेखा परिक्षकाचे अशआ प्रभावाचे प्रमाणपत्र कि अर्जदाराविरुद्ध किंवा परिसमापनाखालील कंपनीविरुद्ध भारतातील कोणत्याही न्यायालयात कोणतीही कायदेशीर कार्यवाही प्रलंबित नाही किंवा वित्तपेरषमाला परवानगी देण्यात कोणतीही कायदेशीर अडचण नाही.

२६) भारतीय कंपन्यांद्वारे एडीआर जीडीआर अधीन समभागांचे निर्गमन

१) डिपॉझिटरी रिसीटस(डीआरस) या भारतीय कंपन्यांच्या वतीने एखाद्या डिपॉझिटरी बँकेने भारताबाहेर निर्गमित केलेल्या वाटाघाटीयोग्य प्रतिभूती असतात, ज्या भारतातील पररिक्षक बँकेने ठेव म्हणून कंपनीच्या धारण केलेल्या स्थानिक रुपयातील अभिधानित समभागांचे प्रतिनिधित्व करतात. डीआरसची यूएस, सिंगापूर, लक्झेंबर्ग वगैरे ठिकाणच्या स्टॉक मार्केटमध्ये देवाणघेवाण होते. यीएस मार्केटमध्ये सूचीबद्ध असलेल्या डीआरस अमेरिकन डिपॉझिटरी रीसीटस्(एडीआरस) म्हणून ओळखल्या जातात आणि ज्या अन्यत्र सूचीबद्ध असतात आणि ज्यांची देवाणघेवाण होते त्या ग्लोबल डिपॉझिटरी रीसीटस्(जीडीआरस) म्हणून ओळखल्या जातात. भारतीय संदर्भात. डीआर या एफडीआय समजल्या जातात.

२) भारतीय कंपन्या, विदेशी चलनातील परिवर्तनीय रोख्यांच्या निर्गमनासाठी योजना आणि सामान्य समभाग(डिपॉझिटरी रीसीट मेकॅनिझम मार्फत) योजना १९९३ नुसार आणि त्याखाली केंद्र सरकारने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार विदेशात एडीआरस जीडीआरस च्या निर्गमानाद्वारे विदेशी चलनाचे स्रोत उभारू शकतात.

३) कंपनी जर एफडीआयखाली भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीला समभाग निर्गमित करण्यास पात्र असेल तर एडीआरस जीडीआरस निर्गमित करू शकते. तथापि, भारतीय प्रतिभूती आणि विनिमय मंडळाने (सेबी) प्रतिभूती बाजारात व्यवहार करण्यास बंदी घातलेल्या कंपनीसह भारतीय भांडवल बाजारातून निधी उभारण्यास पात्र नसलेली सूचीबध्द भारतीय कंपनी एडीआर जीडीआर निर्गमित करण्यास पात्र असणार नाही.

४) असूचीबद्ध कंपन्या, ज्यांनी आतापर्यंत आंतरराष्ट्रीय बाजारात भांडवल उभारण्यासाठी एडीआर/जीडीआर चा उपयोग केलेला नाही, त्यांना अशी समुद्रपार साधने निर्गमित करण्यापूर्वी किंवा त्याचवेळी स्थानिक बाजारात सूचीबध्द होणे आवश्यक असेल. ज्या असूचीबध्द कंपन्यांनी आधीच आंतरराष्ट्रीय बाजारात एडीआर/जीडीआर निर्गमित केल्या

आहेत, त्यांनी नफा मिळविल्यानंतर किंवा अशा एडीआर जीडीआर च्या निर्गमनापासून तीन वर्षाच्या आत, यापैकी जे आधी असेल, त्यावेळी स्थनिक बाजारात सूचीबध्द झाले पाहिजे.
निर्गमाच्या लीड मॅनेजर बरोबर समंत्रणा करून काढलेल्या प्रमाणाच्या आधारावर भारतीय कंपन्या एडीआरस जीडीआरस निर्गमित करतात. अशा प्रकारे उभारलेले उत्पन्न भारतात त्याची प्रत्यक्ष गरज भासेपर्यंत विदेशात ठेवले पाहिजे. उत्पन्नाचे प्रत्यावर्तन किंवा विनियोग प्रलंबित असताना भारतीय कंपन्या निधीची गुंतवणूक खालीलप्रमाणे करू शकतात-

अ) स्टॅंडर्ड अँड पुअर, फिच, आयबीसीए किंवा मोडीज वगैरेनी श्रेणीकरण केलेल्या आणि असे श्रेणीकरण रिझर्व्ह बॅंकेने ह्या हेत्वर्थ वेळोवेळी ठरवून दिलेल्या श्रेणीकरणाच्या खाली नसलेल्या बॅंकांनी देऊ केलेल्या ठेवी किंवा ठेवीचे प्रमाणपत्र,

ब) भारतातील अधिकृत डिलरच्या भारताबाहेरील शाखेत ठेवी, आणि

क) राजकोष पत्रे आणि साधनाची मुदतपूर्ती न संपलेली मुदतपूर्ती एक वर्ष किंवा त्याहून कमी असलेली अन्य आर्थिक साधने.

५) या बाबतीत तैनातीवरील बंदी अशा निधीची रियल इस्टेट किंवा स्टॉक मार्केटमध्ये गुंतवणूक करण्यावर बंदी या व्यतिरिक्त कोणतीही अंतिम वापर बंधने नाहीत. एखादी भारतीय कंपनी ज्या मर्यादेपर्यंत अशी एडीआरस जीडीआरस उभारू शकते यावर कोणतीही आर्थिक मर्यादा नाही.

६) एडीआर / जीडीआर चे उत्पन्न, सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम/उद्योगांच्या निर्गुंतवणुक प्रक्रियेमधील प्रथम टप्प्यावरील शेअर्स मिळविण्यासाठी वापरता येईल व त्यांचे महत्व लक्षात घेता, जनतेला द्यावयाच्या दुय्यम टप्प्याच्या अनिवार्य वैधानिक ऑफरसाठीही वापरता येईल.
७) निर्गमित केलेल्या समभागांवर मतदानाचा हक्क कंपन्या अधिनियम, १९५६ च्या तरतूदीनुसार आणि अशा पद्धतीत ज्यात एडीआर जीडीआर निर्गमावर घातलेल्या मतदानाच्या हक्कावरील बंधने कंपनी कायद्याच्या तरतूदीशी अनुरुपता राखणारी असावीत. बॅंकिंग कंपन्यांच्या बाबतीत मतदानाचा हक्क बजावणाऱ्या सर्व समभाग धारकांसाठी मतदानाच्या हक्काबाबची आरबीआयची मार्गदर्शक तत्त्वे लागू राहतील.
८) पूर्वाश्रमींच्या ओसीबीज ज्या पोर्टफोलिओ मार्गाने भारतात गुंतवणूक करण्यास पात्र नाहीत आणि सेबीने प्रतिभूतींची खरेदी, विक्री किंवा व्यवहार करण्यास प्रतिबंध केलेली एकके भारतीय कंपन्यानी निर्गमित केलेल्या एडीआरस जीडीआरसना अंशदान करण्यास पात्र नाहीत.

९) एडीआर / जीडीआर इश्युजची किंमत ही, स्कीम ऑफ इश्यु ऑफ फॉरिन करन्सी कन्व्हर्टिबल बॉंड्स अँड ऑर्डिनरी शेअर्स (थ्रु डिपॉझिटर रिसीट मेकॅनिझम) योजना, १९९३ च्या तरतुदीखाली आणि भारतसरकारने दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांना अनुसरुन व रिझर्व बॅंकेने वेळोवेळी दिलेल्या निदेशांनुसार ठरविली जावी.

१०) आयोजित केलेल्या एडीआर / जीडीआरची किंमत ही, स्कीम ऑफ इश्यु ऑफ फॉरिन कन्व्हर्टिबल बॉंड्स अँड ऑर्डिनरी शेअर्स (थ्रु डिपॉझिटर रिसीट मेकॅनिझम) योजना, १९९३ च्या तरतुदींखाली आणि भारत सरकारने दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांना अनुसरुन व रिझर्व बॅंकेने वेळोवळी दिलेल्या निदेशांनुसार ठरविले जाईल

ह्याबाबत तिमाहीअहवाल (रिटर्न्स) हा, रिझर्व बॅंकेच्या विद्यमान मार्गदर्शक तत्वांनुसार, एडीआर / जीडीआर व्दारा उभ्या केलेल्या संपूर्ण रकमेचे भारतात प्रत्यावर्तन केले जाईपर्यंत किंवा विदेशात की संपूर्ण वापरली जाईपर्यंत सादर करावयाचा आहे.

२७) द्विमार्गी फंगिबिलीटी योजना

भारत सरकारने मर्यादित द्विमार्गी फंगिबिलीटी योजना एडीआरस जीडीआरससाठी आणली आहे. या योजनेखाली, सेबीकडे नोंदणीकृत असलेला भारतातील स्टॉक ब्रोकर, समुद्रपार गुंतवणूकदाराकडून प्राप्त झालेल्या सूचनांच्या आधारावर एडीआरस जीडीआरस मध्ये रुपांतर करण्यासाठी भारतीय कंपनीचे समभाग खरेदी करू शकतो. एडीआरस पुनर्निर्गमासाठी त्याखालील समभागात विमोचित केलेल्या भारतीय बाजारात विकलेल्या एडीआरस जीडीआरसच्या मर्यादेपर्यंत परवानगी देण्यात येईल.

२८) प्रायोजित एडीआर जीडीआर निर्गम

एखादी भारतीय कंनी एडीआर जीडीआर प्रायोजित सुद्धा करू शकते. या पद्धती खाली, कंपनी तिच्या निवासी समभाग धारकाना त्यांचे समभाग कंपनीला परत देण्याचा पर्याय देते जेणेकरून अशा समभागांच्या आधारावर विदेशात एडीआरस जीडीआरस निर्गमित करता येतील. एडीआर जीडीआरचे उत्पन्न भारतात वित्तप्रेषित करण्यात येते आणि ज्या निवासी गुंतवणूकदारानी त्यांचे रुपया अभिधानित समबाग रुपांतारसाठी देऊ केले होते त्यांच्यात वाटले जाते. हे उत्पन्न ज्या निवासी समभाग धारकांनी एडीआर जीडीआरमधील रुपांतरासाठी असे समभाग परत केले होते, त्यांना भारतातील निवासी विदेशी चलन(स्थानिक) खात्यात ठेवता येईल.

२९) एडीआर जीडीआर निर्गम कळविणे

एडीआर जीडीआर निर्गमित करणाऱ्या भारतीय कंपनीने निर्गम बंद झाल्याच्या तारखेपासून ३० दिवसांच्या आत, अशा निर्गमाचा तपशील परिशिष्ट-१० मध्ये जोडलेल्या प्रपत्रात रिझर्व्ह बँकेला कळविला पाहिजे. कंपनीने परिशिष्ट-११ मध्ये जोडलेल्या प्रपत्रात तीमाही अहवालसुद्धा दिनदर्शिका तिमाही बंद झाल्यापासून १५ दिवसांच्या आत रिझर्व्ह बँकेला कळविला पाहिजे.

ह्याबाबत तिमाही अहवाल (रिटर्न्स) हा, रिझर्व बँकेच्या विद्यमान मार्गदर्शक तत्वांनुसार, एडीआर / जीडीआर व्दारा उभ्या केलेल्या संपूर्ण रकमेचे भारतात प्रत्यावर्तन केले जाईपर्यंत किंवा विदेशात की संपूर्ण वापरली जाईपर्यंत सादर करावयाचा आहे.

५) या बाबतीत तैनातीवरील बंदी अशा निधीची रियल इस्टेट किंवा स्टॉक मार्केटमध्ये गुंतवणूक करण्यावर बंदी या व्यतिरिक्त कोणतीही अंतिम वापर बंधने नाहीत. एखादी भारतीय कंपनी ज्या मर्यादेपर्यंत अशी एडीआरस जीडीआरस उभारू शकते यावर कोणतीही आर्थिक मर्यादा नाही.

खंड - २ : विदेशी पोर्टफोलिओ गुंतवणुकी

१. पोर्टफोलिओ गुंतवणूक योजना

१) सेबीकडे नोंदणीकृत असलेल्या विदेसी संस्थात्मक गुंतवणीकदार (एफआयआयज) आणि अनिवासी भारतीय पोर्टफोलिओ गुंतवणूक योजने(पीआयएस)खाली भारतीय कंपन्यांद्वारे निर्गमित करण्यात येमारे समभाग आणि परिवर्तनीय कर्जरोखे खरेदी करण्यास पात्र आहेत.

२) ज्या एफआयआयजची नोंदणी सेबीने मंजूर केली आहे त्यानी, विदेशी चलन खाते आणि किंवा अनिवासी विशेष रुपया खाते उघडण्यासाठी त्यांच्या संबोधित अधिकृत डिलर बँकेकडे(परिरक्षक बँक म्हणून ओळखली जाणारी) जावे.

३) अनिवार्सींनी गुंतवणूक वळविण्यासाठी योजनेखाली एनआरइ एनआरओ खाते उघडण्याच्या परवानगीसाठी पोर्टफोलिओ गुंतवणूक योजनेच्या प्रशासनासाठी आरबीआयने अधिकार दिलेल्या कोणत्याही एडी बँकेच्या संबोधित शाखेकडे जावे.

२. पीआयएस खाली एफआयआयजद्वारा गुंतवणूक

रिझर्व्ह बँकेने सेबीकडे नोंदणीकृत एफआयआयजना उपखात्यांना पीआयएसखाली गुंतवणूक करायला सर्वसाधारण परवानगी दिलेली आहे.

१) समभागधारणा

अ) या योजनेखाली एफआयआयजचे उपखात्याची एकूण भागधारणा भारतीय कंपनीने निर्गमित केलेल्या परिवर्तनीय कर्जरोख्यांच्या प्रत्येक मालिकेच्या पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाच्या १०% पेक्षा किंवा पूर्ण भरणा झालेल्या मूल्याच्या १० च्या वर असता कामा नये.

ब) सर्व एफआयआयज उपखाती मिळून एकूण धारणा परिवर्तनीय कर्जरोख्यांच्या प्रत्येक मालिकेच्या पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाच्या किंवा पूर्ण भरणा झालेल्या मूल्याच्या २४% पेक्षा अधिक नसावी. ही २४ मर्यादा संबंधित भारतीय कंपनीला लागू असलेल्या क्षेत्रीय मर्यादेपर्यंत संविधिक मर्यादेपर्यंत, तिच्या संचालक मंडळाकडून ठराव मंजूर करून आणि त्यानंतर तिच्या सर्वसाधारण सभेकडून त्या प्रभावाचा विशेष ठराव मंजूर करून, वाढविचा येईल.

क) उपखात्याच्या निधीच्या व्यवस्थापनासाठी एफआयआय म्हमून सेबीकडे नोंदणी केलेल्या स्थानिक मत्ता व्यवस्थापन कंपनीला किंवा पोर्टफोलिओ व्यवस्थापकाला, खालीलच्या वतीने योजनेखाली गुंतवणूक करता येईल. :-

(१) भारताबाहेरील निवासी व्याक्ति जी विदेशी राज्याची नागरिक आहे, किंवा

(२) भारताबाहेर नोंदणीकृत असलेली ऐएखादी बॉडी कॉर्पोरेट

जर अशी गुंतवणूक उभारलेल्या किंवा गोळा केलेल्या किंवा सामान्य बँकिंग माध्यमातून बाहेरून आणलेल्या निधीतून केलेली असेल. अशा एककांद्वारे गुंतवणूक, भारतीय कंपनीने निर्गमित केलेल्या परिवर्तनीय कर्जरोख्यांच्या प्रत्येक मालिकेच्या एकूण पूर्ण भरणा झालेल्या भाग भांडवलाच्या ५% पेक्षा किंवा पूर्ण भरणा झालेल्या मूल्याच्या ५ पेक्षा अधिक असता कामा नये आणि ती एफआयआयसाठी विनिर्दिष्टीत केलेल्या एकूम मर्यादेपेक्षाही अधिक असता कामा नये.

२) गुंतवणुकीवर मनाई

अ) एफआयआयजना मत्ता व्यवस्थापन कंपन्यानी निर्गमित केलेल्या समभागात गुंतवणूक करण्यास परवानगी नाही.

ब) त्यांना खालील कार्यात व्यस्त असणाऱ्या किंवा व्यस्त होण्याचे प्रस्तावित असणाऱ्या कोणताही कंपनीत सुद्धा गुंतवणूक करण्यास परवानगी नाही. :-

१) चीट फंडाचा व्यवसाय, किंवा
२) निधी कंपनी, किंवा
३) शेतीविषयक किंवा लागवडविषयक कार्य, किंवा
४) रियल इस्टेट व्यवसाय, किंवा फार्म हाऊसेसचे बांधकाम
५) हस्तांतरणीय विकास हक्कांमधील(टीडीआरस्) व्यवहार

“रियल इस्टेट बिझिनेस” मध्ये गृहे/ वाणिज्य संकुले, शैक्षणिक संस्था, करमणुकीसाठी इमारती, शहर व प्रादेशिक स्तरावरील पायाभूत शहरे बांधणे ह्यांचा समावेश होत नाही.

३) एफआय आय व्दारे केलेले शॉर्ट सेलिंग

सेबीमध्ये पंजीकृत झालेल्या विदेशी संस्थात्मक निवेशकांना (एफ आय आय) व एफआयआयच्या सब- अकाउंट्सना, भारतीय कंपन्यांची इक्विटी शेअर्स शॉर्ट सेल करण्यास, कर्जाऊ देण्यास व घेण्यास परवानगी आहे. भारतीय कंपन्याची इक्विटी शेअर्स शॉर्ट सेल करणे, ते कर्जाऊ देणे व घेणे ह्याबाबत रिझर्व बँक व सेबी/ इतर नियामक संस्थांनी वेळोवेळी विहित केलेल्या अटी लागु होतील. अशा परवानगीसाठी पुढील अटी लागु होतील

अ) इक्विटी शेअर्सचे शॉर्टसेलिंग तसेच कर्ज देणे/घेणे ह्यामधील एआयआयचा सहभाग हा विद्यमान एफडीआय धोरणावर अवलंबून असेल, आणि रिझर्व बँकेने बंदी घातलेल्या व सावधानतेचा इशारा दिलेल्या भारतीय कंपन्याच्या इक्विटी शेअर्सचे शॉट सेलिंग करण्यासाठी एफआयआयचा परवानगी दिली जाणार नाही.

ब) एफआयआयद्वारे इक्विटी शेअर्स कर्जाऊ घेतले जाणे हे केवळ शॉट सेल्स करण्यासाठीच असेल.

क) एफआयआयद्वारे ठेवलेले मार्जिन/तारण हे रोकड स्वरूपात असेल,अशा मार्जिन/ तारणावर कोणतेही व्याज दिले जाणार नाही.

४. एक्स्चेंज ट्रेडेड डेरिव्हेटिव्हजचे करार

१) सेबीकडे नोंदणीकृत असलेल्या एफआयआयजना भारतातील मान्यताप्राप्त एक्स्चेंजेसवर एक्स्चेंज ट्रेडेड डेरिव्हेटिव्हज करारात व्यवहार करण्यास सेबीने वेळोवेळी विहीत केलेल्या स्थितीच्या मर्यादेच्या अधीन परवानगी आहे. सेबीकडे नोंदणीकृत असलेल्या सर्व एपआययआयज उपखाती त्यांच्या विशेष अनिवासी रुपया खात्यामार्फत वेगळे खाते उघडू शकतात ज्यातून एक्स्चेंज ट्रेडेड डेरिव्हेटिव्हज करारातील व्यवहाराची गुंतवणुकीची सर्व प्रदाने आणि प्राप्ती करण्यात येतील (प्रारंभीची मूळ रक्कम आणि मार्क टू मार्केट सेटलमेंट, व्यवहाराचे आकार, दलाली वगैरेसह). त्याशिवाय, विशेष अनिवासी रुपया खाते आणि एक्स्चेंज ट्रेडेड डेरुव्हेटिव्हज करारातील व्यवहारासाठी ठेवलेले वेगळे खाते यांच्या दरम्यानचे हस्तातरण मुक्तपणे करता येईल. तथापि, रुपयातील रकमेचे प्रत्यावर्तन केवळ त्यांच्या विशेष अनिवासी रुपया खात्यातून संबंधित करांच्या प्रदानाच्या अधीन केले जाईल. अधिकृत डिलर बँकाना उपरोक्त वेगळ्या खात्याच्या योग्य नोंदी ठेवाव्या लागतील आणि जेव्हा केव्हा गरज लागेल तेव्हा रिझर्व्ह बँकेला सादर कराव्या लागतील.

२) एफआयआयना डिरिवेटिव क्षेत्रातील त्यांच्या व्यावहारांसाठी भारतामधील मान्यताप्राप्त स्टॉक एक्सचेजेसचा एएए दर्जा असलेल्या विदेशी सिक्युरिटीज देन्याची परवानगी आहे. सेबीने ह्याबाबत वेळोवेळी दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांना अनुसरून केले गेल्यासच, सेबीची मंजुरीप्राप्त अशा स्टॉक एक्सचेजेसच्या क्लियरिंग कॉर्पोरेशन्स व त्यांच्या क्लियरिंग एंजट्ना पुढील व्यवहार करण्याची परवानगी आहे.

अ) विदेशी डिपॉजिटरीज्मध्ये डिमॅट खाती उघडणे व ठेवणे आणि एफआयआयनी तारण (कोलॅटरल) म्हणून ठेवलेल्या विदेशी सॉव्हरिन सिक्युरिटीज् मिळविणे धारण करणे, गहाण ठेवणे व हस्तांतरण करणे.

ब) कॉर्पोरेट कार्यकृतींमधून अशा विदेशी सॉव्हरिन प्रतीभूंतीवर काही उत्पन्न झाले असल्यास त्याचे प्रत्यावर्तन करणे आणि

क) तशी गरज निर्माण झाल्यास अशा विदेशी सॉव्हरिन प्रतीभूंती निकालात काढणे.

३) क्लियरिंग कॉर्पोरेशन्सची त्यांनी धारण केलेल्या त्यांच्या क्लियरिंग सभासदाअच्या, रोकड स्वरुपात नसलेल्या विदेशी सॉव्हरिन प्रतिभूतींचे शेष भाग (बॅलन्सेस), रिझर्व बॅकेंकडे मासिक धर्तीवर कळविणे आवश्यक आहे. असा अहवाल, संबधित महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत पाठवावयाचा आहे.

५) **एडी वर्ग-१ बॅंकामधील खाती**.:-

१) गुंतवणुक करण्यासाठी, एफआयआय/सब अकाउंटस, एखाद्या एडी वर्ग-१ बॅंकेमध्ये, विदेशी मुद्रा खाते/ खास अनिवासी रुपय खाते उघडू शकतात.

२) सेबी (एफआयआय) विनिमय,१९९५ व्ह्या तरतुदीनुसार, प्रतीभूतींमध्ये खरीखुरी गुंतवणुक करण्यासाठी, ते विदेशी मुद्रा खात्यामधून खास अनिवासी रुपये खात्यात रकमा हस्तांतरित करु शकतात.

३) विदेशी मुद्रा खात्यांतून, खास अनिवासी रुपते खात्यात रकमांचे हस्तांतरण आणि खास अनिवासी रुपये खात्यामधून, एडीवर्ग-१ बॅकेने विदेशी मुद्रा खात्यात प्रत्यावर्तक्षम उत्पन्नचे(कर कापून घेतल्यावर) करावयाचे हस्तांतरण वर्तमान बाजार दराने करता येईल.

४) खास अनिवासी रुपये खात्यात,शेअर्स/रोखे, दिनांकित सरकारी प्रतीभूती, ट्रेझरी बिल्स इत्यादींच्या विक्रीचे उत्पन्न जमा करता येईल.मात्र अशा जमा करण्यासाठी असलेली अट म्हणजे, त्या एडी वर्ग-१ बॅंकेने, गुंतवणुक करण्याऱ्या कंपनी/ संबधित एफआयाआयकडून दुजोरा/ सत्यांकन प्राप्त करावे की आवश्यक असेल तेथे, आयकर अधिनियमानुसार, ते शेअर/रोखे/सरकारी प्रतिभूती धारकांबाबत, लाभांश/ मिळालेले व्याज/मंजुरीप्राप्त एकूण रकमेवर टॅक्स ॲट सोर्स कापण्यात आला आहे.

५) ह्या खास अनिवासी रुपये खात्यामधून, पुढील बाबतीत रक्कम वजा (डेबिट) करता येऊ शकतात.शेअर्स/रोखे, दिनांकित सरकारी प्रतिभूती,ट्रेझरी बिल्स इत्यादींची खरेदी, तसेच जेथे अर्जदार एफआयआयच्या स्थानिक चार्टर्ड अकाउंटंटची फी त्या एफआयआयच्या गुंतवणुक प्रक्रियेचा एक मोठा भाग असेल तेथे त्या फीचे प्रदान.

६) **एफआयआय मधील खाजगी प्लेसमेंट:-** सेबीकडे पंजीकृत झालेल्या एफआयआयना, ऑफर/ खाजगी प्लेसमेटमार्फत, एखाद्या भारतीय कंपनीचे शेअर्स/ परिवर्तनीय रोखे, विहित केलेल्या मर्यादेत, (उदा. वैयक्तिक एफआयआय/ सब अकाउंट आणि एकत्रितणे सर्व एफआयआय/अकाउंट्स- ह्यासाठी त्या भारतीय कंपनीच्या भारणा झालेल्या भांडवलाच्या अनुक्रने १० टक्के व २४ टक्के) किंवा लागु असलेल्या सेक्टरल मर्यादेत विकत घेण्याची परवानगी आहे. असे शेअर्स देण्यासाठी त्या भारतीय कंपनीसाठी पुढील अटी आहेत-

अ) सार्वजनिक ऑफर्च्या बाबतीत, द्यावयाच्या शेअर्सची किंमत ही नागरिकांना (रहिवासी व्यक्तिंना) दिलेल्या शेअर्स्च्या किंमतीपेक्षा कमी नसावी आणि-

ब) खाजगी प्लेसमेंट च्या बाबतीत, द्यावयाच्या शेअर्सची किंमत ही, लागु असेल त्यानुसार, सेबीच्या किंवा पूर्वीच्या कट्रोलर ऑफ कॅपिटल इश्युजच्या मार्गदर्शक

तत्वांनुसार काढलेल्या किंमतीपेक्षा कमी नसावी. बंधनकारक आणि अनिवार्य परिवर्तनीय रोखे/ राईट रिनान्शिएशन्स/डोमेस्टिक म्युच्युअल फंड योजनांच्या युनिट्सची खरेदीही करता येईल.

९)मुख्य प्रभारी महाव्यवस्थापक, भारतीय रिझर्व बँक, विदेशी मुद्रा विभाग निवेश विभाग, केंद्रीय कार्यालय,मुंबई ह्याच्यांकड

७) **7. Reporting of FII investments**

एखादी एफआयआय, एखाद्या भारतीय कंपनीच्या एखाद्या विशिष्ट शेअर इश्युमध्ये एफडीआय स्कीमखाली किंवा पोर्टफोलियो इन्व्हेस्टमेंट स्कीमखाली गुंतवणुक करु शकते. एडीवर्ग-१ बँकानी ह्याबाबत खात्री करुन घ्यावयाची आहे की खास आनिवासी रुपये खात्यामध्ये डेबिट करुन शेअर्स विकत घेणाऱ्या एफआयआयनी त्याबाबतची माहिती, फॉर्म एलईसी (एफआयआय) मध्ये भरुन वेगळी सादर केली आहे.

२) एफडीआय योजनेखाली (ज्यासाठी कंपनीच्या खात्यात थेट पैसे जमा झाले आहेत) व पोर्टफोलियो इन्व्हेस्टेमेंट योजनेखाली(ज्यासाठी भारतातील एडी वर्ग-१ बँकेमध्ये ठेवलेल्या खात्यात एफआयआयकडून पैसे जमा झाले आहेत.) एफआयआयना शेअर्स देणाऱ्या भारतीय कंपन्यानी, ह्या रकमा, फॉर्म एफसी-जीपीआर (जोडपत्र-८) च्या बाब क्र.५ खाली वेगळ्या कळविल्या पाहिजेत. त्यामुळे अंकशास्त्रीय/ देखरेख ठेवण्यासाठी ही माहिती जुळविता येईल.

३) सर्वसमावेशक मर्यादा/सेक्टरल कॅप/ वैधानिक मर्यादा ह्यावर देखरेख ठेवता यावी ह्यासाठी, कस्ट्सीयम बँकेने दररोज सर्व व्यवहारांबाबतचे (डेरिवेटिव ट्रेड सोडून) विवरण एका फ्लॉपी/ सॉफ्ट कॉपीद्वारे थेट रेझर्व बँकेकडे पाठवावे.

२) पीआयएसखाली, मान्यताप्राप्त स्टॉक एक्सचेंजमधील सूचिबध्द भारतीय कंपन्यांच्या शेअर्समध्ये गुतंवणुक करण्यास एनआरआयना परवानगी आहे. डेसिग्नेटेड एडीच्या मार्फत, एनआरआय, प्रत्यावर्तन तसेच अडत्यावर्तन धर्तीवर, सूचिबध्द भारतीय कंपन्यांच्या परिवर्तनीय रोख्यांच्या प्रत्येक मालिकेत, त्या मालिकेच्या भरणा मूल्याच्या ५ टक्के पर्यंतची गुंतवणुक,

८. अनिवासी भारतीयां(एनआरआयज़)द्वारे गुंतवणूक

१) एनआरआयजना पीआयएस खाली मान्यताप्राप्त स्टॉक एक्स्चेंजेसमध्ये सूचीबद्ध भारतीय कंपन्यांच्या समभआगात गुंतवणूक करण्यास परवानगी आहे. एनआरआयज फीआयएस मार्गाखाली सूचीबद्ध भारतीय कंपन्यांच्या कर्जरोख्यांच्या प्रत्येक मालिकेच्या पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाच्या पूर्ण भरणा झालेल्या मूल्याच्या ५% पर्यंत गुंतवणूक करू शकतात. सर्व एनआरआयजनी खरेदी केलेल्या समभागांचे परिवर्तनीय कर्जरोख्यांचे एकूण पूर्ण भरणा झालेले मूल्य कंपनीच्या पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाच्या कंपनीच्या कर्जरोख्यांच्या प्रत्येक मालिकेच्या पूर्ण भरणा झालेल्या मूल्याच्या १०% पेक्षा अधिक असू शकत नाही. भारतीय कंपनीच्या सर्वसाधारण सभेने जर तशा प्रभावाचा विशेष ठराव मंजूर केला तर ही १०% ची मर्यादा २४% पर्यंत वाढविता येईल.

१० मुख्य महाव्यवस्थापक, विदेशी विनिमय विभाग, भारतीय रिझर्व्ह बँक, विदेशी गुंतवणूक खंड, मध्यावर्ती कार्यालय, मध्यवर्ती कार्यालय बिल्डिंग, मुंबई ४०० ००१, याना संबोधित करून

२) पीआयएसखाली, मान्यताप्राप्त स्टॉक एक्सचेंजमधील सूचिबध्द भारतीय कंपन्यांच्या शेअर्समध्ये गुतंवणुक करण्यास एनआरआयना परवानगी आहे. डेसिग्नेटेड एडीच्या मार्फत, एनआरआय, प्रत्यावर्तन तसेच अडत्यावर्तन धर्तीवर, सूचिबध्द भारतीय कंपन्यांच्या परिवर्तनीय रोख्यांच्या प्रत्येक मालिकेत, त्या मालिकेच्या भरणा मूल्याच्या ५ टक्के पर्यंतची गुंतवणुक, पीआयएस मार्गाने करु शकतात. त्या भारतीय कंपनीच्या सर्वसाधारण सभेने(जनरल बॉडी) तसा ठराव परित केल्यास एकूण १० टक्क्यांची मर्यादा २४ टक्क्यांपर्यत वाढविता येऊ शकते.

३) प्रत्यावर्तन तत्त्वावरील समभाग आणि किंवा कर्जरोख्यांच्या खरेदीसाठी प्रदान सामान्य बंकिंग माध्यमातून विदेशी चलनाच्या अंतर्गत वित्तप्रेषणाद्वारे किंवा भारतात ठेवलेल्या एनआरइ एफसीएनआर खात्यात धारण केलेल्या निधीतून केले पाहिजे. समभाग जर अप्रत्यावर्तन तत्त्वावर खरेदी केले असतील तर, अनिवासी उक्त व्यतिरिक्त त्यांच्या एनआरओ खात्यात धारण केलेल्या निधीचा सुध्दा उपयोग करू शकतात.
४) एडी बँकेच्या संबोधित शाखेच्या लिंक कार्यालयाने रिझर्व्ह बँकेला[११], तिने हाती घेतलेल्या पीआयएस व्यवहाराच्या आधारावर दैनिक तत्त्वावर अहवाल दिला पाहिजे, असा अहवाल ऑन-लाइन किंवा फ्लॉपीवर आरबीआयला देता येईल
५)एनआयआयनी पीआयएसखाली विकत घेतलेले शेअर्स, खाजगी व्यवस्थेतून किंवा देणगीद्वारा, रिझर्व बॅकेंच्या पूर्वपर्वानगी शिवाय, भारतात किंवा भारताबाहेर निवासी असलेल्या व्यक्तीला हस्तांतरित करता येत नाहीत.(कंपनीज अधिनियम,१९५६ च्या कलम ६मध्ये व्याख्या केल्यानुसार एनआरआयद्वारा त्यांच्या नातेवाईकांना किंवा भारतीय कायद्याखाली पंजीकृत झालेल्या धर्मदाय ट्रस्टला सोडून.

६) अनिवार्सीना सेबीने वेळोवेळी मान्यता दिलेल्या एक्स्चेंज ट्रेड डेरिव्हेटिव्हज करारात, सेबीच्या मार्गदर्शक तत्त्वांच्या अधीन भारतात धारण केलेल्या रुपया निधीतून अप्रत्यवर्तन तत्त्वावर गुंतवणूक करण्यास परवानगी आहे.

११ मुख्य महाव्यवस्थापक, विदेशी विनिमय विभाग, भारतीय रिझर्व्ह बँक, विदेशी गुंतवणूक खंड, मध्यावर्ती कार्यालय, मध्यवर्ती कार्यालय बिल्डिंग, मुंबई   ४०० ००१, याना संबोधित करून

९. गुंतवणुकीच्या स्थितीचे आरबीआयद्वारा संनियंत्रण
रिझर्व्ह बँक, परिरक्षक बँकांनी दैनिक तत्त्वावर प्रपत्र एलइसी (एफआयआय) आणि एलइसी(एनआरआय) मध्ये कळविलेल्या एफआयआय एनआरआयच्या सूचीबध्द कंपन्यातील गुंतवणुकीच्या स्थितीचे संनियंत्रण करते.

१०. सावधानता सूची
जेव्हा योजनेखालील एफआयआयज एनआरआयज ची एकूण धारणा धोक्याची मर्यादा गाठते, जी लागू मर्यादेच्या २ खाली आहे, रिझर्व्ह बँक अधिकृत डिलर बँकांच्या सर्व संबोधित शाखांना असे प्रतिपादन करणारी सूचना पाठवील कि विशिष्ट कंपनीच्या यापुढील अधिक समभागांच्या खरेदीसाठी रिझर्व्ह बँकेची पूर्वानुमति आवश्यक असेल. सावधानता सूचीत समाविष्ट केलेल्या कंपन्यांच्या समभागांच्या खरेदीसाठी आरबीआय प्रकरण-प्रकरणानुसार एफआयआयजना परवानगी देईल. हे प्रथम येणाऱ्यास प्रथम सेवा तत्त्वावर करण्यात येईल.

११. बंदी सूची
एफआयआयस एनआरआयजच्या समभागधारणेने एकदा एकूण मर्यादा क्षेत्रीय मर्यादा संविधिक मर्यादा गाठली कि, रिझर्व्ह बँक कंपनीला बंदी सूचीत ठेवील. एकदा कंपनी बंदी सूचीत गेली

कि कोणतीही एफआयआय एनआरआय पोर्टफोलिओ गुंतवणूक योजनेखाली कंपनीचे समभाग खरेदी करू शकत नाही.

१२. समुद्रपार कॉर्पोरेट संस्थां (ओसीबीज) द्वारे गुंतवणूक

नोव्हेंबर २९, २००१ पासून प्रभावाने ओसीबीजना पीआयएस खाली भारतात गुंतवणूक करण्यास परवानगी देण्यात येणार नाही. त्यापुढे, ज्या ओसीबीजानी आधीच पोर्टफोलिओ इन्व्हेस्ट्मेंट योजनेखाली गुंतवणूक केली आहे त्या असे समभाग/ परिवर्तनीय कर्जरोखे ते स्टॉक एक्स्चेंजवर विकले जाण्याच्या वेळेपर्यंत धारण करू शकतील. सप्टेंबर १६, २००३ पासून प्रभावाने ओसीबींची भारतातील गुंतवणूकदार वर्ग म्हणून मान्यता काढून घेण्यात आली आहे.

खंड - ३ : विदेशी व्हेंचर कॅपिटल गुंतवणुकी
व्हेन्चर कॅपिटल फंडसद्वारे गुंतवणूक

१) फेमा अधीन आरबीआयची विशिष्ट परवानगी असलेल्या, सेबीकडील नोंदणीकृत फॉरिन व्हेन्चर कॅपिटल इन्व्हेस्टर (एफव्हिसीआय), इंडियन व्हेन्चर कॅपिटल अंडरटेकिंग (आयव्हीसीयु) किंवा व्हेन्चर कॅपिटल फंड (व्हीसीएफ) किंवा अशा आयव्हीसीएफनी आणलेल्या योजनात अशी व्हीसीएफ सुध्दा सेबीकडे नोंदणीकृत असण्याच्या अटीवर गुंतवणूक करू शकतात.
एका आयव्हीसीयूची व्याख्या अशी केली आहे कि भारतात अंगीकृत केलेली कंपनी जिचे समभाग भारतातील मान्यताप्राप्त स्टॉक एक्स्चेंजवर सूचीबध्द नाहीत आणि जी सेबीने विनिर्दिष्टीत केलेल्या निगेटीव सूचीतील कार्यात व्यस्त नाही. एका व्हीसीएफची व्याख्या अशी केलेली आहे कि, एखादा न्यास, बॉडी कॉर्पोरेटसहित एखाद्या कंपनीच्या स्वरुपात स्थापन केलेला आणि सिक्युरिटीज अँड एक्स्चेंज बोर्ड ऑफ इंडिया(व्हेंचर कॅपिटल फंड) नियमने, १९९६ खाली नोंदणी केलेला निधी, ज्याच्यापाशी सदरहू नियमनात विनर्दिष्टीत केलेल्या पध्दतीने उभारलेल्या भांडवलाचा संकोष आहे आणि जो सदरहू नियमनानुसार व्हेंचर कॅपिटल उपक्रमात गुंतवणूक करतो.
२) एफव्हीसीआय एखाद्या आयव्हीसीयुचे किंवा व्हीसीएफचे समभाग/इक्विटी लिंकड इंस्ट्रुमेंटस/डेब्ट/डेब्ट इंस्ट्रुमेंटस, कर्जरोखे सार्वजनिक निर्गमाद्वारे किंवा व्हीसीएफनी स्थापन केलेल्या योजनेच्या/निधीच्या युनीटसमधील खाजगी ठेवीद्वारे खरेदी करू शकतात. मंजूरी देण्याच्या वेळी, आरबीआय एफव्हीसीआयला अधिकृत डिलर बँकेच्या नियुक्त शाखेत विदेशी चलन खाते किंवा रुपया खाते उघडण्यास परवानगी देऊ शकते.
३) समभाग, कर्जरोखे, युनीटस यांची खरेदी/विक्री खरेदीदार आणि विक्रेता/निर्गम करणारा यांना परस्परांना स्वीकार्य किंमतीला करता येईल.
४) अधिकृत डिलर एफव्हीसीआयजना एकूण आवक वित्तप्रेषणाच्या मर्यादेपर्यंत वायदे संरक्षण देऊ शकतात.एफव्हीसीआयने काही गुंतवणुकी विकून प्रेषण केले असल्यास देऊ करण्याचे कव्हर काढण्यासाठी, अर्हताप्राप्त(एलिजिबल) कव्हरमधून त्या गुंतवणुकींची मूळ किंमत करावी लागेल.

खंड -४ : अन्य विदेशी गुंतवणूक
१. अनिवासीद्वारा अन्य प्रतिभूतींची खरेदी
(१) अप्रत्यावर्तन तत्त्वावर

अ) अनिवासी कोणत्याही मर्यादेविना एखाद्या भारतीय कंपनीने अप्रत्यवर्तन तत्त्वावर निर्गमित केलेले समभाग-परिवर्तनीय कर्जरोखे खरेदी करू शकतात. अशा खरेदीसाठी किंमतीची रक्कम विदेशातून सामान्य बँकिंग माध्यमातून आवक वित्तप्रेषणाद्वारे किंवा एडी बँकेकडे ठेवलेल्या एनआरइ एफसीएनआर एनआरओ खात्यात धारण केलेल्या निधीतून प्रदान केली जाईल.

ब) अनिवासी, कोणत्याही मर्यादेशिवाय, अप्रत्यावर्तन तत्त्वावर दिनांक सरकारी प्रतिभूती, राजकोष पत्रे, स्थानिक म्युच्युअल फंडाची युनीटस्, मनी मार्केट म्युच्युअल फंडाची युनीटस् सुध्दा खरेदी करू शकतात. भारत सरकारने अधिसूचित केले आहे कि पीपीएफसहित कोणत्याही अल्पबचत योजनात गुंतवणूक करण्यास अनिवासींना परवानगी नाही. अ-प्रत्यावर्तन तत्त्वावरील गुंतवणुकीच्या बाबतीत विक्रीचे उत्पन्न एनआरओ खात्यात जमा करण्यात येईल. योजनेखाली केलेली गुंतवणुकीची रक्कम आणि त्यावरील वृध्दी विदेशात प्रत्यावर्तित करण्यास परवानगी दिली जाणार नाही.

(२) अनिवासीद्वारा अन्य प्रतिभूतींची खरेदी

एखादा अनिवासी भारतीय प्रत्यावर्तन तत्त्वावर, कोणत्याही मर्यादेशिवाय, सरकारी दिनांक प्रतिभूती,(धारक प्रतिभूतींव्यतिरिक्त) किंवा राजकोष पत्रे किंवा स्थानिक म्युच्युअल फंडाची युनीटस्, भारतातील सार्वजनिक उपक्रमाने (पीएसयू) निर्गमित केलेले रोखे आणि भारत सरकार निर्गुंतवणूक करीत असलेल्या सार्वजनिक उद्योगातील समभाग, खरेदी बोली आमंत्रित करणाऱ्या सूचनेत ठरवून दिलेल्या अटी आणि शर्तीनुसार असेल तर, खरेदी करू शकतो.

२. एफायआयजद्वारा अन्य प्रतिभूतींची खरेदी

विदेशी संस्थात्मक गुंतवणूकदार दिनांक सरकारी प्रतिभूती राजकोष पत्रे, भारतीय कंपन्यानी निर्गमित केलेले सूचीबद्ध अपिरवर्तनीय कर्जरोखे रोखे आणि स्थानिक म्युच्युअल फंडाची युनीटस् थेट किंवा असा प्रतिभूतींच्या निर्गमकाराकडून किंवा नोंदणी असलेल्या स्टाक ब्रोकरकडून भारतातील मान्यताप्राप्त स्टॉक एक्स्चेंजवर खरेदी करू शकतात. एफआयआयद्वारा केलेली कर्ज-संलेखांची खरेदी ही सेबी व रिझर्व बँक ह्यांनी वेळोवेळी अधिसूचित केलेल्या मर्यादांवर अवलंबुन असेल.

३. मल्टीलॅटरल डेवलपमेंट बँक द्वारा गुंतवणूक (एमडीबीज)

एखादी मल्टीलॅटरल डेवलपमेंट बँक (एमडीबी) जिला भारत सरकारने भारतात रुपया रोखे आणण्यासाठी विशिष्ट परवानगी दिली आहे, सरकारी दिनांक प्रतिभूती खरेदी करू शकते.

४. भारतातील बँकांनी निर्गमित केलेल्या टीयर १ आणि टीयर २ साधनात विदेशी गुंतवणूक

१) सेबीकडे नोंदणीकृत असलेल्या एफआयआयजना आणि अनिवासी भारतीयांना भारतातील बँकांनी निर्गमित केलेल्या पर्पेच्युअल डेब्ट साधनात (टीयर १ भांडवल म्हणून समावेशास पात्र) आणि डेब्ट कॅपिटल साधनात (टीयर २ भांडवल म्हणून समवेशास पात्र) ना अंशदान करण्यास खालील अटींच्या अधीन परवानगी दिलेली आहे.

अ) सर्व एफआयआयजची पर्पेच्युअल डेब्ट साधनातील (टीयर १) गुंतवणूक प्रत्येक निर्गमाच्या एकूण ४९ टक्क्याच्या मर्यादबाहेर नसावी आणि प्रत्येक एफआयआयची गुंतवणूक प्रत्येक निर्गमाच्या १० टक्क्याच्या मर्यादेच्या बाहेर नसावी.

ब) सर्व अनिवासी भारतीयांची पर्पेच्युअल डेब्ट साधनातील (टीयर १) गुंतवणूक प्रत्येक निर्गमाच्या २४ टक्क्याच्या मर्यादेच्या बाहेर नसावी आणि एका अनिवासी भारतीयाची गुंतवणूक निर्गमाच्या १० टक्क्याच्या बाहेर नसावी.

क) एफआयआयजद्वारा डेब्ट कॅपिटल साधनातील(टीयर २) गुंतवणूक सेबीने एफआयआयसाठी ठरवून दिलेल्या मर्यादेच्या आत असेल.

ड) एनआरआयद्वारा, रुपयांच्या स्वरुपातील कर्ज भांडवली संलेखांमधील (टियर-२) गुंतवणुक ही, एनआरआयद्वारा अन्य कर्ज संलेखामधील गुंतवणुकीसाठी असलेल्या विद्यमान धोरणानुसारच असेल.

२) निर्गमित करणाऱ्या बँकांनी निर्गम करण्याच्या वेळी वर ठरवून दिलेल्या अटींच्या पूर्ततेची खात्री करून घेणे आवश्यक आहे. बँकिंग प्रचालन आणि विकास विभाग (डीबीओडी), भारतीय रिझर्व्ह बँक यांनी वेळोवेळी अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांच्या पूर्ततेबाबतही त्यांनी खात्री करून घेणे आवश्यक आहे.

३) एफआयआयज अनिवासी भारतीयांकडून बँकानी टीयर १ भांडवलासाठी पात्र पर्पेच्युअल डेब्ट साधने म्हणून उभ्या केलल्या रकमांचा निर्गमनिहाय तपशील निर्गमाच्या तारखेपासून ३० दिवसांच्या आत विहीत नमुन्यात रिझर्व्ह बँकेला[१०] कळविणे आवश्यक आहे.

४) भारतीय रुपयात उभारलेल्या अप्पर टीयर २ साधनातील एफआयआयजची गुंतवणूक सेबीने कॉर्पोरेट डेब्ट साधनात विहीत केलेल्या मर्यादेच्या बाहेर असेल. तथापि, या साधनातील एफआयआयजची गुंतवणूक यूएस डॉलर ५०० दशलक्षाच्या वेगळ्या मर्यादेअधीन असेल.

१२ मुख्य महाव्यवस्थापक, विदेशी विनिमय विभाग, भारतीय रिझर्व्ह बँक, विदेशी गुंतवणूक खंड, मध्यावर्ती कार्यालय, मध्यवर्ती कार्यालय बिल्डिंग, मुंबई ४०० ००१, याना संबोधित करून

५) एफआयआय व एनआरआयद्वारा सेकंडरी मार्केट्मध्ये स्टॉक एक्सचेंजच्या फ्लोअरवर केलेल्या ह्या संलेखाच्या विक्री/ खरेदीची माहिती अनुक्रमे कस्टडियन्स व डेसिग्नेटेड बँकेत, फॉर्म एलईसी (एफआयआय) व फॉर्म एलईसी (एनआरआय) च्या सॉफ्ट कॉपीजने कळविणे आवश्यक आहे.

भाग २

भारतात स्थावर मालमत्तेचे संपादन आणि हस्तांतरण

१. भारतात स्थावर मालमत्तेचे संपादन आणि हस्तांतरण

१) भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती जी भारताची नागरिक (एनआरआय[९]) आहे, ती खरेदीच्या मार्गाने शेतीची जमीन लागवडीची मालमत्ता फार्म हाऊस या व्यातिरिक्त कोणतीही स्थावर मालमत्ता खरेदी करू शकतो. ती शेतीची जमीन लागवडीची मालमत्ता फार्म हाऊस या व्यतिरिक्त कोणतीही स्थावर मालमत्ता खालील व्यक्तींना हस्तांतरित करू शकते.

१) भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती जी भारताची नागरिक आहे किंवा

२) मूळ भारतीय वंशाची भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती किंवा

३) भारतातील निवासी व्यक्ती

२) वारसाहक्काच्या मार्गाने संपादन केलेली शेतीची जमीन लागवडीची मालमत्ता फार्म हाऊस ती केवळ भारताची कायम स्वरुपी निवासी असलेल्या व्यक्तीलाच हस्तांतरित करू शकते.

३) मालमत्तेच्या संपादनासाठी प्रदान खालीलमधून करता येईल. :-

१) भारताबाहेरील कोणत्याही ठिकाणाहून सामान्य बँकिंग माध्यमातून आवक वित्तप्रेषणाद्वारे भारतात प्राप्त झालेला निधी किंवा

२) विदेशी चलन व्यवस्थापन, १९९९ च्या तरतूदी आणि भारतीय रिझर्व्ह बँकेने वेळोवेळी केलेल्या नियमनांनुसार ठेवलेल्या कोणत्याही अनिवासी खात्यात धारण केलेला निधी.

४) असे प्रदान प्रवासी धनादेश किंवा विदेशी चलनी नोटा किंवा वर नमूद केलेल्या व्यक्ती व अन्य कोणत्याही प्रकारे करता येणार नाही.

५) भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती जी मूळ भारतीय वंशाची (पीआयओ[१०]) आहे शेतीची जमीन लागवडीची मालमत्ता फार्म हाऊस या व्यतिरिक्त कोणतीही स्थावर मालमत्ता संपादित करू शकते.

९ हे स्पष्ट करण्यात येत आहे कि भारताबाहेरील निवासी व्याक्ति, जी भारताची नागरिक आहे तिला परिपत्रकाच्या या भागाच्या हेत्वर्थ एनआयआर मानले जाईल.

१० भारतीय वंशाची व्याक्ति म्हणजे अशी व्यक्ती (पाकिस्तान किंव बांगलादेश किंवा श्रीलंका किंवा अफगाणिस्तान किंवा चीन किंवा इराण किंवा नेपाळ किंवा भूतानची नागकिरिक नसलेली) जी,

(१) कोणत्याही वेळी भारतीय पारपत्र धारक असेल, किंवा

(२) जी किंवा जिचे वडील किंवा आजोबा भारतीय राज्यघटनेच्या किंवा नागरिकत्व अधिनियम, १९५५ (१९५५ चा ५७)च्या सुकृतामुळे भारताचे नागरिक होते.

१. सामान्य बँकिंग माध्यमातून आवक वित्तप्रेषणाच्या मार्गाने प्राप्त झालेल्या निधीतून किंवा त्याच्या एनआरइ एफसीएनआर(बी) एनआरओ खात्यातून वजावटीद्वारे खरेदीच्या मार्गाने.

२. ii) अशी प्रदाने, प्रवासी चेक्स किंवा विदेशी मुद्रेतील नोटा किंवा वर खास निर्दिष्ट्य केलेल्या रिती सोडल्यास इतर मार्गांनी करता येणार नाही.

३. भारतातील निवासी व्यक्ती किंवा अनिवासी भारतीय किंवा मूळ भारतीय वंशाच्या व्यक्तीकडून देणगीच्या मार्गाने.

६) भारतातील निवासी व्यक्तीकडून किंवा लागू असलेल्या विदेशी चलन अधिनियमाच्या तरतूदीनुसार किंवा मालमत्ता संपादन करण्याच्या वेळच्या फेमा नियमनांच्या तरतूदीनुसार जिने अशी मालमत्ता संपादित केली असेल अशा भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीकडून वारसाहक्काने.

७) एखादी पीआयओ व्यक्ती वारसा हक्काने प्राप्त झालेली व भारतात असलेली शेतजमिन/बागायत मालमत्ता/फार्म हाऊस, भारतात रहिवासी असलेल्या भारतीय व्यक्तीला, विक्री, किंवा देणगीच्या स्वरुपात हस्तांतरित करु शकते.

८) एकादा पीआयओ शेतीची जमीन/लागवडीखालील मालमत्ता/फार्म हाऊस या व्यतिरिक्त भारतातील कोणतीही मालमत्ता हस्तांतरित करू शकतो.
१) भारतातील निवासी व्यक्तीला विक्रीच्या मार्गाने
२) भारतातील निवासी व्यक्तीला किंवा अनिवासी भारतीयाला किंवा पीआयओला देणगीच्या मार्गाने.

२. विदेशी राजदूतावास मुत्सद्दी कॉन्सुलेट जनरल यांच्या द्वारे स्थावर मालमत्तेची खरेदी विक्री

विदेशी राजदूतावास कॉन्सुलेट तसेच भारतातील मुत्सद्दी कार्मिक यांना भारतात शेतीची जमीन लागवडीची मालमत्ता फार्म हाऊस या व्यतिरिक्त स्थावर मालमत्तेची खरेदी विक्री करण्याची परवानगी आहे, जर (१) अशा खरेदी विक्रीसाठी भारत सरकारच्या विदेश व्यवहार मंत्रालयाकडून निपटारा प्राप्त केला, आणि (२) भारतातील स्थावर मालमत्तेसाठी किंमत सामान्य बँकिंग माध्यामातून विदेशातून वित्तप्रेषित केलेल्या निधीतून प्रदान केली.

३. अनुज्ञेय कार्य करण्यासाठी स्थावर मालमत्तेचे संपादन

जेथे जेथे आवश्यक तेथे आवश्यक त्या परवानग्या घेऊन स्थापन केलेल्या विदेशी कंपन्यांच्या भारतातील शाखा, कार्यालय किंवा अन्य व्यवसायाची ठिकाणे, भारतात स्थावर मालमत्ता, जी प्रासंगिक किंवा अशी कार्ये करण्यासाठी आवश्यक आहे, संपादित करण्यासाठी पात्र आहेत, जर लागू असलेल्या सर्व कायद्यांची, नियमांची, नियमनांची किंवा आदेशांची योग्य प्रकारे पूर्तता केली असेल. संबंधित एकक व्यक्तीने असा संपादनाच्या तारखेपासून नव्वद दिवसांच्या आत रिझर्व्ह बँकेकडे आयपीआय प्रपत्रात घोषणापत्र दाखल करणे आवश्यक आहे. अनिवासी सदरहू मालमत्ता तारणगहाण मार्गाने एखाद्या एडी बँकेकडे कोणत्याही ऋणासाठी सुरक्षा म्हणून हस्तांतरित करण्यास पात्र आहे.

४. विक्रीच्या उत्पन्नाचे प्रत्यावर्तन

१) भारतातील शेतीची जमीन लागवडीची मालमत्ता फार्म हाऊस व्यतिरिक्त अन्य स्थावर मालमत्तेच्या एनआरआय पीआयओ द्वारा विक्रीच्या प्रसंगात, अधिकृत डिलर विक्रीच्या उत्पन्नाच्या भारताबाहेरील प्रत्यावर्तनासाठी परवानगी देईल, जर,

1) विक्रेत्याने स्थावर मालमत्ता संपादन केली त्यावेळी लागू असलेल्या विदेशी चलन कायद्यांच्या तरतूदीनुसार किंवा फेमा नियमनांच्या अनुसार मालमत्ता संपादन केली असेल,
2) प्रत्यावर्तित करायची रक्कम (अ) स्थावर मालमत्तेच्या संपादनासाठी प्रदान केलेली रक्कम सामान्य बँकिंग माध्यमातून किंवा विदेशी चलन अनिवासी खात्यातील निधीतून प्राप्त झालेली रक्कम (ब) जेथे मालमत्तेच्या संपादनासाठी असे प्रदान अनिवासी बाह्य खात्यात धारण केलेल्या निधीतून केले असेल तर प्रदान केलेल्या

रकमेपैकी, प्रदानाच्या तारखेला असल्याप्रमाणे विदेशी चलनाची सममूल्य, यांच्या बाहेर नसेल. आणि

३) निवासी मालमत्तेच्या बाबतीत, विक्रीच्या उत्पन्नाचे प्रत्यावर्तन अशा दोन मालमत्तांपेक्षा अधिक नाही इतके बंधन आहे.

२) रुपया निधीतून खरेदी केलेल्या मालमत्तेच्या विक्रीच्या बाबतीत, एडीज एनआरआयजनी पीआयओनी त्यांच्या अनिवासी रुपया (एनआऱओ) खात्यात धारण केलेल्या शिल्लक निधीच्या प्रत्यावर्तनाच्या सुविधेसाठी वित्तप्रेषकाच्या वचनपत्राच्या आणि सीबीडीटीने विहीत केलेल्या नमुन्यातील चार्टर्ड अकाउंटंटचे प्रमाणपत्र हजर करण्याच्या अधीन प्रत्येक आर्थिक वर्षात यूएस डॉलर ५ दशलक्षापर्यंत परवानगी देऊ शकते.

५) भारतामधील अचल मालमत्ता मिळवण्यासाठी किंवा तिचे हस्तांतरण करण्यासाठी काही विशिष्ट देशातील नागरिंकासाठी पूर्वपरवानगी.

१) पाकिस्तान, बांगलादेश, श्रीलंका, अफगाणिस्तान, चीन, इराण, नेपाळ किंवा भूतान यांचे नागरिक असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीने भारतात, पाच वर्षाच्या वर नसलेल्या भाडेपट्ट्याशिवाय अन्य प्रकारे, स्थावर मालमत्ता रिझर्व्ह बँकेच्या पूर्वानुमतिविना संपादित किंवा हस्तांतरित करू नये.

२) भारताबाहेरील निवासी अभारतीय वंशाच्या विदेशी नागरिकांना, अशी मालमत्ता भारतातील निवासी असलेल्या व्यक्तीकडून वारसाहक्काने प्राप्त झालेली असल्याखेरीज, भारतात कोणतीही मालमत्ता संपादन करण्याची परवानगी नाही. आरबीआयच्या विशेष मंजूरीने वारसाहक्काच्या मार्गाने भारतात स्थावर मालमत्ता संपादन केलेल्या अभारतीय वंशाच्या विदेशी नागरिकांना आरबीआयच्या पूर्वानुमतिविना अशी मालमत्ता हस्तांतरित करता येणार नाही.

भाग ३
भारतात शाखा संपर्क प्रकल्प कार्यालये स्थापन करणे

१. आरबीआयला अर्ज करणे

भारताबाहेर अंगीकृत केलेल्या, आणि भारतात संपर्क शाखा कार्यालये स्थापन करू इच्छिणाऱ्या कंपन्यांना, एफएनसी - १ प्रपत्रात खालील कागदपत्रांसह भारतीय रिझर्व्ह बँकेला[१५] अर्ज करावा लागेल. :-

- भारतीय राजदूतावासाने नोंदणीच्या देशातील नोटरी पब्लिकने अधिप्रमाणित केलेली अंगीकरणाच्या प्रमाणपत्राची नोंदणीची किंवा संस्थापनेचा समयलेख आणि नियमावली यांची इंग्लीश आवृत्ती.
- अर्जदार एककाचे अद्यतन लेखापरिक्षित ताळेबंद पत्रक.

२. संपर्क कार्यालये

भारताबाहेर अंगीकृत असलेल्या कंपन्या रिझर्व्ह बँकेच्या विशेष परवानगीने भारतात संपर्क कार्यालये स्थापन करू शकतात. संपर्क कार्यालय(प्रतिनिधी कार्यालय म्हणूनसुध्दा ज्ञात असलेले) केवळ संपर्काची कामे हाती घेऊ शकते म्हणजेच ते विदेशातील मुख्य कार्यालय आणि भारतातील पक्षांच्या मधील संवाद म्हणून काम करू शकते. त्याला भारतात कोणतही व्यावसायिक कार्य हाती घेण्यास किंवा भारतात उत्पन्न मिळविण्याची परवानगी नाही. अशा कार्यालयांचा खर्च संपूर्णपणे भारताबाहेरील मुख्य कार्यालयाकडून येणाऱ्या वित्तप्रेषणातून करण्यात आला पाहिजे. त्यामुळे अशा कार्यालयाची भूमिका, बाजारातील संभाव्य संधींची माहिती गोळा करणे आणि कंपनीच्या उत्पादनांची भारतातील संभाव्य ग्राहकांना माहिती देणे यापुरतीच मर्यादित राहील. अशी कार्यालये स्थापन करण्यासाठी आरंभी ३ वर्षाच्या कालावधीसाठी परवानगी देण्यात येते आणि आरबीआयच्या ज्या विभागीय कार्यालयाच्या अधिकारितेत कार्यालय स्थापन करण्यात आले आहे त्यांच्याकडून ती वेळोवेळी वाढविली जाते. संपर्क कार्यालय भारतात खालील कार्ये हाती घेऊ शकतेः

१) भारतात पालक कंपनीचे समूह कंपन्यांचे प्रतिनिधीत्व करणे
२) भारतातून भारतात निर्यात आयातीचे प्रवर्तन करणे
३) पालक समूह कंपन्या आणि भारतातील कंपन्या यांच्या दरम्यान तांत्रिक आर्थिक सहयोगाचे प्रवर्तन करणे.
४) पालक कंपनी आणि भारतीय कंपन्या यांच्या दरम्यान संवाद वाहिनी म्हणून काम करणे.

संपर्क प्रतिनिधी कार्यालयांनी चार्टर्ड अकाउंटंटकडील वार्षिक कार्याचे प्रमाणपत्र आरबीआयच्या विभागीय कार्यालयाकडे दाखल केला पाहिजे.

३. विदेशी विमा कंपन्यांची संपर्क कार्यालये

विदेशी विमा कंपन्या इन्शुरन्स रेग्युलेटरी अँड डेवलपेंट ॲथॉरिटीकडून (आयआरडीए) मंजूरी प्राप्त केल्यानंतर भारतात संपर्क कार्यालये स्थापन करू शकतात.

४. शाखा कार्यालये

१) भारताबाहेर अंगीकृत झालेल्या आणि उत्पादन किंवा व्यापारी कार्यात व्यस्त असणाऱ्या कंपन्यांना रिझर्व्ह बँकेच्या विशिष्ट मंजूरीने भारतात शाखा कार्यालये स्थापन करण्यास परवानगी दिलेली आहे. अशा शाखा कार्यालयांना पालक समूह कंपन्यांचे प्रतिनिधीत्व करण्यास आणि भारतात खालील कार्ये हाती घेण्यास परवानगी दिलेली आहे.

(१) मालाची आयात निर्यात*
(२) व्यावसायिक आणि संमंत्रक सेवा पुरविणे.

(३) पालक कंपनीचा सहभाग असलेले संशोधन कार्य करणे.

(४) भारतीय कंपन्या आणि पालक किंवा समुद्रपार समूह कंपन्यांच्या दरम्यान सहयोगाचे प्रवर्तन करणे.

(५) पालक कंपनीचे भारतात प्रतिनिधीत्व करणे आणि भारतातील खरेदी विक्री एजन्ट म्हणून काम करणे.

(६) भारतात माहिती तंत्रज्ञान आणि सॉफ्टवेअर विकासाच्या सेवा पुरविणे.

(७) पालक समूह कंपन्यानी पुरविलेल्या उत्पादनाला तांत्रिक सहाय्य पुरविणे.

२) कोणत्याही स्वरुपातील किरकोळ व्यापारी कार्याला भारतातील शाखांना परवानगी नाही.

३) शाखा कार्यालयाला प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष कोणतेही उत्पादक, प्रक्रिया कार्य करण्यास परवानगी नाही.

४) ब्रँच ऑफिसेसना त्यांच्या स्वतःच्या ऊपयोगासाठी व त्यांचे अनुमतीप्राप्त/दैनंदिन व्यवहार करण्यासाठी मालमत्ता मिळविण्यास परवानगी आहे. परंतु ती भाडेपट्ट्याने किंवा भाड्याने देण्यास परवानगी नाही. तथापि, पाकिस्तान, बांगलादेश, श्रीलंका, अफगाणिस्तान, इराण किंवा चीन मधील संस्थाना, ब्रँच ऑफिससाठीही भारतात अचल मालमत्ता मिळविण्यास परवानगी नाही. अशा संस्थाना पाच वर्षांपेक्षा अधिक नसलेल्या काळासाठी अशी मालमत्ता भाडेपट्टा करारावर घेण्याची परवानगी आहे. नेपाळमधील संस्थाना भारतात केवळ संपर्क-कार्यालये स्थापन करण्यास परवानगी आहे.

५) ब्रँच ऑफिसमध्ये झालेल्या नफ्यांचे, लागु करांच्या प्रदानांच्या अटीवर, भारतामधून मुक्तपणे प्रेषण करता येईल.

१६) निर्यातीसाठी माल घेणे व आयातीनंतर माल विकणे ह्यास घाऊक प्रमाणावरच परवानगी आहे.

६) ब्रँच ऑफिसेसनी, चार्टर्ड अकाउंटंटकडून, ॲन्युअल ॲक्टिविटी प्रमाणपत्रे घेऊन ती रिझर्व बँकेकडे सादर करणे आवश्यक आहे.

भारतात शाखा उघडण्यासाठी,विदेशी बँकांना फेमाखाली वेगळी मंजुरी घेणे आवश्यक नाही. अशा बँकांना, बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम,१९४९च्या तरतुदींखाली, भारतीय रिझर्व बँकेच्या, डिपार्टमेंट ऑफ बॅंकिंग ऑपरेशन्स डेव्हलपमेंटकडून आवश्यक ती मंजुरी घ्यावी लागेल.

५. स्पेशल इकॉनॉमिक झोन्स (एसईझेड) मध्ये शाखा - कार्यालय

१) विदेशी कंपन्याना विशेष आर्थिक क्षेत्रात(एसइझेडस) उत्पादक आणि सेवा कार्य हाती घेण्यासाठी शाखा युनीटस् स्थापन करण्यासाठी आरबीआयने सर्वसाधारण परवानगी दिलेली आहे. सर्वसाधारण परवानगी खालील अटींच्या अधीन आहे. :-

अ) अशी युनीटस् अशा क्षेत्रात काम करीत आहेत जेथे १०० टक्के एफडीआयला परवानगी आहे,

ब) अशी युनीटस् कंपन्या अधिनियम (कलम ५९२ ते ६०२) च्या भाग ९ ची पूर्तता करतात,

क) अशी युनीटस् स्वतंत्रपणे काम करतात,

२) व्यवसाय बंद करण्याच्या आणि बंद केल्यानंतरच्या उत्पन्नाच्या वित्तप्रेषणाच्या बाबतीत, शाखेने आरबीआयच्या मंजूरीच्या प्रतिव्यतिरिक्त खालील “कार्यालय बंद करणे” - परिच्छेद ११ मध्ये नमूद केलेल्या कागदपत्रांसह विदेशी चलनात व्यवहार करणाऱ्या अधिकृत डिलरकडे जावे.

६. बँकांच्या शाखा

भारतात शाखा उघडण्यासाठी,विदेशी बँकांना फेमाखाली वेगळी मंजुरी घेणे आवश्यक नाही. अशा बँकांना, बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम,१९४९च्या तरतुदींखाली, भारतीय रिझर्व बँकेच्या, डिपार्टमेंट ऑफ बॅंकिंग ऑपरेशन्स डेव्हलपमेंटकडून आवश्यक ती मंजुरी घ्यावी लागेल.

७. प्रकल्प कार्यालये

रिझर्व्ह बँकेने विदेशी कंपन्याना भारतात प्रकल्प कार्यालये स्थापन करण्यास सर्वसाधारण परवानगी दिलेली आहे, जर भारतातील कंपनीने भारतात प्रकल्पाच्या कार्यवाहीसाठी कंत्राट दिले असेल तर, आणि

१. प्रकल्पाला थेट विदेशातून आवक वित्तप्रेषणातून निधी पुरवला जात असेल, किंवा
२. प्रकल्पाला द्विपक्षीय किंवा बहुपक्षीय आंतरराष्ट्रीय एजन्सीकडून निधीचा पुरवठा होत असेल, किंवा
३. प्रकल्प उचित प्राधीकरणाद्वारे मान्य करण्यात आला असेल, किंवा
४. भारतातील कंत्राट देणाऱ्या कंपनीला किंवा एककाला सार्वजनिक वित्तीय संस्था किंवा भारतातील बँकेने मुदत कर्ज मंजूर केले असेल.

तथापि उक्त निकष पूर्ण होत नसतील तर, विदेशी एककाने मंजूरीसाठी आरबीयकडे जाणे आवश्यक असेल.

८. विदेशी चलन खाते उघडणे

भारतातील प्रकल्प कार्यालयांसाठी एडीज बिनव्याजी विदेशी चलन खाते कालील अटींच्या अधीन उघडू शकतात. :-

१. संबंधित प्रकल्प मंजूरी प्राधीकरणाची आवश्यक ती मंजूरी असलेले भारतातील प्रकल्प कार्यालय, रिझर्व्ह बँकेच्या सर्वसाधारण विशिष्ट परवानगीने उघडलेले असेल,
२. ज्या कंत्राटाखाली प्रकल्प मंजूर करण्यात आला आहे, त्यात विदेशी चलनातील प्रदानासाठी विशिष्ट तरतूद असेल,
३. प्रत्येक प्रकल्पाचे केवळ एक विदेशी चलन खाते असेल,
४. खात्यातूल अनुज्ञेय वजावटी या प्रकल्पाशी संबधित खर्चाच्या असतील आणि जमा प्रकल्प मंजूरी प्राधीकरणाकडून प्राप्त झालेल्या विदेशी चलनाच्या पावत्या आणि विदेशातील पालक समूह कंपनी किंवा द्विपक्षीय बहुपक्षीय आंतरराष्ट्रीय वित्तीय एजन्सीकडून वित्तप्रेषणे असतील.
५. केवळ मान्यताप्राप्त वजावटी आणि जमानाच विदेशी चलन खात्यात परवानगी दिली जात आहे याची खात्री करण्याची जबाबदारी संपूर्णपणे एडीच्या संबधित शाखेवर आहे. त्याशिवाय, खाते एडी बँकांच्या समवर्ती लेखापरिक्षकांच्या १०० टक्के छाननीला पात्र असेल.
६. विदेशी चलन खाते प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर बंद केले पाहिजे.

९. भारतातील प्रकल्प कार्यालयांद्वारे असतत वित्तप्रेषणे

१) प्रकल्प बंद होणे पूर्ण होणे प्रलंबित असताना एडी शाखा प्रकल्प कार्यालयांद्वारे असतत वित्तप्रेषणाला, व्यवहाराच्या प्रमाणिकपणाबाबत त्यांचे समाधान झाले असेल आणि खालीलच्या अधीन परवानगी देऊ शकतील. :-

अ) आयकर वगैरेसह भारतातील दायित्वांसाठी पुरेशी तरतूद करण्यात आलेली आहे असा अर्थाचे लेखापरिक्षकांचे चार्टर्ड अकाउंटंटचे प्रमाणपत्र प्रकल्प कार्यालयाने सादर केले.

ब) प्रकल्प कार्यालयाचे असे वचनपत्र कि वित्तप्रेषण कोणत्याही प्रकारे भारतातीतल प्रकल्पाच्या पूर्ततेला प्रभावित करणार नाही आणि भारतातील दायित्वांच्या पूर्ततेतील कोणतीही तूट विदेशातून आवक वित्तप्रेषणाद्वारे भरून काढली जाईल.

२) निधीच्या आंतरप्रकल्प हस्तांतरणासाठी रिझर्व्ह बँकेच्या ज्या विभागीय कार्यालयाच्या अधिकारितेत प्रकल्प कार्यालय स्थित असेल त्याची पूर्वनुमति आवश्यक असेल.

१०. सर्वसाधारण अटी

१) विदेशात स्थापन झालेल्या भागीदारी मालकीच्या कन्सर्नसना भारतात शाखा संपर्क कार्यालये स्थापन करण्याची परनवानगी नाही.

२) शाखा संपर्क प्रकल्प कार्यालयांना आरबीआयमध्ये बिनव्याजी चालू खाती उघडण्यास परवानगी आहे. अशा कार्यालयांनी खाती उघडण्यासाठी त्यांच्या अधिकृत डिलरकडे जाणे आवश्यक आहे.

३) संपर्क कार्यालयांच्या मत्तेचे उपकंपन्यांकडे किंवा अन्य संपर्क शाखा कार्यालयांकडे हस्तांतरण आरबीआयच्या मध्यवर्ती कार्यालयाच्या विशिष्ट परवानगीने अनुज्ञेय आहे.

११. कार्यालये बंद करणे

१) संपर्क-कार्यालय बंद करतेवेळी त्या कंपनीने रिझर्व बँकेच्या संबधित प्रादेशिक कार्यालयाकडे पुढील कागदपत्रे सादर करावीत.

अ) भारतात कार्यालय स्थापन करण्यासाठी रिझर्व्ह बँकेच्या परवानगीची प्रत,

ब) लेखापरिक्षकाचे प्रमाणपत्र ज्यात,-

१. वित्तप्रेषणीय रक्कम कशी काढली ती पद्धत दर्शविलेली असावी आणि तिला पुष्टीकारक अर्जदाराच्या मत्तेचे आणि दायित्वांचे विवरणपत्र जोडलेले असावे आणि मत्तेच्या विल्हेवाटीची पद्धत दर्शविलेली असावी,
२. शाखेच्या कार्यालयाच्या कर्मचाऱ्यांना सानुग्रह अनुदान आणि अन्य फायदे यासह भारतातील सर्व दायित्वे पूर्ण केलेली आहेत किं त्यासाठी पुरेशी तरतूद केली आहे याची पुष्टी केलेली असावी,
३. भारताबाहेरच्या स्रोतातून अर्जित कोणतेही उत्पन्न (निर्यातीच्या उत्पन्नासह) भारतात प्रत्यावर्तित करायचे राहिलेले नाही याची पुष्टी केलेली असावी,

क) वित्तप्रेषणासाठी आयकर अधिकाऱ्यांकडील ना-हरकत किंवा कर निपटारा प्रमाणपत्र,

ड) अर्जादाराकडून भारतातील कोणत्याही न्यायालयात कोणतीही कायदेशीर कारवाई प्रलंबित नाही आणि वित्तप्रेषणात कोणताही कायदेशीर अडथळा नाही याची पुष्टी.

ई) एकदा आरओची मंजूरी प्राप्त झाली कि एडी अधिकांशाच्या वित्तपेरषणासाठी परवानगी देऊ शकतील.

फ) शाखा कार्यालय बंद करताना, एककांना मंजूरीसाठी उक्त नमूद केल्याप्रमाणेच कागदपत्रांसह मध्यवर्ती कार्यालयात जावे लागेल.

भाग - ४
भागीदारी मालकीच्या कंन्सर्नमध्ये गुंतवणूक

१. भागीदारी मालकीच्या कंन्सर्नमध्ये गुंतवणूक

एखादा अनिवासी भारतीय[१७] (एनआरआय) किंवा भारताबाहेरील निवासी मूळ भारतीय वंशाची व्यक्ती[१८] (पीआयओ) भारतातील फर्ममध्ये किंवा मालकीच्या कन्सर्न मध्ये भांडवलाल अंशदानाच्या मार्गाने अप्रत्यावर्तन तत्त्वावर गुंतवणूक करू शकते, जर,

१) रक्कम आवक वित्तप्रेषणातून किंवा एडी बँकेकडे ठेवलेल्या एनआरइ एफसीएनआर एनआरओ खात्यातून प्रदान केली असेल.

२) फर्म किंवा मालकीची कन्सर्न कोणत्याही शेतीविषयक लागवडीच्या किंवा रियल इस्टेट व्यवसायात (म्हणजेच फायदा मिळविण्याच्या किंवा त्यातून उत्पन्न मिळविण्याच्या हेतूने जमीन किंवा स्थावर मालमत्तेचे व्यवहार करणे यासह) किंवा मुद्रित माध्यमात व्यस्त नसेल.

३) गुंतवलेली रक्कम भारताबाहेर प्रत्यावर्तनासाठी पात्र नसावी.

२. प्रत्यावर्तनाच्या लाभासह गुंतवणूक

एनआरएयज पीआयओ प्रत्यावर्तनाच्या लाभासह एकमेव मालकीच्या कन्सर्नस भागीदारी फर्ममधील गुंतवणुकीसाठी रिझर्व्ह बँकेची[१९] पूर्वानुमति मागू शकतो. भारत सरकारशी संमंत्रणा करून अर्जावर निर्णय घेतला जाईल.

३. एनआरआयज पीआयओ खेरीज अन्य अनिवासीद्वारा गुंतवणूक

एनआरआयज/पीआयओ यांच्या खेरीज भारतातबाहेरील निवासी व्यक्ती भारतातील फर्म किंवा मालकीची कन्सर्न किंवा व्यक्तींची कोणतीही संघटना यांच्या भांडवलाला अंशदानाच्या मार्गाने गुंतवणूक करण्यासाठी रिझर्व्ह बँकेला[२०] अर्ज करून पूर्वानुमति मागू शकते. भारत सरकारशी संमंत्रणा करून अर्जावर निर्णय घेतला जाईल.

---

१७ अनिवासी भारतीय (एनआरआय) म्हणजे भारताबाहेरील निवासी व्यक्ती जी भारताची नागरिक किंवा मूळ भारतीय वंशाची आहे,

१८ मूळ भारतीय वंशाच्या व्यक्ती म्हणजे बांगलादेश किंवा पाकिस्तान किंवा श्रीलका याव्यतिरिक्त कोणत्याही देशाचा नागरिक, जर

(अ) त्याने कोणत्याही वेळी भारतीय पारपत्र धारण केलेल असेल, किंवा

(ब) तो किंवा त्याच्या पालकांपैकी कोणीहि किंवा आजी-आजोबांपैकी कोणीही भारतीय राज्यघटनेमुळे किंवा नागरिकत्व अधिनियम, १९५५ (१९५५ चा ५७) मुळे भारताचे नागरिक होते.

क) व्यक्ती भारतीय नागरिकाची किंवा उपकलम (अ) किंवा (ब) मध्ये संदर्भित व्यक्तीचा जोडीदार असेल.

19 & 20 Addressed to the Chief General Manager-in-Charge , Reserve Bank of India, Foreign Exchange Department, Foreign Investment Division, Central Office, Mumbai

[१९, २०] मुख्य प्रभारी महाव्यवस्थापक, भारतीय रिझर्व बँक, विदेशी मुद्रा विभाग, विदेशी गुंतवणुक कक्ष, केंद्रीय कार्यालय, मुंबई ह्या पत्त्यावर पाठवील.

४. बंधने

कोणत्याहि शेतीविषयक लागवडीच्या किंवा रियल इस्टेट व्यवसायात (म्हणजेच फायदा मिळविण्याच्या किंवा त्यातून उत्पन्न मिळविण्याच्या हेतूने जमीन किंवा स्थावर मालमत्तेचे व्यवहार करणे यासह) किंवा मुद्रित माध्यमात व्यस्त असलेल्या फर्म किंवा मालकीच्या कन्सर्न मध्ये गुंतवणूक करायला एखाद्या एनआरआय किंवा पीआयओला परवानगी नाही.

परिशिष्ट १

(भाग-१, विभाग-१ परिच्छेद-२)

विदेशी गुंतवणुकीसाठी वुभाग- विशिष्ट धोरण
पुढील विभागात/कार्यकृतीमध्ये, निर्देशलेल्या इतर अटींचे पालन केल्यास, खाली दिलेल्या मर्यादापर्यंत एफडीआयसाठी परवानगी आहे. लागु आसलेल्या नियमां/विनिमयानुसार ऑटोमॅटिक रुटवर १०० टक्क्यांपर्यंत एफडीआयसाठी परवानगी आहे.

अनुक्रमांक	विभाग/कार्यकृती	एफडीआय कॅप/इक्विटी	एंट्री रुट	इतर अटी
१.	**शेतकरी**	**१००ऽ**	**स्वयंचलित**	-
१)	पुष्पवाटिका,उद्यानविज्ञान,बियाणांचा विकास, पशुपालन, पिसीकल्चर, मत्स्य संगोपन, नियंत्रित परिस्थितीत भाज्या व अळंबी ह्यांची लागवड आणि शेती व तत्संबंधीत क्षेत्रासाठी सेवा. टिपा-वरील बांबी व्यतिरिक्त इतर कोणत्याही शेती विभाग/कार्यकृतींसाठी एफडीआयसाठी परवानगी नाही.			
२)	**चहा विभाग** **चहामळ्यांसह** टिप- वरील बाबीव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही मळेविषयक विभाग/कार्यकृतीसाठी एफडीआयला परवानगी नाही.	१००ऽ	एफआयपीबी	५ वर्षाच्या आत भारतीय भागीदाराच्या/ भारतीय जनतेच्या नावे २६% इक्विटी हस्तांतरित करण्याच्या अटींवर व भविष्यात जमिनीच्या उपयोगाबाबत बदल करावयाचा असल्यास त्याबाबत संबधित सरकारची पूर्वतयारी घेतली असल्यास.
	उद्योग			
	खनिज उद्योग (मायनिंग)			
३)	हिरे व मूल्यवान खडे, सोने, चांदी व खनिज पदार्थ ह्यांचा शोध व खाणकाम ह्यासह खनिज उद्योग	१००ऽ	स्वयंचलित	माईंन्स अँड मिनरल्स (डेव्हलपमेंट अँड रेगुलेशअन्स) अधिनियम,१९५७ च्या तरतुदीनुसार, (www.mines.nic.in) खनिज उद्योग क्षेत्राबाबत, १००%

				ओन्ड सबसिडीज स्थापन करण्यासाठी प्रेस नोट १८(१९९८) व प्रेस नोट १(२००५) लागु नाहीत. मात्र ह्यासाठी, अर्जदाराने एक घोषणापते द्यावे की त्याचा त्या क्षेत्रात आणि/ किंवा खनिज्यात संयुक्त उद्योग नाही.
४)	**कोळसा व लिग्नाइट मायनिंग** उर्जा प्रकल्पांसाठी कॅप्टिव वापरासाठी तसेच, लोखंड व पोलाद, सिमेंट उत्पादन आणि कोल पाईन्स (राष्ट्रीयीकरण)अधिनियम,१९७३ खाली परवानगी असलेल्या अन्य कार्यकृतीसाठी.	१००ऽ	स्वयंचलित	कोल पाईन्स (राष्ट्रीयीकरण))अधिनियम,१९७३ च्या तरतुदींवर अवलंबून www.coal.nic.in)
५	**मायनिंग अँड मिनरल सेपरेशन** टिटॅनियमधारक खनिजे व धातुके वेगळी करणे,त्यातील मूल्यवर्धन व एकूण संबधित कार्यकृती टीप- अणु उर्जा विभागाने प्रसृत केलेल्या, भारत सरकारच्या अधिसूचना क्र.एसओ ६१ (ई) दि.१८.१.२००६ मधील '' विहित पदार्थ ह्यांचे खनिज काम करण्यासाठी एफडीआय बाबत परवानगी नाही.	१००ऽ	एफआयपीबी	क्षेत्रीय विनिम्य व माईन्स अँड मिनरल्स(डेव्हलपमेंट अँड रेग्युलेशन्स)अधिनियम,१९५७ च्या तरतुदी व पुढील अटींवर- १) तंत्रज्ञान हस्तांतरणासह, मूल्यवर्धन सुविधा भारतातच स्थापन झाल्या असाव्यात. २) खनिज वेगळे करताना, उर्वरित भागाची वासलात ही, अणूउर्जा नियामक मंडळ, अणूउर्जा(धारण सुरक्षा) नियम,२००४, व अणूउर्जा(किरणोत्सर्गी कचरा वासलात) नियम,१९८७ अनुसार केली जावी.
	उत्पादन			
६	अल्कोहोल-डिस्टिलेशन अँड ब्रुईंग	१००ऽ	स्वयंचलित	सक्षम अधिकारणाकडून परवानगी दिली गेल्यास.
७	सिगार व सिगारेटचे उत्पादन	१००ऽ	एफआयपीबी	उद्योग(विकास व विनिमय) अधिनियम,१९५१ खाली

				परवाना प्राप्त केल्यास.
८	कॉपी व रबर प्रक्रिया व भंडारण	१००ऽ	स्वयंचलित	-
९	संरक्षण विभाग उत्पादन	२६ऽ	एफआयपीबी	उद्योग(विकास व विनिमय) अधिनियम,१९५१ खाली परवाना प्राप्त केल्यास. व हत्यारे व दारुगोळा उत्पादनावरील एफडीआय बाबत मार्गदर्शक तत्वाचे पालन केल्यास.
१०	धोकादायक रसायने-उदा. हॅड्रोसियानिक ॲसिड व त्यापासून निर्माण झालेले पदार्थ, फॉसजिन व त्यापासून निर्माण झालेले पदार्थ आणि हॅड्रोकार्बनचे आयसो-सायनेट्स आणि डाय-आयसोसायनेट्स	१००ऽ	स्वयंचलित	उद्योग(विकास व विनिमय) अधिनियम,१९५१ खाली व अन्य क्षेत्रीय विनीमयानुसार परवाना प्राप्त असल्यास
११	औद्योगिक स्फोटके उत्पादन	१००ऽ	स्वयंचलित	उद्योग(विकास व विनियम) अधिनियम,१९५१ खाली आणि स्फोटके आधिनियम १८९८ खाली परवाना प्राप्त केला असल्यास.
१२	रिकॅबिनंट डीएनए तंत्रज्ञानाचा उपयोग करुन तयार केलेली औषधी व औषधी पदार्थ	१००ऽ	स्वयंचलित	
	उर्जा (पॉवर)			
१३	निर्माण(अणुउर्जा सोडून) परिषण, वितरण व व्यापार ह्यासह उर्जा	१००%	स्वयंचलित	विद्युत अधिनियम,२००३ च्या तरतुदींखाली (www.powermin.nic.in)
	सेवा			
	नागरी विमान वहातुक क्षेत्र			
१४	**विमानतळ**			
अ	ग्रीनफील्ड प्रकल्प	१००%	स्वयंचलित	नागरी विमान वाहतुक मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या, क्षेत्रीय विनिमयांच्या तरतुंदीनुसार (www.civilaviation.nic.in)

ब	<u>वर्तमान प्रकल्प</u>	१००%	७४% च्या वर एफआयपीबी	नागरी विमान वाहतुक मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या, क्षेत्रीय विनिमयांच्या तरतुंदीनुसार (www.civilaviation.nic.in)
१५	देशांर्तगत अधिसुचित प्रवासी विमान कंपन्या, अन-अधिसूचित चार्टर्ड विमान कंपन्या;हेलिकॉप्टर व सीप्लेन सेवा			
अ	अधिसूचित विमान सेवा/ देशांर्तगत अधिसुचित प्रवासी विमान कंपन्या	४९% एफडीआय १००% एनआरआय गुंतवणुकीसाठी	स्वयंचलित	विदेशी विमान कंपन्यांचा प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष सहभाग नसल्यास व क्षेत्रीय विनीमयांचे पालन केले असल्यास
ब	अनधिसूचित विमान सेवा/अनधिसूचित विमान कंपन्या, चार्टर्ड विमान कंपन्या व मालवाहू विमान कंपन्या	७४% एफडीआय १००% एनआरआय गुंतवणुकीसाठी	स्वयंचलित	अनधिसूचित व चार्टर्ड विमान कंपन्यानमध्ये, विदेशी विमान कंपन्यानचा प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष सहभाग नसावा. विदेशी विमान कंपन्यांना, मालवहातुक विमान कंपन्यांच्या इक्विटीमध्ये भाग घेण्यास परवानगी आहे. तसेच क्षेत्रीय विनीमयांचे पालन केलेले असावे. (www.civilaviation.nic.in)
१६	नागरी विमान वाहतुक क्षेत्राखालील अन्य सेवा			
अ	ग्राउंड हँडलिंग सेवा	७४% एफडीआय १००% एनआरआय गुंतवणुकीसाठी	स्वयंचलित	क्षेत्रीय विनिमयांचे पालन केल्यास व सुरक्षा विभागाकडून ना-हरकत असल्यास
ब	देखभाल/अनुरक्षण व दुरुस्ती करणाऱ्या संस्था, उड्डाण प्रशिक्षण संस्था, आणि तांत्रिक प्रशिक्षण संस्था	१००%	स्वयंचलित	-
१७	ॲसेट रिकस्ट्रक्शन कंपन्या	४९% एफडीआय	एफआयपीबी	जेथे वैयक्तिक गुंतवणुक इक्विटीच्या १०% पेक्षा अधिक असेल तेथे, सिक्युरिटायझेशन अँड रिकन्स्ट्रक्शन ऑफ एनफोर्समेंट ऑफ सिक्युरिटी इंटरेस्ट अधिनियम, २००२ च्या कलम (३८३) (एफ)च्या तरतुदींचे पालन केलेले

				असावे.
१८	बँकिंग- खाजगी क्षेत्र	७४% (एफडीआय +एफआयआय) ह्या मर्यादेमध्ये एफआयआयची गुंतवणुक ४९% पेक्षा अधिक असू नये.	स्वयंचलित	विदेशी बँकाच्या शाखा/उपकंपन्या स्थापन करण्यासाठी आरबीआयने मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असावे. (www.rbi.org.in)
१९	आकाशवाणी (ब्रॉडकास्टिंग)			
अ	एफ एम रेडियो	एफडीआय+ एफआयआय गुंतवणुक २०% पर्यंत	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी प्रसारण मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असल्यास (www.mib.nic.in)
ब	केबल नेटवर्क	४९% (एफडीआय+ एफआयआय)	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी प्रसारण मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या केबल टेलिव्हिजन नेटवर्क रुल्स (१९९४)चे पालन केले असल्यास
क	डायरेक्ट टु होम	४९% (एफडीआयअ एफआयआय)ह्यात एफडीआयचा भाग २०% पेक्षा अधिक नसावा.	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी प्रसारण मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असल्यास (www.mib.nic.in)
ड	अप-लिंकिंग, हब ह्यासारख्या हार्डवेअर सुविधा स्थापन करण्यास	४९% (एफडीआय+एफआयआय)	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी प्रसारण मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असल्यास (www.mib.nic.in)
ई	बातम्या व चालु घडामोडी देणाऱ्या टीव्ही चॅनलचे अप-लिंकिंग करण्यास	२६% (एफडीआय+एफआयआय)	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी प्रसारण मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केले असल्यास (www.mib.nic.in)
फ	बातम्या न देणाऱ्या व चालु घडामोडी देणाऱ्या टीव्ही चॅनलचे अप-लिंकिंग	१००%	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी प्रसारण मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन

				केले असल्यास (www.mib.nic.in)
२०	कमोडिटी एक्सचेंजेस	४९% (एफडीआय+एफआयआय) एफडीआय २६% एफआयआय २०%	एफआयपीबी	एफआयआयने केलेली खरेदी ही दुय्यम बाजारापुरतीच असेल. संबंधित विनिमयकांनी ठरविलेल्या विनिमयांचे पालन केल्यास.
२१	निर्माण व विकास प्रकल्प	१००%	स्वयंचलित	प्रेस नोट २ (२००५ मालिकामध्ये अधिसूचित केलेल्या अटींचे पालन केल्यास व ह्याशिवाय- अ) संपूर्ण मालकीच्या दुय्यम कंपन्यांसाठी युएस डॉलर्स १० दशलक्षचे भांडवल आणि संयुक्त उद्योगांसाठी युसडी ५ दशलक्षचे भांडवल. हा निधी त्या कंपनीचा व्यवहार सुरु झाल्यापासून सहा महिन्यांच्या आत आणला गेला पाहिजे. ब) सर्व्हिस्ड् हाउसिंग प्लॉट्ससाठी प्रत्येक प्रकल्पामध्ये विकास करण्याचे किंन क्षेत्र १० हेक्टर्स व कन्स्ट्रक्शन डेव्हलपमेंट प्रकल्पासाठी बिल्टअप क्षेत्र ५०००० चौमी आणि संयुक्त प्रकल्पासाठी वरीलपैकी कोणतेही एक टीपा-एनआरआयच्या गुंतवणुकीसाठी,प्रेस नोट२(२००५) मधील अटी लागु नाहीत. टीपा-२ एसईझेड, हॉटेल्स व हॉस्पिटल्साठी, प्रेस नोट २ (२००५)मधील अटी लागु नाहीत.
२२	कुरिअर सेवा भारतीय टपालखाते अधिनियम,१८९८ च्या कार्यक्षेत्रात न येणाऱ्या वस्तु/बाबी आणि	१००%	एफआयपीबी	विद्यमान कायद्यानुसार आणि राज्यसरकारनेच वाटप करावयाची पत्रे सोडून

	पॅकेजेस, पार्सले इत्यादींचे ने-आण करण्यास			(www.indiapost.govt.in)
२३	सिक्युरिटी मार्केटमधील इन्फ्रास्ट्रक्चर कंपन्या उदा-स्टॉक एक्सचेंजेस डिपॉझिटरीज, आणि क्लियरिंग कॉर्पोरेशन्स	४९% (एफडीआय+ एफआयआय) एफडीआय २६% एफआयआय २३%	एफआयपीबी	एफआयआयने केलेली खरेदी ही दुय्यम बाजारापुरतीच असेल. संबंधित विनिमयकांनी ठरविलेल्या विनिमयांचे पालन केल्यास.
२४	क्रेडिट इन्फर्मेशन कंपन्या (सीआयसी)	४९% (एफडीआयअ एफआयआय) ह्या मर्यादेमध्ये एफआयआयची गुंतवणुक २४% पेक्षा अधिक नसावी	एफआयपीबी	सीआयसीमधील विदेशी गुंतवणुक ही क्रेडिट इन्फर्मेशन कंपनीज (रेग्युलेशन) अधिनियम,२००५ अनुसार व संबधित विनिमयाकाने विहित केलेल्या विनिमयमांनुसार असेल.
२५	इंडस्ट्रियल पार्क्स-स्थापन करणे व पूर्व स्थापित इंडस्ट्रियल पार्क्स मध्येही	१००%	स्वयंचलित	इंडस्ट्रियल पार्क्सच्या बाबतीत, खाली दिलेल्या अटींची पूर्तता झाल्याशिवाय, कस्ट्रक्शन डेव्हलपमेंट प्रकल्पांसाठी, प्रेस नोट २ (२००५) मधील अटी लागु होणात नाहीत १) असा पार्क किमान १० एककांचा असेल व कोणतेही एक एकक विहित केलेल्या क्षेत्राच्या ५०% पेक्षा अधिक क्षेत्र व्यपणार नाही आणि- २) प्रत्यक्ष उद्योगांसाठी विहित केलेल्या क्षेत्राची किमान टक्केवारी ही विहित करावयच्या एकूण क्षेत्राच्या ६६% पेक्षा कमी असणार नाही.
२६	विमा	२६%	स्वयंचलित	इन्शुअरन्स रेग्युलेटरी अँड डेव्हलपमेंट ऑथोरिटी कडुन परवाना प्राप्त झाल्यास(www.irda.nic.in)
२७	पायाभूत सोयी/सेवा क्षेत्रात गुंतवणुक करणाऱ्या कंपन्या(टेलिकॉम क्षेत्र सोडून)	१००%	एफआयपीबी	जेथे विदेशी गुंतवणुकीसाठी मर्यादा विहित केली आहे. तेथे

				त्या विहित मर्यादेसाठी केवळ थेट गुंतवणुकीचाच विचार केला जाईल आणि अशा गुंतवणुकदार कंपनीमधील थेट गुंतवणुक ४९% पेक्षा अधिक नसल्यास आणि त्या निवेशक कंपनीचे व्यवस्थापन भारतीय मालकांकडे असल्यासच, त्या निवेशक कंपनीमधील विदेशी गुंतवणुक ह्या मर्यादेशी सेट-ऑफ केली जाणार नाही.
२८		अ-बँकीय वित्त संस्था		
१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७	मर्चंट बँकिंग अंडर रायटिंग पोर्टफोलियो मॅनेजमेंट सेवा गुंतवणुक सल्लागार सेवा वित्तीय सल्लागार स्टॉक ब्रोकिंग ॲसेट मॅनेजमेंट व्हेंचर कॅपिटल कस्टडियल सेवा फॅक्टरिंग क्रेडिट रेटिंग सेवा लीजिंग व वित्त फोरेक्स ब्रोकिंग क्रेडिटकार्ड उद्योग मुद्रा विनिमय उद्योग मायक्रो क्रेडिट ग्रामीण कर्ज	१००%	स्वयंचलित	पुढील अटींवर अ) निधी आधारित एनबीएफसीसाठी किमान भांडवली निकष-५१% एफडीआययसीसाठी अपफ्रंट आणण्यास युएसडी ०.५ दशलक्ष ५१% पेक्षा अधिक ७५% पर्यंत एफडीआयसाठी अपफ्रंट आणण्यास युएसडी ५ दशलक्ष आणि ७५ऽपेक्षा अधिक व १००% एफडीआयसाठी युएसडी ५० दशलक्ष व ह्यापैकी युएसडी ७.५ दशलक्ष अपफ्रंट आणण्यात यावेत व शेष रक्कम २४ महिन्यात आणली जावी.आणि ब) निधी आधारित नसलेल्या एनबीएफसी कार्यकृतींसाठी किमान भांडवली निकष-युएसडी ०.५ दशलक्ष क) विदेशी निवेशक,त्यांच्या

				इक्विटीच्या २५% निर्गुंतवणुक भारतीय संस्थाना करण्याच्या अटीशिवाय १००% दुय्यम संस्था स्थापन करु शकतात. मात्र ह्यासाठी, अतिरिक्त भांडवल न आणताही व दुय्यम संस्थांच्या संख्येवर बंधन नसनाही त्यांनी युएसडी ५० दशलक्ष आणले पाहिजेत. ड) ७५% किंवा ७५% पेक्षा कमी विदेशी गुंतवणुक असलेल्या संयुक्त उद्योग चालविणाऱ्या एनबीएफसीनाही इतर एनबीएफसी कार्यकृती करण्याची परवानगी आहे. मात्र त्यासाठी त्या दुय्यम संस्थानी लागु असलेले किमान भांडवल आणले पाहिजे. ई) आरबीआयच्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केलेले असते.
२९ पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायु क्षेत्र				
अ)	शुध्दीकरण (रिफायनिंग)	पीयुसीच्या बाबतीत ४९% खाजगी कंपन्यांनसाठी १००%	एफआयपीबी(पीयुसीसाठी) व स्वयंचलित (खाजगी कंपन्यासाठी	क्षेत्रीय धोरणाचे पालन केल्यास आणि विद्यमान प पीयुसीमधील देशांतर्गत इक्विटीची निर्गुंतवणुक ((डायव्हेस्टमेंट) न केल (www.petroleum.nic.in)
ड	शुध्दीकरण सोडून इतर बाजाराचा अभ्यास व फॉर्म्युलेशन,	१००%	स्वयंचलित	पेट्रोलियम व नैसर्गिक वायू मंत्रालयाने अधिसूचित

	गुंतवणुक वित्तपुरवठा, पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक वायु क्षेत्रात विपणन करण्यासाठी पायाभूत सोयी स्थापन करणे ह्यासह			केलेल्या क्षेत्रीय विनिमयांचे पालन केल्यास (www.petroleum.nic.in)
३०	प्रिंट मिडिया (वर्तमानपत्रे)			
अ	बातम्या व चालु घडामोडी देणारी वृत्तपत्रे आणि नियतकालिके प्रसिध्द करणे	२६%	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वाचें पालन केल्यास (www.mib.nic.in)
ब	शास्त्रीय मासिके/खास जर्नल्स/नियतकालिके प्रसिध्द करणे	१००%	एफआयपीबी	माहिती व आकाशवाणी मंत्रालयाने अधिसूचित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वाचें पालन केल्यास (www.mib.nic.in)
३१	टेलिकम्युनिकेशन			
अ	बेसिक व सेल्युलर, युनिफाइड ॲक्सेस सेवा, राष्ट्रीय/ आंतरराष्टीय लॉंग डिस्टन्स व्हि-सॅट पब्लिक मोबाईल रेडियो ट्रंक्ड सर्व्हिसेस (पीएम आरटी एस), ग्लोबल मोबाइल पर्सनल कम्युनिकेशन सर्व्हिसेस (जीएम पीसीएस) आणि इतर मूल्यवर्धित टेलिकॉम सेवा.	७४% (एफडीआय, एफआयआय, एनआरआय,एफसीसीबीज् एडीआर, जीडीआर ह्यांचे परिवर्तनीय प्रिफ्रन्स शेअर्स आणि भारतीय प्रायोजक/ निवेशक कंपनी मध्ये प्रमाणशीर विदेशी इक्विटी	४९% नंतर एफआयपीबी	एप्रिल १९,२०० ७ च्या प्रेसनोट ३ (२००७ मालिका) मध्ये अदिसुचित केलेल्या मार्गदर्शक त्वाचे पालन केले असल्यास.
ब	गेटवेज्,रेडियो पेजिंग, एंड-टु-एंड बॅंडविड्थसह आयएसपी	७४ऽ	४९ऽ पर्यंत स्वयंचलित व त्यापुढे एफआयपीबी	टेलिकम्युनिकेशन विभागाने अधिसुचित केलेल्या लायसोन्सिंग व सिक्युरिटी आवश्यकता पूर्ण केल्यास (ध्ध्ध्.श्र्त्ड.दत्ड़)
क	अ) गेटवेशिवाय आयएसपी ब) डार्क फायबर, राईट ऑफ वे ड्क्ट स्पेस,टॉवर (वर्ग१) पुरविणारा इफ्रास्टक्चर प्रोव्हायडर क) इलेक्ट्रॉनिक मेल व व्हॉइस मेल ड) टेलिकॉम उपकरणांचे उत्पादन	१००% १००%	४९% पर्यत स्वयंचलित व त्यापुढे एफआयपीबी स्वयंचलित	ह्या कंपन्या जगाच्या अन्य भागात सूचीबध्द झाल्या झाल्या असल्यास, त्या कंपन्या, ५ वर्षामध्ये त्यांच्या इक्विटीच्या २६% भाग भारतीय जनतेच्या नावे करतील ह्या अटीवत, तसेच परवाना व सुरक्षा आवश्यकतांचे लागु असेल तेथे पालन केल

				यास (www.dotinindia.com)
३२	व्यापार (ट्रेडिंग)			
अ	घाउक/कॅश अँड कॅरी ट्रेडिंग	१००%	स्वयंचलित	
ब	निर्यातीसाठी ट्रेडिंग	१००%	स्वयंचलित	
क	लघुउद्योग क्षेत्रातून घेतलेल्या वस्तूंचे ट्रेडिंग	१००%	एफआयपीबी	
ड	उत्पादनासाठी मंजुरी मिळालेल्या वस्तूंचे टेस्ट मार्केटिंग	१००%	एफआयपीबी	ही टेस्ट मार्केटिंग बरोबरच उत्पादन सुविधाही स्थापन केल्या जातील ह्या अटींवर.
ई	सिंगल ब्रँड प्रॉडक्ट रिटेलिंग	५१%	एफआयपीबी	डिपार्टमेंट ऑफ इंडस्ट्रीयल पॉलिसी अँड प्रमोशन ह्यांनी प्रेस नोट ३(२००६ मालिका) दि.फेब्रु १० २००६,रोजी ट्रेडिंग बाबत एफडीआयसाठी दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केल्यास.
३३	सॅटेलाइट-स्थापना व कार्यवाही	५१%	एफआयपीबी	डिपार्टमेंट ऑफ स्पेस/इसरो ह्यांनी दिलेल्या क्षेत्रीय मार्गदर्शक तत्वांचे पालन केल्यास (www.isro.org)
३४	स्पेशल इकॉनॉमिक झोन्स आणि फ्री ट्रेड वेअर हाउसिंग झोन्स- ह्यात झोन्स स्थापन करणे व ह्या झोन्समध्ये एकके स्थापन करणे समाविष्ट	१००%	स्वयंचलित	स्पेशल इकॉनॉमिक झोन्स अधिनियम,२००५ आणि विदेशी व्यापार धोरणांच्या तरतुदींवर (www.sezindia.nic.in)
३५	रिकॉबिटंट डीएनए तंत्रज्ञानासह बनविलेल्या व अन्य औषधी व फार्मास्युटिकल्स	१००%	स्वयंचलित	-

टिप- वरील सर्व क्षेत्रे/कार्यकृती, भारत सरकारने वेळोवेळी प्रसृत केलेल्या संबधित प्रेस नोट्स/वितरणांनी नियंत्रित आहेत.

परिशिष्ट - २
(PART I, Section I, para 3)

अ)पुढील परिस्थितीमध्ये, एफडीआयसाठी, सर्व क्षेत्रे/ कार्यकृतींना भारत सरकारची पूर्व परवानगी घ्यावी लागेल.

१) जेथे भारत सरकारने दिलेल्या प्रेसनोट १ (२००५ मालिका) च्या तरतुदी लागु आहेत तेथे

२) लघु उद्योग क्षेत्रासाठी आरक्षित केलेल्या वस्तूंच्या उत्पादणासाठी जेथे २४% पेक्षा जास्त विदेशी इक्विटी विगामित (इंडक्ट) करावयाचा प्रस्ताव आहे तेथे

ब) **एफडीआयला मनाई असलेली क्षेत्रे**

१) रिटेल ट्रेडिंग (सिंगल बँड प्रॉडक्ट रिटेलिंग सोडून)

२) अणू उर्जा

३) लॉटरी उद्योग

४) जुगार व बेटिंग

५) चिआत फंडाचा उद्योग

६) निधी कंपनी

७) हस्तांतरणीय विकास हक्क (टी डी आर) मध्ये ट्रेडिंग

८) खाजगी क्षेत्रासाठी खुल्या न ठेवलेल्या कार्यकृती/क्षेत्रे

९) शेतकी (पुढील बाबी सोडून पुष्पवाटिका, उद्याने, बियाणांचा विकास, पशुपालन, पीसी कच्लर, आणि भाज्यांची लागवड, अळंबी इत्यादींचे नियंत्रित वातावरणात उत्पादन तसेच कृषि व संबधित क्षेत्रांमधील सेवा) आणि शेतमळे (चहाचे मळे सोडून)

१०) रियल इस्टेट व्यवहार व फार्म हाउस निर्माण

परिशिष्ट - ३

(भाग १. विभाग १, परिच्छेद २१)

भारतातील निवासी व्यक्तीद्वारा भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीला आणि भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीद्वारा भारतातील निवासी व्यक्तीला विक्रीच्या मार्गाने समभागांचे/परिवर्तनीय कर्जरोख्यांचे हस्तांतरण करण्यासाठी अटी आणि शर्ती.

१.१ वित्तीय क्षेत्रात कार्यरत असणाऱ्या कंपनी व्यतिरिक्त अन्य भारतीय कंपनीचे समभाग/परिवर्तनीय कर्जरोखे विक्रीच्या मार्गाने हस्तांतरित करण्याच्या संबंधात किंमत ठरविणे, कागदपत्र तयार करणे, प्रदाने/प्राप्ती आणि वित्तप्रेषणाशी संबंधित चिंतांकडे

लक्ष देण्याच्या दृष्टीने अशा व्यवहारात गुंतलेल्या पक्षानी खाली दिलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांची पूर्तता करावी.

१.२व्यवहारात गुंतलेले पक्ष आहेत (अ) विक्रेता (निवासी/अनिवासी), (ब) खरेदीदार (निवासी/अनिवासी), (क) विक्रेत्याचे आणि/किंवा खरेदीदाराचे उचित प्रकारे अधिकृत एजंट, (ड) अधिकृत डिलर बँक (एडी) शाखा आणि (इ) भारतीय कंपनी, तिच्या नोंदवह्यात मालकीचे हस्तांतरण नोंदविण्यासाठी.

२. किंमत ठरविण्यासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे

२.१ पुढील प्रकारच्या व्यवहारांसाठी खाली नमूद केलेली किंमत ठरविण्याची मार्गदर्शक तत्त्वे लागू आहेत. :-

१. भारतातील निवासी व्यक्तीद्वारा भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीला खाजगी व्यवस्थेखाली विक्रीच्या मार्गाने समभागांचे हस्तांतरण

२. भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीद्वारा भारतातील निवासी व्यक्तीला खाजगी व्यवस्थेखाली विक्रीच्या मार्गाने समभागांचे हस्तांतरण

२.२ निवासीद्वारा अनिवासीला (म्हणजेच पूर्वश्रमींच्या ओसीबी, विदेशी नागरिक, एनआरआय, एफआयआय व्यतिरिक्त अंगीकृत अनिवासी एककाला) **हस्तांतरण**

निवासीद्वारा अनिवासीला विक्रीच्या मार्गाने हस्तांतरित केलेल्या समभागांची किंमत खालीलपेक्षा कमी नसेल.

(अ) समभाग स्टॉक मार्केटवर सूचीबध्द असतील तर, बाजारातील चालू किंमत,

(ब) असूचीबध्द समभाग़ांच्या बाबतीत, पूर्वाश्रमींच्या कंट्रोलर ऑफ कॅपिटल इश्शूज नी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार चार्टर्ड अकाउंटंटने केलेले समभागांचे उचित मूल्यांकन.

प्रति समभाग काढण्यात आलेली किंमत चार्टर्ड अकाउंटंटने प्रमाणित केलेली असावी.

२.३ अनिवासीद्वारा (म्हणजेच अंगीकृत अनिवासी एकक, पूर्वाश्रमींची ओसीबी, विदेशी नागरिक, एनआरआय, एफआयआय द्वारा) **निवासीला हस्तांतरण**

अनिवासीद्वारा निवासीला समभागांची विक्री अधिसूचना क्र. फेमा २०/२०००-आरबी दिनांक मे ३, २००० च्या नियमन १० बी (२) नुसार असेल, जे खालील प्रमाणे आहे. :-

(अ) जेथे भारतीय कंपनीचे समभाग स्टॉक एक्स्चेंजवर विकले जातात,

१) विक्री स्टॉक मार्केटवर चालू असलेल्या बाजारी किंमतीला केली जाईल आणि भारतीय प्रतीभूती आणि विनिमय मंडळाकडे नोंदणीकृत असलेल्या किंवा स्टॉक एक्स्चेंजकडे नोंदणीकृत असलेल्या स्टॉक ब्रोकरमार्फत प्रभावी केली जाईल;

२) जर हस्तांतरण कलम (१) मध्ये नमूद केलेल्या व्यतिरिक्त असेल, तर अर्ज केल्याच्या तारखेच्या आधीच्या आठवड्यासाठी सरासरी दरसूची (दैनिक उच्चतर आणि निम्नतरची सरासरी) विचारात घेऊन ५ टक्के फरकाने किंमत काढण्यात येईल. तथापि, जेथे, समभाग विदेशी सहयोगीद्वारे किंवा भारतीय कंपनीच्या विदेशी प्रवर्तकाद्वारे निवासी प्रवर्तकाच्या नावे व्यवस्थापकीय नियंत्रण सोपविण्याच्या हेतूने भारतातील विद्यमान प्रवर्तकाला विकण्यात येत आहेत, विक्रीचा प्रस्ताव अशा किंमतीला विचारात घेण्यात येईल जी उक्तप्रमाणे काढलेल्या किंमतीच्या वर २५ टक्के मर्यादेपर्यंत अधिक असू शकेल.

(ब) जेथे भारतीय कंपनीचे समभाग स्टॉक एक्स्चेंजवर सूचिबध्द नाहीत किंवा ज्यांचा कमी व्यवहार होतो

१) हस्तांतरणासाठी देय असलेली रक्कम प्रति विक्रेता प्रति कंपनी रु. २० लाखांपेक्षा अधिक नसेल तर, विक्रेता अणि खरेदीदार यानी परस्परात मान्य केलेल्या किंमतीवर, सध्या अस्पष्ट असलेल्या मूल्यांकनाच्या पध्दतीच्या आधारावर, ज्या कंपनीचे समभाग हस्तांतरणासाठी प्रस्तावित आहेत त्या भारतीय कंपनीच्या संविधिक लेखापरिक्षकांकडील समभागांच्या मूल्यांकनाबाबत प्रमाणपत्र सादर केल्यावर, आणि

२) हस्तांतरणासाठी देय असलेली रक्कम प्रति विक्रेता प्रति कंपनी रु. २० लाखांपेक्षा अधिक असेल तर, विक्रेत्याच्या पसंतीने खालील पैकी कोणत्याहि एका पध्दतीने काढलेल्या किंमतीवरः

अ) प्रति समभाग वित्तलब्धीच्या आधारावरील किंमत (प्राइस अर्निंग (पी/इ)पटीशी जोडलेली इपीएस) किंवा पुस्तकी मूल्याच्या पटीशी जोडलेल्या नक्त मत्ता मूल्याच्या(एनएव्ही) आधारावरील किंमत, यापैकी जी उच्चतम असेल,

किंवा

ब) रिझर्व्ह बँकेने ठरवून दिल्याप्रमाणे छोट्या संचात बाजारात चालू असलेली किंमत जेणेकरून संपूर्ण समभाग धारणा स्क्रीन आधारित ट्रेडिंग पध्दतीद्वारे कामकाजाच्या पाच दिवसांच्या आत विकली जाईल

किंवा

क) जेथे समभाग कोणत्याहि स्टॉक मार्केटवर सूचीबध्द नाहीत, कंपनीच्या संविधिक लेखापरिक्षाकांद्वारे एक आणि दुसरे चार्टर्ड अकाउंटंट किंवा भारतीय प्रतीभूती आणि विनिमय मंडळ यांच्याकडे नोंदणीकृत असलेल्या प्रवर्ग १ मधील मर्चंट बँकरद्वारा अशा दोन स्वतंत्र मूल्यांकनांपैकी जे कमी आहे त्यानुसार.

स्पष्टिकरणः

१. एखाद्या समभागातील, भारतातील मुख्य स्टॉक एक्स्चेंजेसवरील, ज्या महिन्यात अर्ज केला आहे त्याआधीच्या सहा दिनदर्शिका महिन्यातील वार्षिकीकृत ट्रेडिंग उलाढ़ाल, सुचिबध्द स्टॉकपेक्षा २ टक्क्याहून (समभागांच्या संख्येने) कमी असेल तर तो समभाग कमी विकला जातो असे मानले जाते.

२) प्रति समभाग नक्त मत्ता मूल्य काढण्यासाठी, पुढे आणलेले किरकोळ खर्च, संचित तोटा, एकूण बाह्य दायित्वे, पुनर्मूल्यांकन निधी आणि राखीव भांडवल (रोख मिळालेले अर्थसहाय्य वगळून) एकूण मत्तेतून वजा करावे आणि अशा प्रकारे काढलेल्या नक्त अंकाला निर्गमित केलेल्या आणि पूर्ण भरणा झालेल्या समभागांच्या संख्येने भागावे. दुसरा पर्याय म्हणजे, अमूर्त मत्ता समभाग भांडवल आणि राखीव निधी (पुनर्मूल्यांकन निधी वगळून) मधून वजा करावी आणि अशा प्रकारे काढलेल्या अंकाला निर्गमित केलेल्या आणि पूर्ण भरणा झालेल्या समभागांच्या संख्येने भागावे. अशा प्रकारे काढलेली एनएव्ही ज्या महिन्यात अर्ज केला त्या महिन्याच्या लगेचच्या आधीच्या दिनदर्शिका महिन्यातील बॉम्बे स्टॉक एक्स्चेंज राष्ट्रिय निर्देशांकाची सरासरी बीव्ही पटसह उपयोगात आणावी आणि बीव्ही पटीत ४० टक्के डिस्काउंट द्यावा.

३) प्रति समभाग वित्तलब्धीच्या आधारावर किंमत काढण्यासाठी, कंपनीच्या अद्यतन ताळेबंद पत्रकात असल्याप्रमाणे प्रति समभाग वित्तलब्धी ज्या महिन्यात अर्ज केला त्या महिन्याच्या लगेचच्या आधीच्या दिनदर्शिका महिन्यातील बॉम्बे स्टॉक एक्स्चेंज राष्ट्रिय निर्देशांकाच्या सरासरी किंमत वित्तलब्धी पटीसह उपयोग करावा आणि किंमत वित्तलब्धीत ४० टक्के डिस्काउंट द्यावा.

३. पक्षांच्या जबाबदाऱ्या/कर्तव्ये

फेमा अधीन संबधित नियमनांची पूर्तता केली जात आहे आणि समभागांच्या हस्तांतरणानंतर, सरकारने निश्चीत केलेल्या संबंधित व्यक्तीगत मर्यादा /क्षेत्रीय मर्यादा/ विदेशी समभाग सहभाग मर्यादा यांचे उल्लंघन होत नाही याची खात्री करून घेणे ही व्यवहारात गुंतलेल्या सर्व पक्षांची जबाबदारी आहे. व्यवहारांची पूर्तता लागू असलेल्या, काही असल्यास, करांच्या प्रदानाच्या अधीन असेल.

४. विक्रीच्या उत्पन्नाचे प्रदान आणि वित्तप्रेषण/क्रेडिटसाठी पध्दती

४.१ भारताबाहेरील निवासी व्याक्तिने खरेदी केलेल्या समभागांच्या संबंधातील विक्रीची रक्कम सामान्य बँकिंग वाहिन्यांमार्फत भारतात वित्तप्रेषित केली जाईल. जर खरेदीदार विदेशी वित्तीय संस्था (एफआयआय) असेल तर, प्रदान तिच्या विशेष अनिवासी रुपया खात्यातून वजा करून करावे. खरेदीदार जर एनआरआय असेल तर, प्रदान त्याच्या एनआरइ/एफसीएनआर(बी) खात्यातून वजा करून करावे. तथापि, जर एनआरआयने अ-प्रत्यावर्तन तत्त्वावर समभाग संपादन केले असतील, तर रक्कम सामान्य बँकिंग वाहिन्यांद्वारे वित्तप्रेषीत करावी किंवा एनआरइ/एफसीनआर(बी)/एनआरओ खात्यात धारण केलेल्या निधीतून प्रदान करावी.

४.२ भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीने विकलेल्या समभागांच्या विक्रीचे उत्पन्न (करांच्या नक्त) भारताबाहेर वित्तप्रेषीत करता येईल. एफआयआयच्या बाबतीत विक्रीचे उत्पन्न तिच्या विशेष अनिवासी रुपया खात्यात जमा करता येईल. एनआरआयच्या बाबतीत जर विकलेले समभाग प्रत्यावर्तन तत्त्वावर धारण केलेले असतील, विक्रीचे उत्पन्न (करांच्या नक्त) त्याच्या एनआरइ/एफसीएनआर (बी) खात्यात जमा करता येईल आणि विकलेले समभाग जर अ-प्रत्यावर्तन तत्त्वावर धारण केलेले असतील तर, विक्रीचे उत्पन्न कर प्रदानाच्या अधीन त्याच्या एनआरओ (चालू) खात्यात जमा करता येईल.

४.३ ओसीबीद्वारा विकण्यात आलेल्या समभागांच्या विक्रीचे उत्पन्न (करांच्या नक्त) समभाग जर प्रत्यावर्तन तत्त्वावर धारण केलेले असतील तर थेट भारताबाहेर वित्तप्रेषित करता येईल आणि विकलेले समभाग जर अ-प्रत्यावर्तन तत्त्वावर धारण केलेले असतील तर विक्रीचे उत्पन्न, ज्या ओसीबीज़ची खाती आरबीआयने गोठवली आहेत त्यांचा अपवाद वगळता, तिच्या एनआरओ (चालू) खात्यात जमा करता येईल.

५. कागदपत्र तयार करणे

जोडलेल्या नमुना टीसी-टीआरएस (चार प्रतीत) मध्ये घोषणापत्र प्राप्त करण्याव्यतिरिक्त, एडी शाखेने खालील कागदपत्रे प्राप्त करण्यासाठी आणि दफ्तरी ठेवण्यासाठी व्यवस्था करावीः

५.१ भारतातील निवासी व्यक्तीद्वारे समभागांच्या विक्रीसाठी

१. विक्रेता आणि खरेदीदार किंवा त्यांच्या उचित प्रकारे नियुक्त केलेल्या एजंटने उचित प्रकारे सही केलेले मान्यता पत्र ज्यात हस्तांतरणाचा पुढील तपशील दर्शविला असेल; हस्तांतरित करायच्या समभागांची संख्या, ज्या गुंतवणूकदार कंपनीचे समभाग हस्तांतरित करायचे आहेत तिचे नाव आणि ज्या किंमतीला समभाग हस्तांतरित करायचे आहेत ती किंमत. जर कोणताहि औपचारिक करार केलेला नसेल तर, या संबंधात देवाण-घेवाण करण्यात आलेली पत्रे दफ्तरी ठेवावीत.

२. जेथे मान्यता पत्रावर त्यांच्या उचित प्रकारे नियुक्त एजंटने सही केली असेल, तेथे एजंटला समभागांच्या खरेदी/विक्रीचा अधिकार देणाऱ्या विक्रेत्याने/खरेदीदाराने निष्पादित केलेले मुखत्यार पत्र दस्ताऐवज.

३. भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीद्वारा समभागांचे संपादन केल्यानंतर, प्रवर्ग-निहाय(म्हणजेच एनआरआयज /ओसीबीज /विदेशी नागरिक /अंगीकृत अनिवासी एकके/ एफआयआयज) निवासी आणि अनिवासीचा समभागातील सहभाग आणि जेथे क्षेत्रीय मर्यादा विहीत केली आहे तेथे विक्रेत्याने/खरेदीदाराने किंवा त्यांच्या उचित प्रकारे नियुक्त केलेल्या एजंटने कंपनीकडून प्राप्त केलेल्या पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाची टक्केवारी दर्शविणारा गुंतवणूक स्वीकारणाऱ्या कंपनीच्या समभाग धारणेचा नमुना.

४. समभागांचे उचित मूल्य दर्शविणारे चार्टर्ड अकाउंटंटकडील प्रमाणपत्र.

५. स्टॉक एक्स्चेंजवर विक्री करण्यात आली आसेल तर दलालाची नोट.

६. खरेदीदार एफडीआय धोरणाखाली आणि विद्यमान क्षेत्रीय मर्यादेखाली समभाग/परिवर्तनीय कर्जरोखे संपादन करण्यास पात्र आहे आणि किंमत ठरविण्याच्या मार्गदर्शक तत्त्वांचे पालन करण्यात आले आहे अशा प्रभावाचे खरेदीदाराचे वचनपत्र.

७. सेबीने विहीत केलेल्या स्वतंत्र एफआयआय/उपखाते मर्यादेचे उल्लंघन झालेले नाही अशा प्रभावाचे एफआयआय/उपखात्याकडील वचनपत्र

५.२ भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीद्वारे समभागांच्या विक्रीसाठी

१ विक्रेता आणि खरेदीदार किंवा त्यांच्या उचित प्रकारे नियुक्त केलेल्या एजंटने उचित प्रकारे सही केलेले मान्यता पत्र ज्यात हस्तांतरणाचा पुढील तपशील दर्शविला असेल; हस्तांतरित करायच्या समभागांची संख्या, ज्या गुंतवणूकदार कंपनीचे समभाग हस्तांतरित करायचे आहेत तिचे नाव आणि ज्या किंमतीला समभाग हस्तांतरित करायचे आहेत ती किंमत.

२ जेथे मान्यता पत्रावर त्यांच्या उचित प्रकारे नियुक्त एजंटने सही केली असेल, तेथे एजंटला समभागांच्या खरेदी/विक्रीचा अधिकार देणाऱ्या विक्रेत्याने/खरेदीदाराने निष्पादित केलेले मुखत्यार पत्र दस्ताऐवज. जर कोणताहि औपचारिक करार केलेला नसेल तर, या संबंधात देवाण-घेवाण करण्यात आलेली पत्रे दफ्तरी ठेवावीत.

३ विक्रेते जर एनआरआयज/ओसीबीज असतील, त्यानी प्रत्यावर्तन/अ-प्रत्यावर्तन तत्त्वावर धारण केलेल्या समभागांचा पुरावा देणाऱ्या आरबीआयच्या मंजूरीच्या प्रती. विक्रीचे उत्पन्न लागू असेल त्याप्रमाणे एनआरइ/एनआरओ खात्यात जमा केले जाईल.

४ समभागांचे उचित मूल्य दर्शविणारे चार्टर्ड अकाउंटंटकडील प्रमाणपत्र.

५ आयकर अधिकारी/चार्टर्ड अकाउंटंटकडील ना-हरकत/कर निपटारा प्रमाणपत्र.

६ किंमत ठरविण्याच्या मार्गदर्शक तत्त्वांचे पालन करण्यात आले आहे अशा प्रभावाचे खरेदीदाराकडील वचनपत्र.

६. अहवाल देण्याच्या आवश्यकता

६.१ निवासी व अनिवासी ह्यांच्या दरम्यान व ह्याउलट झालेले शेअर्सचे हस्तांतरण हे फॉर्म एफसी-टीआरेसमध्ये कळविले गेले पाहिजे. हा एफसी-टीआरएस फॉर्म, मोबद्ल्याची रक्कम मिळाल्याच्या तारखेपासून ६० दिवसांच्या आत एडी-वर्ग १ बँकेकडे सादर केला गेला पाहिजे. दिलेल्या कालवधीमध्ये हा एफसी-टीआरएस फॉर्म सादर करण्याची जबाबदारी, भारतामधील निवासी हस्तांतर कर्ता/हस्तांतरित व्यक्ती ह्याचीच असेल. संबधित एडी वर्ग-१ बँक तो फॉर्म

तिच्या लिंक ऑफिसकडे पाठविल.हे लिंक ऑफिस असे फॉर्म्स एकत्रित करुन त्याबाबतचा मासिक अहवाल

या हेत्वर्थ अधिकृत डिलर्स असे विशिष्ट व्यवहार हाताळण्यासाठी शाखांची नियुक्ती करू शकतात. व्यवहार सुरळितपणे पार पडतील याची खात्री करण्यासाठी या शाखांमध्ये या हेतूने प्रशिक्षण दिलेल्या पुरेशा कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती करता येईल. या शाखांतील कामात समन्वय राखण्यासाठी आणि या व्यवहारांचा अहवाल रिझर्व्ह बँकेला देण्याची खात्री करण्यासाठी सुध्दा एडी बँका नोडल कार्यालयाची नियुक्ती करू शकतील.

६.२ हस्तांतरण जेव्हा खाजगी व्यवस्थेतून असेल तेव्हा, व्यवहाराच्या पूर्ततेनंतर, हस्तांतरिती/त्याच्या उचित प्रकारे नियुक्त एजंटने एडी शाखेकडील हस्तांतरितीकडून वित्तप्रेषण प्राप्त झाले आहे/हस्तांतरितीने प्रदान केले आहे अशा टीसी-टीआरएस नमुन्यातील प्रमाणपत्रासह गुंतवणूकदार कंपनीला त्यांच्या नोंदवह्यात हस्तांतरणाची नोंद करण्यासाठी भेटावे. एडी बँकेकडून प्रमाणपत्र प्राप्त झाल्यानंतर, कंपनीने तिच्या नोंदवह्यात हस्तांतरणाची नोंद करावी.

६.३ अशा हस्तांतरणापोटी प्रत्यक्ष आवक आणि जावक एडी बँकानी सामान्य पद्धतीने आर-रिटर्नसमध्ये कळवावी.

६.४ या व्यतिरिक्त एडी बँकानी त्यांच्या घटकांकडून/ग्राहकांकडून विक्रीद्वारे समभागांच्या हस्तांतरणाच्या संबंधात केलेल्या/प्राप्त झालेल्या वित्तप्रेषणाच्या खाती आवक आणि जावक विवरणपत्रासह प्राप्त झालेल्या टीसी-टीआरएस नमुन्याच्या दोन प्रती, आयबीडी/एफइडी/किंवा बँकेने या हेतूने नियुक्त केलेल्या नोडल कार्यालयाला, जोडलेल्या नमुन्यात (जो एमएस-एक्सेल फॉर्मेटमध्ये तयार करायचा आहे) सादर कराव्यात. त्यानंतर आयबीडी/एफइडी किंवा बँकेचे नोडल कार्यालय त्यांच्या सर्व बँकानी कळविलेल्या व्यवहारांच्या संबंधात एकत्रित मासिक विवरणपत्र त्यांच्या शाखांकडून प्राप्त झालेल्या एफसी-टीआरएस नमुन्यासह विदेशी विनिमय विभाग, रिझर्व्ह बँक, विदेशी गुंतवणूक विभाग, मध्यवर्ती कार्यालय, मुंबई याना सॉफ्ट कॉपीत (एमएस-एक्सेल मध्ये) fdidata@rbi.org.in या इ-मेलद्वारा सादर करतील.

६.५ खाजगी व्यवस्थेखाली एफआयआयजनी खरेदी केलेले/विकलेले समभाग त्यांच्या विशेष अनिवासी रुपया खात्यात डेबिट/क्रेडिट द्वारा असतील. त्यामुळे व्यवहारसुध्दा संबंधित एफआयआयच्या नियुक्त बँकेने एलइसी एफआयआय मध्ये कळवावा.

६.६ पोर्टफोलिओ इन्व्हेस्टमेंट योजनेखाली एनआरआयज, ओसीबीजनी खरेदी केलेले भारतीय कंपन्यांचे समभाग खाजगी व्यवस्थेखालील विक्रीच्या मार्गाने हस्तांतरित करता येणार नाहीत.

६.७ एडी बँकेकडून विवरणपत्र प्राप्त झाल्यानंतर, रिझर्व्ह बँक आवश्यक असल्यास हस्तांतरक/हस्तांतरिती किंवा त्यांचे एजंट यांच्याकडून आवश्यक असलेला अतिरिक्त तपशील मागवील किंवा तसा आदेश देईल.

[21] To the Chief General Manager-in-Charge, Reserve Bank of India, Foreign Exchange Department, Foreign Investment Division, Central Office, Mumbai

[२१] मुख्य प्रभारी महाव्यवस्थापक, भारतीय रिझर्व बँक, विदेशी मुद्रा विभाग, विदेशी गुंतवणुक कक्ष, केंद्रीय कार्यालय, मुंबई ह्या पत्त्यावर पाठवील.

परिशिष्ट – ४

(PART I, Section I, para 22)

(भाग १. विभाग १, परिच्छेद २२)

भारतातील निवासी व्याक्तिने देणगीच्या मार्गाने भारताबाहेरील निवासी व्यक्तीला समभागांचे हस्तांतरण करण्यासाठी सादर करायची कागदपत्रे

१. हस्तांतरक(दाता) आणि हस्तांतरिती (स्वीकारणारा) यांची नावे आणि पत्ते

२. हस्तांतरक आणि हस्तांतरिती यांच्यातील नाते

३. देणगी देण्याची कारणे

४. सरकारी दिनांकित प्रतिभूती आणि राजकोषपत्रे आणि रोख्यांच्या बाबतीत, अशा प्रतिभूतींच्या बाजारी मूल्याबाबत चार्टर्ड अकाउंटंटने निर्गमित केलेले प्रमाणपत्र.

५. स्थानिक म्युच्युअल फंड आणि मनी मार्केट म्युच्युअल फंडाच्या युनिटसच्या बाबतीत, अशा प्रतिभूतींच्या नक्त मत्ता मूल्याबाबत, निर्गमन करणाऱ्याकडील प्रमाणपत्र.

६. समभाग आणि कर्जरोख्यांच्या बाबतीत, अशा प्रतिभूतींच्या मूल्याबाबत भारतीय प्रतिभूती आणि विनिमय मंडळ यांनी निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार सुचीबध्द आणि असुचीबध्द कंपन्यांसाठी अनुक्रमे चार्टर्ड अकाउंटंटचे किंवा पूर्वाश्रमींच्या सीसीआयचे प्रमाणपत्र.

७. संबंधित भारतीय कंपनीचे असे प्रमाणित करणारे प्रमाणपत्र कि निवासीकडून अनिवासीकडे करायचे प्रस्तावित समभागांचे/परिवर्तनीय कर्जरोख्यांचे देणगीच्या मार्गाने हस्तांतरण लागू असलेल्या क्षेत्रीय मर्यादेचे/कंपनीतील एफडीआयच्या मर्यादेचे उल्लंघन करणार नाही आणि असे कि अनिवासी हस्तांतरितीने धारण करायच्या प्रस्तावित समभागांची/परिवर्तनीय कर्जरोख्यांची संख्या कंपनीच्या पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाच्या ५ टक्क्यांच्या वर जाणार नाही.[२२]

viii. An undertaking from the resident transferor that the value of security to be transferred together with any security already transferred by the transferor, as gift, to any person residing outside India does not exceed the rupee equivalent of USD 25,000 **during a calendar year**.
निवासी हस्तांतरणकर्त्याव्दारे द्यावयाचे असे घोषणापत्र की, हस्तांतरित करावयाच्या मूल्य व भारताबाहेर निवासी असलेल्या व्यक्तीला देणगी म्हणून आर्धा दिलेल्या प्रतिभूतीचे मूल्य हे **एका कॅलेंडर वर्षात**, युएसडी २५,००० पेक्षा अधिक नाही.

[२२]एपी (डिआयआर मालिका) परिपत्रक क्र. दिनांक ०८ ऑगस्ट २५, २००५

परिशिष्ट - ५

(PART I, Section I, para 22)

(भाग १. विभाग १, परिच्छेद २२)

कंपन्या अधिनियम, १९५६ च्या कलम ६ मध्ये दिल्याप्रमाणे 'नातेवाईक' ची व्याख्या.

- एखादी व्यक्ती नातेवाईक आहे असे मानले जाईल जर, आणि तरच :

(अ) ते हिंदू अविभक्त कुटुंबाचे सदस्य असतील; किंवा

(ब) ते पति आणि पत्नी असतील; किंवा

(क) परिशिष्ट १ ए (खालीलप्रमाणे) मध्ये दर्शविलेल्या पध्दतीने एकाचे दुसऱ्याशी नाते असेल

१. वडिल
२. आई (सापत्न आईसहित)
३. मुलगा (सापत्न मुलासहित)
४. मुलाची पत्नी
५. मुलगी (सापत्न मुलीसहित)
६. वडिलांचे वडिल
७. वडिलांची आई
८. आईची आई
९. आईचे वडिल
१०. मुलाचा मुलगा
११. मुलाच्या मुलाची पत्नी
१२. मुलाची मुलगी
१३. मुलाच्या मुलीचा पति
१४. मुलीचा पति
१५. मुलीचा मुलगा
१६. मुलीच्या मुलाची पत्नी
१७. मुलीची मुलगी
१८. मुलीच्या मुलीचा पति
१९. भाऊ (सापत्न भावासहित)
२०. भावाची पत्नी
२१. बहिण (सापत्न बहिणीसहित)
२२. बहिणीचा पति

जोडपत्र – ६
[PART I, Section I, para 18 (i) (a)]

Report by the Indian company receiving amount of consideration for issue of shares / Convertible debentures under the FDI Scheme

(To be filed by the company through its Authorised Dealer Category – I bank, with the Regional Office of the Reserve Bank under whose jurisdiction the Registered Office of the company making the declaration is situated, not later than 30 days from the date of receipt of the amount of consideration, as specified in para 9 (I) (A) of Schedule I to Notification No. FEMA 20/2000- RB dated May 3, 2000)

एफडीआय योजनेखाली, शेअर्स/परिवर्तनीय रोखे देण्यासाठी रक्कम प्राप्त करणाऱ्या भारतीय कंपनीने द्यावयाचे अहवाल

(हा अहवाल, त्या कंपनीने, तिच्या अधिकृत डीलर मार्फत, हे घोषणपत्र देणाऱ्या कंपनीचे पंजीऋ रिझर्व बँकेच्या ज्या प्रादेशिक कार्यालयाच्या अधिकार कक्षेत असेल त्या प्रादेशिक कार्यालयाकडे, अधिसूचना क्र. फेमा २०/२००० आरबी दि. मे ३, २००० च्या शेड्युल्ड१ च्या परिच्छेद ९ मध्ये विहित केल्याप्रमाणे, मोबदल्याची रक्कम मिळाल्यच्या तारखेपासून ३० दिवसांच्या आत सादर करावयाचा आहे)

Permanent Account Number (PAN) of the investee company given by the IT Department आयकर विभागाने दिलेला निवेशक कंपनीचा परमनंट अकाऊंट नंबर (पॅन)	| | | | | | | | | | | | | | |

क्रमांक	तपशील	(ब्लॉक अक्षरात)
१.	Name of the Indian company भारतीय कंपनीचे नाव Address of the Registered Office पंजीकृत कार्यालयाचा पत्ता	
	फॅक्स	
	टेलिफोन	
	ई-मेल	
२.	**Details of the foreign investor/ collaborator** **विदेशी निवेशक/सहकारी ह्यांची माहिती**	
	नाव पत्ता	

	देश	
३.	Date of receipt of funds निधी मिळाल्याची तारीख	
४.	Amoun रक्कम	<table><tr><td>In foreign currency</td><td>In Indian Rupees</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>
५.	Whether investment is under Automatic Route or Approval Route रक्कम विदेशी मुद्रेमध्ये, ही गुंतवणुक स्वंयमचलित मार्गाने कि मंजुरी प्राप्त मार्गाने If Approval Route, give details (ref. no. of approval and date) (मंजुरीचा संदर्भ क्र. व तारीख)	Automatic Route / Approval Route स्वयंमचालित मार्ग / मंजुरी प्राप्त मार्ग,
६.	Name of the AD through whom the remittance is received ज्याच्या मार्फत प्रेषण मिळाले आहे त्या एडीचे नाव, एडीचा पत्ता	
७.	Address of the AD एडीचा पत्ता	

A Copy of the FIRC evidencing the receipt of consideration for issue of shares/convertible debentures as above is enclosed.
शेअर्स/परिवर्तनीय रोखे देण्यासाठी मोबदला देल्याचा पुरावा म्हणून एफआयआरची प्रत जोडली आहे.

(Authorised signatory of the investee company) (निवेशक कंपनीचा अधिकृत स्वाक्षरीकर्ता) (Stamp) (स्टँप)	(Authorised signatory of the AD) (एडीचा अधिकृत स्वाक्षरीकर्ता) (Stamp) (स्टँप)

FOR USE OF THE RESERVE BANK ONLY:
केवळ रिझर्व बँकेच्या उपयोगासाठी

Unique Identification Number for the remittance received:
मिळालेल्या प्रेषणासाठी युनिक आयडेंटिफिकेशन क्रमांक

परिशिष्ट - ७
(PART I, Section I, para 18 (i) (b)
(भाग १. विभाग १, परिच्छेद १८(१) (ब))

Know Your Customer (KYC) Form in respect of the non-resident investor
अ-निवासी गुंतवणुकदाराबाबत "तुमचा ग्राहक जाणा" (केवायसी) फॉर्म

Registered Name of the Remitter / Investor (Name, if the investor is an Individual) प्रेषणकर्त्याचे / गुंतवणुकदाराचे पंजीकृत नाव	
Registration Number (Unique Identification Number* in case remitter is an Individual) पंजीकरण क्रमांक, (प्रेषणकर्ता व्यक्ती असल्यास स्थायी पत्ता)	
Registered Address (Permanent Address if remitter Individual) (प्रेषणकर्ता व्यक्ती असल्यास स्थायी पत्ता),	
Name of the Remitter's Bank प्रेषण कर्त्याच्या बँकेच्या नाव	
Remitter's Bank Account No. प्रेषण कर्त्याचा बँक खाते क्रमांक	
Period of banking relationship with the remitter प्रेषण कर्त्याबरोबर बँकिंग व्यवहाराचा कालावधी	

* Passport No., Social Security No, or any Unique No. certifying the bonafides of the remitter as prevalent in the remitter's country
पासपोर्ट क्र. सोशल सिक्युरिटी क्र. किंवा प्रेषणकर्त्याच्या देशात प्रचलित असलेला व त्याचा खरेपणा सिद्ध करणारा युनिक क्रमांक.

We confirm that all the information furnished above is true and accurate as provided by the overseas remitting bank of the non-resident investor.
आम्ही येथे दुजोरा देत आहोत की वर दिलेली, आणि अ-निवासी गुंतवणुकदाराच्या विदेशातील प्रेषक बँकेने दिलेली सर्व माहिती खरी व सत्य आहे.

(Signature of the Authorised Official

of the AD bank receiving the remittance)
(प्रेषण स्वीकारणाऱ्या एडी बँकेच्या अधिकृत
अधिकाऱ्याची सही)

Date :
दिनांक :

Place:
स्थळ :

Stamp :
स्टँप :

परिशिष्ट - ८

(**PART I,** Section I, para 18 (iii)

(भाग १. विभाग १, परिच्छेद १८(३)
एफसी - जीपीआर

भाग - अ

(To be filed by the company through its Authorised Dealer Category – I bank with the Regional Office of the RBI under whose jurisdiction the Registered Office of the company making the declaration is situated as and when shares / convertible debentures are issued to the foreign investor, along with the documents mentioned in item No. 4 of the undertaking enclosed to this Form)

(हा अहवाल, त्या कंपनीने, तिच्या अधिकृत डीलर वर्ग - १ बँकेमार्फत, हे घोषणापत्र देणाऱ्या कंपनीचे पंजीकृत कार्यालय, रिझर्व बँकेच्या ज्या प्रादेशिक कार्यालयाच्या अधिकार कक्षेत असेल, त्या प्रादेशिक कार्यालयाकडे, जेव्हा जेव्हा शेअर्स/परिवर्तनीय रोखे विदेशी गुंतवणुकदारांना देण्यात येतील तेव्हा, सोबत ह्या फॉर्मला जोडलेल्या हमीपत्रातील बाब क्र. ४ मध्ये निर्देशित केलेल्या कागदपत्रांसह सादर करावा.)

Permanent Account Number (PAN) of the investee company given by the Income Tax Department निवेशक कंपनीचा आयकर विभागाने दिलेला पर्मनंट अकाउंट नंबर (पॅन)	
Date of issue of shares / convertible debentures शेअर्स/ परिवर्तनीय रोखे दिल्याची तारीख	

क्रमांक	**तपशील**	**(ब्लॉक अक्षरात)**
१.	नाव	
	Address of the Registered Office पंजीकृत कार्यालयाचा पत्ता	
	राज्य	
	रजिस्ट्र ऑफ कंपनीने दिलेला पंजीकरण क्रमांक	
	आधीच अस्तित्वात असलेली किंवा नवीन कंपनी (लागू नसेल ते खोडा)	Existing company / New company विद्यमान कंपनी/नवी कंपनी
	अस्तितवात असलेली कंपनी असल्यास	

	एफडीआयसाठी आरबीआय द्वारा दिला गेलेला पंजीकरण क्रमांक	
	टेलिफोन	
	फॅक्स	
	ई-मेल	
२.	मुख्य व्यावसायिक कामकाजाची माहिती एन आय सी कोड	
	प्रकल्पाची जागा आणि जेथे प्रकल्प आहे त्या जिल्ह्याचा एनाआयसी कोड	
	एफडीआयच्या धोरणानुसार परवानगी असलेल्या एफडीआयची टक्केवारी	
	State whether FDI is allowed under Automatic Route or Approval Route (strike out whichever is not applicable) एफडीआय हा स्वंयचलित मार्गाने किंवा मंजुरी प्राप्त मार्गाने अनुमत झाला आहे ते लिहा (लागु नसलेले खोडा)	Automatic Route / Approval Route स्वयंमचलित मार्ग/ मंजुरी प्राप्त मार्ग
३.	**विदेशी सहकाऱ्याची सविस्तर माहिती**	
	नाव पत्ता देश निवेशक कंपनीची घटना/प्रकार (स्पष्ट करा) (१) वैयक्तिक (२) कंपनी (३) एफआयआय (४) एफव्हीसीआय (५) विदेशी ट्रस्ट (६) खाजगी इक्विटी निधी (७) पेन्शन/प्राव्हिडंट फंड (८) सॉव्हरीन वेल्थ फंड (एस डब्ल्यु एफ) (९) भागीदारी मालकी कंपनी (१०) वित्तसंस्था (११) एनआरआय/ पीआयओ (१२) इतर (कृपया स्पष्ट करा). संस्थापनेची तारीख	

४.	**समभाग/ दिले गेलेले (प्रचलित) परिवर्तनीय कर्ज रोखे**
अ.	**प्रचालनाचा प्रकार व दिनांक**

	प्रचालनाचा प्रकार	**प्रचालनाचा दिनांक**	**समभागांची/ परिवर्तनीय कर्जरोख्यांची संख्या**
०१	आयपीओ / एफपीओ		

---

* विदेशी निवेशक / सहकारी एकापेक्षा अधिक असल्यास, ह्या फॉर्मच्या बाब क्र. ३ व ४ साठी वेगळे जोडपत्र जोडावे.

२३) एसडब्ल्युएफ ही एक सरकारी गुंतवणुक वाहिनी असून तिच्यामधील निधी हा विदेशी मुद्रेतील ॲसेट्स स्वरूपात असतो व त्यांचे व्यवस्थापन एसडब्ल्युएफ व्दारा वेगळ्या रितीने नाणेविषयक आधिकारणंमधील आधिकृत राखीव निधीमधून केले जाते.

०२	अधिमान्य वाटप (प्रेफरेन्शियल ऍलॉटमेंट)		
०३	हक्क		
०४	अधिलाभांश (बोनस)		
०५	ईसीबीचे रुपांतरण		
०६	स्वामित्वधनाचे रुपांतरण (एक रकमी प्रदानासह)		
०७	एसईझेडमधील एकांकाव्दारे भांडवली मालाच्या आयाती विरूद्ध कलेले रुपांतरण		
०८	ई एस ओ पी		
०९	शेअर्स ची अदलाबदल		
१०	इतर (कृपया तपशील द्यावा).		
	एकूण		

(ब)

दिल्या गेलेल्या सुरक्षेचा प्रकार

क्र.	**सुरक्षेचा प्रकार**	**संख्या**	**परिणती (मॅच्युरिटी)**	**दर्शनी मूल्य**	प्रिमियम	**अति समभाग प्रचालनाचे मूल्य**	**अंतःप्रवाहाची (इनफ्लो) रक्कम***
०१	इक्विटी						

	०२	बंधनकारक परिवर्तनीय रोखे						
	०३	बंधनकारक परिवर्तनीय प्रिफरन्स शेअर्स						
	०४	इतर (कृपया तपशील द्यावा)						

(१) प्रचालनाचे मूल्य हे दर्शनी मूल्यापेक्षा अधिक असल्यास कृपया मिळालेल्या अधिमूल्याचा (प्रिमियम) तपशील घ्यावा.

२) * तो इश्यु, ईसीबी किंवा स्वामित्व धन किंवा एसई झेडमधील एककांव्दारे केलेली आयात ह्यांच्या विरुद्ध केलेल्या रूपांतरणासाठी असल्यास, त्या रूपांतरणाच्या तारखेस येणे असलेली (आउटस्टँडिंग) रक्कम प्रमाणपत्र जोडावे.

(क)	**अधिमूल्याचा तपशील**	**रक्कम**
	नियंत्रण अधिमूल्य (कंट्रोल प्रिमियम)	
	पूर्ण न केल्याबाबत (नॉन कंप्लीशन) शुल्क	
	इतर @	
	एकूण	

@***कृपया प्रकाराबद्दल तपशील द्यावा.***

(ड)	अनिवासियांना देण्यात आलेल्या समभागांमुळे आलेला **एकूण अंतःप्रवाह** (इनफ्लो) (रुपयांमध्ये) (अधिमूल्य असल्यास त्यासह) (१) एडी मार्फत केलेले प्रेषण : (२) _____ ह्या बँकेद्वारा एनआरई/एफसीएनआर खात्यातून वजा (डेबिट) (३) इतर वरील (१) बाबत आरबीआयला कळविण्याची तारीख ही, सूचनापत्र क्र. फेमा २०/२००० - आरबी दि. मे ३, २००० च्या खंड ९ (१) ए (१) अनुसार त्यातील वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांनुसार असेल.	
(ई)	**दिलेल्या समभागांच्या उचित मूल्याचे प्रकटन****	
	आम्ही एक लिस्टेड कंपनी असून, प्रचालनाच्या तारखेला एका	

	समभागांचे बाजार-मूल्य ---- एवढे आहे.*	
	आम्ही शेअर बाजारात नोंद नसलेली (अनलिस्टेड) कंपनी आहोत आणि समभागाचे रास्त-मूल्य----एवढे आहे.*	

*****समभाग देण्यापूर्वी*** ****(कृपया लागू असेल त्याप्रमाणे द्यावे)***

(५) प्रचालनानंतरची समभागधारणांची संरचना (पॅटर्न)								
			इक्विटी			**अधिमान समभाग प्रेफरन्स शेअर/परिवर्तनीय कर्जरोखे कन्व्हर्टिबल डिबेंचर्स**		
निवेशक वर्गीकरण			समभागांची संख्या	रक्कम (दर्शनी मूल्य) रु.	%	समभागांची संख्या	रक्कम (दर्शनी मूल्य) रु.	%
(अ)	**अनिवासी**							
	०१	**वैय्यक्तिक**						
	०२	**कंपन्या**						
	०३	**एफ आय आय**						
	०४	**एफ व्ही सी आय**						
	०५	**विदेशी ट्रस्ट्स**						
	०६	**खाजगी इक्विटी निधी**						
	०७	**पेन्शन/प्रॉव्हिडंट फंड**						
	०८	**सॉव्हरिन वेल्थ फंड्स**						
	०९	**भागीदारी/ मालकी संस्था**						
	१०	**वित्त संस्था**						
	११	**एन आर आय/पी आय ओ**						
	१२	**इतर (कृपया तपशील द्यावा)**						
		एकूण बेरीज						
(ब)		**Resident**						
एकूण								

भारतीय कंपनीच्या अधिकृत प्रतिनिधीने दाखल करावयाचे घोषणापत्र आम्ही येथे घोषित करतो की : (लागु नसलेले खोडा व सत्यांकन करा)

१. सूचनापत्र क्र. फेमा २०/२००० आर बी दि.मे ३, २००० मध्ये वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांनुसार असलेल्या एफ डी आय योजनेखाली घालून दिलेल्या समभाग प्रचालनाच्या कार्यरिती मान्य करीत आहोत.
२. गुंतवणूक आरबीआयच्या स्वयंचलित मार्गाखाली अनुज्ञेय असलेल्या क्षेत्रीय धोरणाच्या मर्यादेच्या आत आहे आणि आम्ही स्वयंचलित मार्गाखाली गुंतवणुकीसाठी ठरवून दिलेल्या पुढे दिलेल्या अटींची पूर्तता करतो (जे लागू नाही ते खोडा),

अ) ज्या विदेशी एककांना-(व्यक्तीव्यतिरिक्त) समभाग निर्गमित केले आहेत त्यांचा भारतात त्याच क्षेत्रात संयुक्त साहस किंवा तंत्रज्ञान हस्तांतरण किंवा व्यापारी चिन्ह करार आहे (२००५ मालिका दिनांक जानेवारी १२, २००५ च्या प्रेस नोटमधील अटींची पूर्तता केली आहे.)

किंवा

ज्या विदेशी एककांना-(व्यक्तीव्यतिरिक्त) समभाग निर्गमित केले आहेत त्यांचा भारतात त्याच क्षेत्रात कोणताही संयुक्त साहस किंवा तंत्रज्ञान हस्तांतरण किंवा व्यापारी चिन्ह करार नाही.

(ब) आम्ही एक एसएसआय एकक नाही

किंवा

आम्ही एसएसआय युनीट आहोत नाही आणि पूर्ण भरणा झालेल्या भांडवलाच्या २४% च्या गुंतवणुकीवरील मर्यादेचे पालन केले आहे/आवश्यक मंजूऱ्या प्राप्त केल्या आहेत.

(क) अ-निवासींना, राईट्स बेसिसवर दिलेले शेअर्स हे, आरबीआयच्या, वेळोवेळी सुधारित केलेल्या अधिसूचना क्र. फेमा २०/ २००० आरबी दि ३ मे. २००० च्या विनिमय ६ अनुसार आहेत.

किंवा

निर्गमित केलेले समभाग बोनस समभाग आहेत.

किंवा

भारतातील न्यायालयाने उचित प्रकारे मंजूर केलेल्या दोन किंवा अधिक कंपन्यांच्या एकत्रीकरणाच्या किंवा विलीनीकरणाच्या भारतीय कंपनीच्या एकत्रीकरण रद्द कररून किंवा अन्य प्रकारे पुनर्उभारणीच्या योजनेखाली निर्गमित केलेल आहेत.

किंवा

समभाग इएमओपी खाली निर्गमित केले आहेत आणि या निर्गमाबाबतच्या अटींची पूर्तता केली आहे.

३. एसआयए एफआयपीबी मंजूरी क्र. --------- दिनांक ------------नुसार समभाग निर्गमित करण्यात आले आहेत.

4. We enclose the following documents in compliance with Paragraph 9 (1) (B) of Schedule 1 to Notification No. FEMA 20/2000-RB dated May 3, 2000:

(i) A certificate from our Company Secretary certifying that
(a) all the requirements of the Companies Act, 1956 have been complied with;
(b) terms and conditions of the Government approval, if any, have been complied with;
(c) the company is eligible to issue shares under these Regulations; and
(d) the company has all original certificates issued by authorised dealers in India evidencing receipt of amount of consideration in accordance with paragraph 8 of Schedule 1 to Notification No. FEMA 20/2000-RB dated May 3, 2000.
(ii) A certificate from Statutory Auditors / Chartered Accountant indicating the manner of arriving at the price of the shares issued to the persons resident outside India.

5. Unique Identification Numbers given for all the remittances received as consideration for issue of shares/convertible debentures (details as above), by Reserve Bank.

४) अधिसूचना क्र. फेमा २०/२००० आरबी दि ३ मे २००० च्या शेड्युल १ च्या परिच्छेद ९ अनुसार आम्ही पुढील कागदपत्र सोबत जाडले आहेत –

१) पुढील बाबी प्रमाणित करणारे आमच्या कंपनी सेक्रेटरीचे प्रमाणपत्र - (अ) कंपनीज ॲक्ट १९५६ अनुसार सर्व आवश्यकता पूर्ण करण्यात आल्या आहेत. (ब) सरकारी मंजुरीच्या सर्व अटी व शर्ती पूर्ण करण्यात आला आहेत. (क) ह्या विनिमांखाली शेअर्स देण्यासाठी कंपनी पात्र आहे. आणि (ड) ह्या कंपनीजवळ भारतातील आधिकृत डीलर्सनी दिलेली, अधिसूचना क्र फेमा २०/२००० आरबी, दि ३ मे २००० च्या शेड्युल१ च्या, परिच्छेद ८ अनुसार, मोबदल्याची रक्कम मिळाल्याचा पुरावा म्हणून मूळ प्रमाणपत्रे आहेत.

२) भारताबोर रहिवासी व्यक्तींना दिलेल्या शेअर्सची किंमत / मूल्य काढण्याची रीत दर्शविणारे, स्टॅट्युरी ऑडिटर/ चार्टर्ड अकाउंटंटचे प्रमाणपत्र.

५) शेअर्स/ परिवर्तनीय रोखे देण्यासाठी मोबदला म्हणून मिळालेल्या सर्व प्रेषणांसाठी (वरील प्रमाणे) रिझर्व बँकेने दिलेले युनिक आयडेंटीफिकेशन क्रमांक.

R														

.
.
.

R														

(अर्जदाराची सही) * : ______________________________

(ठळक अक्षरात नाव) : ______________________________

(स्वाक्षरीकर्त्याचा हुद्दा) : ______________________________

स्थान :

तारीख :

*(कंपनीच्या व्यवस्थापकीय संचालक/संचालक/कंपनी सेक्रेटरीने सही करावी)

गुंतवणूक स्वीकारणाऱ्या कंपनीच्या कंपनी सेक्रेटरीने[२४] दाखल करायचे प्रमाणपत्र

(अधिसूचना क्र. फेमा २० २०००-आरबी दिनांक मे ३, २००० ला परिशिष्ट १ च्या परिच्छेद ९(१) (बी) (१) नुसार)

उपरोक्त तपशीलाच्या बाबतीत आम्ही प्रमाणित करतो कि,

१. कंपन्या अधिनियम, १९५६ च्या सर्व गरजा पूर्ण केलेल्या आहेत
२. सरकारी मंजूरीच्या अटी आणि शर्ती, काही असल्यास, पूर्ण केल्या आहेत.
३) ह्या विनियमांखाली ही कंपनी शेअर्स / परिवर्तनीय रोखे देण्यास पात्र आहे.

४) ह्या कंपनीजवळ भारतातील आधिकृत डीलर्सनी दिलेली, अधिसूचना क्र फेमा २०/२००० आरबी, दि ३ मे २००० च्या शेड्युल१ च्या, परिच्छेद ८ अनुसार, मोबदल्याची रक्कम मिळाल्याचा पुरावा म्हणून मूळ प्रमाणपत्रे आहेत. फक्त "अधिकृत डीलर्स" ऐवजी एडी वर्ग- १ बँकांनी टाईप करा

[२४] एखाद्या कंपनीकडे पूर्णवेळ कंपनी सेक्रेटरी नसल्यास, प्रॅक्टिस करणाऱ्या कंपनी सेक्रेटरीचे प्रमाणपत्र सादर केले जावे.

(कंपनी सेक्रेटरीचे नाव आणि सही) (मोहर)

केवळ रिझर्व बँकेच्या उपयोगासाठी एफसी - जीपीआरसाठी नोंदणी क्रमांक

प्रेषण मिळाल्याचा अहवाल मिळतेवेही कंपनीला दिलेला युनिक आयडेंटिफिकेशन क्रमांक.

R														

(एपी (डीआयआर सिरिज) परिपत्रक क्र. ४४ दि. मे ३०, २००८ च्या जोडपत्र १ चा भाग ब)

एफ सी — जी पी आर

विभाग - ब

१)फॉर्म एफसी - जीपीआरचा हा भाग, संचालक, बॅलेन्स ऑफ पेमेंट विभाग, डिर्पाटमेंट ऑफ स्टॅटिस्टिक्स अँड इन्फर्मेशन मॅनेजमेंट, भारतीय रिझर्व बँक सी - ८, ३ रा मजला, बांद्रा - कुर्ला कॉंपलेक्स, बांद्रा (पू) मुंबई - ४०००५१ ; टेली. २६५७१२६५, २६५७२५१३, फॅक्स - २६५७०८४८, ई मेल - surveryfla@ rbi. org. in ह्यांना पाठवावा.

२) सर्व कंपन्यांनी दरवर्षी ३१ जुलैपर्यंत सादर करावयाचे, व मागील वर्षांमध्ये भारतीय कंपनीत केलेल्या सर्व गुंतवणुकीसंबधाने - थेट / पोर्टफोलियो गुंतवणुकी/ पुनर्गंतवणुक केलेले उत्पन्न / इतर - हे वार्षिक रिटर्न आहे उदा. ३१ जुलै २००८ रोजी सादर केलेली भाग मधील माहिती ही मार्च ३१,२००८ पर्यंत केलेल्या मागील सर्व वर्षात केलेल्या गुंतवणुकीबाबत असेल.) कळवायच्या गुंतवणुकीच्या माहितीत, बॅलन्स शीटच्या तारखेस येणे (आउटस्टॅंडिंग) असलेल्या व कंपनीत केलेल्या सर्व विदेशी गुंतवणुकींचा समावेश असेल. कंपनीमध्ये केलेल्या विदेशी थेट/ पोर्ट फोलियो गुंतवणुकींचा तपशील वेगवेगळा दिला जावा. संबधित महितीचे संकलन करताना कृपया मार्च अखेरचा बाजारभावांा/विनिमय दरांचा उपयोग करावा

क्र.	तपशील	ब्लॉक अक्षरात (ठळक अक्षरात)
१	नाव पत्ता राज्य रजिस्ट्रार ऑफ कंपनीज द्वारा दिला गेलेला पंजीकरण क्रमांक	
२	संपर्क व्यक्तीचे नाव : दर्जा/हुद्दा टेलिफोन ________________ ई-मेल. ________________ फॅक्स ________________	
३	खाते बंद केल्याचा दिनाक : -	
४	आधी दिलेल्या माहितीसंबंधाने काही बदल असल्यास (कंपनीच्या नावात बदल / जागेमधील / व्यवसाय - कार्यक्रमामधील बदल)	
५	५) कंपनी अधिसूचित असल्यास	
५.१	If listed, १) मार्च अखेर असलेले प्रति शेअर मूल्य २) अलिकडील ऑडिटेड बॅलन्स शीटच्या तारखेस प्रति शेअर नेट ॲसेट व्हॅल्यु.	
५.२	अनधिसूचित असल्यास अलिकडील बॅलन्स शीटच्या तारखेस प्रति शेअर नेट ॲसेट व्हॅल्यु.	
६.	**थेट विदेशी गुंतवणूक (एफडीआय)**	

	रक्कम लाख रुपयात			
	भारतातील विदेशी दायित्व		भारताबाहेरील विदेशी मत्ता आणि	
	आधीच्या वर्षी मार्च अखेरीला असल्याप्रमाणे थकित	**चालू** वर्षी मार्च अखेरीला असल्याप्रमाणे थकित	**आधीच्या** वर्षी मार्च अखेरीला असल्याप्रमाणे थकित	**चालू** वर्षी मार्च अखेरीला असल्याप्रमाणे थकित
६.० **समभाग भांडवल**				
६.१ अन्य भांडवल Ω				
६.२ वर्षातील निर्गुंतवणूक				
६.३ वर्षात ठेवून घेतलेली वित्तलब्धी +				

कृपया अहवालाच्या तारखेला जे **अनिवासी गुंतवणूकदार(थेट गुंतवणूकदार) तुमच्या कंपनीचे <u>१०% किंवा अधिक</u>** सामान्य समभाग धारण करीत होते त्यांची थकित गुंतवणूक येथे द्या.

आणि कृपया येथे अहवालाच्या तारखेला देशाबाहेरील अशा प्रत्येक अनिवासी उद्योगातील तुमच्या गुंतवणुकीची माहिती द्या ज्यात **तुमची कंपनी** १० <u>**%**</u> अधिक सामान्य समभाग धारण करते.

Ω अनिवासी थेट गुंतवणुकदार आणि गुंतवणुक केलेल्या /माहिती अहवाल देणाऱ्या कंपनी यामधील इतर भांडवली व्यवहार ह्यात पुढील गोष्टींचा समावेश होतो. १. परदेशातील गुंतवणुकदारांकडून लघुमुदतीचे कर्ज, २. परदेशातील गुंतवणुकदारांकडून दीर्घमुदतीचे कर्ज, ३. व्यापारी पत / कर्ज, ४. पुरवठा करणाराची पत / कर्ज, ५. वित्तविषयक भाडे कराराने देणे, ६. नियंत्रक हप्ता, ७. समभागांचे प्रचालन नसलेल्या व्यवहारांच्या बाबतीत बिनचढाओढीचे (नॉन कॉंपिटिशन) शुल्क, ८. तांत्रिक हस्तांतरण, कारखाना व यंत्रसंच, नावलौकिक, उद्योग विकास आणि ह्यासारख्या बाबींसाठी / विरुध्द समभागांचे विना-रोख रक्कम मिळविणे., ९. त्या वर्षात स्थावर मालमत्तेमध्ये केलेली गुंतवणुक

+ विदेशी दायित्वांखाली, ठेवलेल्या (रिटेन्ड) उपन्नांसाठी (वाटप न केलेला नफा), कृपया अनिवासी गुंतवणुकदारांच्या (थेट गुंतवणुकदार) शेअर धोरणानुसार त्या प्रमाणित रक्कम द्यावी. तसेच भारताबाहेरील विदेशी मालमत्तेसाठी (ॲसेट्स), तुमच्या कंपनीचे ठेवलेले (रिटेन्ड) उत्पन्न हे, अनिवासी उद्योगामधील तुमच्या सर्वसाधारण शेअर्स- धारणाच्या प्रमाणात असेल.

७. पोर्टफोलिओ आणि अन्य गुंतवणुकी
(कृपया येथे वर एफडीआयखाली नमूद केलेल्या व्यतिरिक्त थकित गुंतवणूक दाखवा)

	रक्कम लाख रुपयात			
	भारतातील विदेशी दायित्वे		**भारताबाहेरील विदेशी मत्ता**	
७.० समभाग प्रतिभूती				
७.१ ऋण प्रतिभूती				
७.१.१ रोखे आणि नोटा				
७.१.२ मनी मार्केट साधने				
७.२ वर्षात भारतातील निर्गुंतवणूक				
८. **आर्थिक डेरिव्हेटिव्हज्** (नोशनल मूल्य)				
९. **अन्य गुंतवणूक**				
९.१ व्यापारी क्रेडीट				
९.१.१ अल्प मुदत				
९.१.२ दीर्घ मुदत				
९.२ कर्जे ∞	**खालील टीप पहा**			
९.३ अन्य				
९.३.१ अल्प मुदत				
९.३.२ दीर्घ मुदत				

∞**टीप :** तुमच्या कंपनीने प्राप्त केलेल्या सर्व कर्जांचा तपशील आरबीआयचा विदेशी विनियम विभाग अधिकृत डिलरमार्फत इसीबी विवरणपत्रातून स्वतंत्रपणे गोळा करतो, तुमच्या कंपनीने प्राप्त केलेल्या कर्जाचा तपशील भरण्याची गरज नाही. तथापि, तुमच्या कंपनीने भारताबाहेरील डब्ल्यूएसओ जेव्हीजना दिलेली बाह्य ऋणे कळवावीत.

मार्च-अखेर असलेला शेअर्स-धारणाचा आकृतीबंध								
			इक्विटी			***अधिमान समभाग प्रेफरन्स शेअर/परिवर्तनीय कर्जरोखे कन्व्हर्टिबल डिबेंचर्स***		
गुंतवणुकदाराचा वर्ग/ गुंतवणुक करणाऱ्या संस्थेचा प्रकार,			समभागांची संख्या	रक्कम (दर्शनी मूल्य) रु.	%	समभागांची संख्या	रक्कम (दर्शनी मूल्य) रु.	%
(अ)	**अनिवासी**							
	०१	व्यक्तिगत						
	०२	**कंपन्या**						
	०३	**एफ आय आय**						
	०४	**एफ व्ही सी आय**						
	०५	विदेशी ट्रस्ट						
	०६	खाजगी इक्विटी निधी						
	०७	पेन्शन / प्रॉव्हिडंट फंड,						
	०८	सॉव्हरिन वेल्थ फंड्स (एसडब्ल्यु एफ)						
	०९	भागीदारी/ मालकी संस्था,						
	१०	वित्तसंस्था						
	११	**एन आर आय/पी आय ओ**						
	१२	इतर (कृपया तपशील द्यावा)						
		एकूण बेरीज						
(ब)	निवासी							
		एकूण						
११	Persons employed during the financial year ending March 31®							
	प्रत्यक्ष							
	अप्रत्यक्ष							
	एकूण							

अर्जदाराची सही : ________________________________

ठळक अक्षरात नाव : ____

स्वाक्षरीकर्त्याचा हुद्दा : ________________________________

स्थान : तारीख :

परिशिष्ट - ९

(PART I, **Section I, para 21 (ii)**

(भाग १, विभाग १, परिच्छेद २१ (२)

25एसडबल्युएफ ही एक सरकारी गुंतवणुक वाहिनी असून तिच्यामधील निधी हा विदेशी मुद्रेतील ॲसेट्स स्वरूपात अयतो व त्याचे व्यवस्थापन एसडब्ल्युएफ व्दारा वेगळ्या रितीने नाणेविषयक प्रधिकरणांमधील आधिकृत राखीव निधीमधून केले जाते.

® हे रिटर्न ज्या वर्षासाठी सादर केले जात आहे त्या वर्षासाठी तुमच्या कंपनीने भरती केलेल्या व्यक्तींची संख्या द्यावी . ''प्रत्यक्ष'' च्या खाली तुमच्या कंपनीने हजेरीपटावरील व्यक्तींची संख्या आणि

''अप्रत्यक्ष'' च्या खाली तुमच्या कंपनीने अन्यथा भरती केलेल्या व्यक्तींची संख्या द्यावी.

<table>
<tr><td colspan="2" align="center">प्रपत्र एफसी-टीआरएस</td></tr>
<tr><td colspan="2">शेअर्स/बंधनकारक व अनिवार्य परिवर्तनीय प्रिफरन्स शेअर्स (सीएमसीपीएस) / रोखे ह्यांच्या, निवसीकडून अनिवासींना/ अनिवासींकडून निवासींना हस्तांतरण करण्याबाबतचे घोषणापत्र (निधी</td></tr>
<tr><td></td><td>(निधी मिळाल्याच्या तारखेपासून ६० दिवसांच्या आत, डेसिग्नेटेड एडी शाखेकडे चार प्रतींमध्ये सादर करावयाचे)</td></tr>
<tr><td></td><td>खालील कागदपत्रे जोडली आहेत.

भारतातील निवासी व्यक्तीद्वारे विक्रीसाठी

(१) विक्रेता आणि खरेदीदार किंवा त्यांच्या उचित प्रकारे नियुक्त एजन्टद्वारा उचित प्रकारे सही केलेले मान्यता पत्र आणि नंतरच्या बाबतीत मुखत्यार पत्र कागदपत्र
(२) भारताबाहेरील व्यक्तीद्वारे समभागांच्या संपादनानंतर गुंतवणूक स्वीकारणाऱ्या कंपनीच्या समभागांचे प्रमाण
(३) चार्टर्ड अकाउंटंटकडील समभागांचे उचित मूल्य दर्शविणारे प्रमाणपत्र
(४) विक्री स्टॉक एक्स्चेंजवर केली असेल तर स्टॉक ब्रोकरच्या टीपेची प्रत
(५) v. Declaration from the buyer to the effect that he is eligible to acquire shares / compulsorily and mandatorily convertible preference shares / debentures under FDI policy and the existing sectoral limits and Pricing Guidelines have been complied with.
(६) vi. Declaration from the FII/sub account to the effect that the individual FII / Sub account ceiling as prescribed has not been breached.
५) खरेदी करणाराने द्यावयाचे घोषणपत्र की, तो खरेदीकार एफडीआय धोरणखाली शेअर्स / बंधनकारक व अनिवार्य परिवर्तनीय प्रिफरन्स शेअर्स / रोखे मिळवण्यास पात्र आहे व विद्यामन क्षेत्रीय मर्यादा आणि किंमतीबाबतच्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन करण्यात आले आहे. ६) एफआयआय /सब अकाउंटच्या मर्यादांचे उल्लंघन केलेले नाही.

भारताबाहेर निवासी असलेल्या व्यक्तीव्दारे, शेअर्स/ बंधनकारक आणि अनिवार्य परिवर्तनीय प्रिफरन्स शेअर्स/ रोखे ह्यांची विक्री करण्याबाबतचे अतिरिक्त कागदपत्र.</td></tr>
</table>

	(७) विक्रेते एनआरआयज ओसीबीज असतील तर, त्यानी प्रत्यावर्तन अप्रत्यावर्तन तत्त्वावर धारण केलेल्या समभागांचा पुरावा देणाऱ्या आरबीआयच्या मंजूरीच्या प्रती. (८) आयकर अधिकारी चार्टर्ड अकाउंटंटकडील ना-हरकत कर निपटारा प्रमाणपत्र.	
१	**कंपनीचे नाव**	
	पत्ता (इमेल, दूरध्वनि क्र. आणि फॅक्स क्र. सहित)	
	कार्य	
	एनआयसी संकेत	
२	**स्वयंचलित मार्गाखाली एफडीआय अनुज्ञेय आहे काय**	
	एफडीआय धोरणाखाली क्षेत्रीय मर्यादा	
३	**व्यवहाराचे स्वरुप** (लागु नसलेले खोडा)	निवासीकडून अनिवासीकडे हस्तांतरण/ अनिवासीकडून निवासीकडे हस्तांतरण
४	**खरेदीदाराचे नाव**	
	्गुंतवणुकदार संस्थेची घटना / प्रकार. कृपया स्पष्ट करा 1. Individual 2. Company 3. FII 4. FVCI 5. Foreign Trust 6. Private Equity Fund 7. Pension/ Provident Fund 8. Sovereign Wealth Fund (SWFπ) 9. Partnership / Proprietorship firm 10. Financial Institution 11. NRIs / PIOs 12. others	

	१) व्यक्तिगत २) कंपनी ३) एफआयआय ४) एफव्ही सीआय ५) विदेशी ट्रस्ट ६) खाजगी इक्विटी निधी ७) पेन्शन/ प्रॉव्हिडंटफंड ८) सॉव्हिरन वेल्थ फंड (एसडब्ल्यु एफ) ९) भागीदारी / मालकी संस्था १०) वित्तसंस्था ११) एनआरआय / पीआयओ १२) इतर	
	अंगीकरणाची तारीख आणि स्थान	
	खरेदीदाराचा पत्ता *(इमेल, दूरध्वनि क्र., फॅक्स क्र. सह)*	
५	**Name of the seller** विकणाऱ्याचे नाव	
	Constitution / Nature of the disinvesting entity Specify whether निर्गुंतवणुक करणाऱ्या संस्थेची घटना/प्रकार कृपया स्पष्ट करा - 1. Individual 2. Company 3. FII 4. FVCI 5. Foreign Trust 6. Private Equity Fund 7. Pension/ Provident Fund 8. Sovereign Wealth Fund (SWFn) 9. Partnership/ Proprietorship firm 10. Financial Institution 11. NRIs/PIOs 12. others १) व्यक्तिगत ट२) कंपनी ३) एफआयआय ४) एफव्ही सीआय ५) विदेशी ट्रस्ट ६) खाजगी इक्विटी निधी ७) पेन्शन/ प्रॉव्हिडंटफंड ८) सॉव्हिरन वेल्थ फंड (एसडब्ल्यु एफ) ९) भागीदारी / मालकी संस्था १०) वित्तसंस्था ११) एनआरआय / पीआयओ १२) इतर	
	संस्थापनेचे स्थळ व तारीख विकणाऱ्याचा पत्ता	

	Address of the seller (ईमेल, टेलफोन व फॅक्स क्रमांकासहित)				
६	**आधीच्या रिझर्व्ह बँकेच्या / एफआयपीबीच्या मंजूरीचा तपशील**				
७	**हस्तांतरित करायच्या समभागांच्या / परिवर्तनीय कर्जरोख्यांच्या बाबतीतील तपशील**				
	व्यवहाराची तारीख	समभागांची संख्या	दर्शनी मूल्य रुपयामध्ये	हस्तांतरणासाठी वाटाघाटीने ठरविलेली किंमत ** रुपयामध्ये	विक्रीची रक्कम रुपयामध्ये
८	**कंपनीतील विदेशी गुंतवणूक**		समभागांची संख्या		टक्केवारी
		हस्तांतरणापूर्वी			
		हस्तांतरणानंतर			
९	हे शेअर्स/सीएमसीपीएम/ रोखे स्टॉक एक्सचेंजमध्ये अधिसूचित केले गेले असल्यास				
	स्टॉक एक्सचेंजचे नाव				
	स्टॉक एक्स्चेंजवर जाहीर केलेली किंमत				
	Where the shares / CMCPS debentures are Unlisted हे शेअर्स / सीएमसीपीएस/ रोखे / अनधिसूचित असल्यास,				
	मूल्यांकनाच्या मार्गदर्शक तत्त्वांप्रमाणे किंमत				
	चार्टर्ड अकाउंटट */** मूल्यांकन अहवाल ह्यानुसार किंमत (सीएचे प्रमाणपत्र जोडावे)				

TO TR

Declaration by the transferor / transferee
I / We hereby declare that :

i. The particulars given above are true and correct to the best of my/our knowledge and
belief.
ii. I/ We, was/were holding the shares compulsorily and mandatorily convertible preference
shares / debentures as per FDI Policy under FERA/ FEMA Regulations on repatriation/non
repatriation basis.
iii. I/ We, am/are eligible to acquire the shares compulsorily and mandatorily convertible
preference shares / debentures of the company in terms of the FDI Policy. It is not a transfer relating to shares compulsorily and mandatorily convertible preference shares /
debentures of a company engaged in financial services sector or a sector where general
permission is not available.
iv. The Sectoral limit under the FDI Policy and the pricing guidelines have been adhered to.

Signature of the Declarant or
his duly authorised agent
Date:
Note:

In respect of the transfer of shares / compulsorily and mandatorily convertible preference shares /
compulsorily and mandatorily convertible debentures from resident to non resident the
declaration has to be signed by the non resident buyer, and in respect of the transfer of shares /
compulsorily and mandatorily convertible preference shares / compulsorily and mandatorily
convertible debentures from non-resident to resident the declaration has to be signed by the nonresident
seller.

Certificate by the AD Branch

It is certified that the application is complete in all respects.
The receipt /payment for the transaction are in accordance with FEMA Regulations / Reserve
Bank guidelines.
Signature
Name and Designation of the Officer
Date: Name of the AD Branch
Website :www.fema.rbi.org.in 7 6 Email : fedcofid@rbi.org.i n
AD Branch Code

हस्तांतरणकर्ता/हस्तांतरित ह्याने द्यावयाचे घोषणापत्र

मी/आम्ही येथे घोषित करीत आहोत की

१) वर दिलेला तपशील माझ्या/आमच्या माहितीप्रमाणे सत्य व खरा आहे.
२) मी/आम्ही, शेअर्स आणि बंधनकारक व अनिवार्य असे परिवर्तनीय प्रिफन्स शेअर्स/रोखे, प्रत्यावर्तनीय/अडत्यावर्तनीय धर्तीवर, फेरा/फेमा विनीमयांखाली एफडीआय धोरणानुसार धारण केले होते.

३) एफडीआय धोरणाच्या तरतुदींखाली ह्या कंपनीचे शेअर्स आणि बंधनकारक व अनिवार्य परिवर्तनीय प्रिफन्स शेअर्स/रोखे मिळविण्यास मी/आम्ही पात्र आहे आहोत. हे हस्तांतरण, वित्तीय सेवा क्षेत्रातील किंवा सर्वसाधारण परवानगी न मिळणाऱ्या क्षेत्रातील कंपनीच्या शेअर्स व बंधनकारक व अनिवार्य परिवर्तनीय प्रिफन्स शेअर्स/रोखे ह्याबाबतचे नाही.

४) एफडीआय धोरणाखाली विभागीय मर्यादाचे आणि किंमतीबाबतच्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन करण्यात आले आहे.

घोषणाकाराच्या किंवा त्याच्या अधिकृत प्रतिनीधीची सही व तारीख

सूचनाः-

निवासी व्यक्तींकडून अनिवासी व्यक्तींना,शेअर्स/बंधनकारक व अनिवार्य परिवर्तनीय प्रिफन्स शेअर्स/बंधनकारक व अनिवार्य परिवर्तनीय रोखे ह्यांच्या हस्तांतरणाबाबत, ह्या घोषणापत्रावर अनिवासी खरेदीकाराची सही असावी, आणि अनिवासी व्यक्तीकडून निवासी व्यक्तीना, शेअर्स/बंधनकारक व अनिवार्य परिवर्तनीय रोखे ह्यांच्या हस्तांतरणाबाबत, ह्या घोषणापत्रावर अनिवासी विक्रीकाराची सही असावी.

एडी बँकेद्वारे प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येत आहे की अर्ज सर्व बाबतीत पूर्ण करण्यात आला आहे ह्या व्यवहाराबाबतची पोच/प्रदान हे विनीमय/रिझर्व बँकेची मार्गदर्शक तत्वे ह्यानुसार आहे.

सही

अधिकाऱ्याचे नाव हुद्दा

एडी शाखेचे नाव

एडी बँकेचा संकेत

Annex - 10
[Part I, Section I, para 29]
Form DR
[Refer to paragraph 4(2) of Schedule 1]
Return to be filed by an Indian Company who has arranged issue of GDR/ADR
Instructions : The Form should be completed and submitted to the Reserve Bank of India, Foreign
Investment Division, Central Office, Mumbai.
1. Name of the Company
2. Address of Registered Office
3. Address for Correspondence
4. Existing Business (please give the NIC Code of the activity in which the company is predominantly engaged)
5. Details of the purpose for which GDRs/ADRs have been raised. If funds are deployed for overseas investment, details thereof
6. Name and address of the Depository abroad
7. Name and address of the Lead Manager/ Investment/Merchant Banker
8. Name and address of the Sub-Managers to the issue
9. Name and address of the Indian Custodians
10. Details of FIPB approval (please quote the relevant NIC Code if the GDRs/ADRs are being issued under the Automatic Route)
11. Whether any overall sectoral cap for foreign investment is applicable. If yes, please give details
12. Details of the Equity Capital Before Issue After Issue
(a) Authorised Capital
(b) Issued and Paid-up Capital
(i) Held by persons Resident in India
(ii) Held by foreign investors other than FIIs/NRIs/PIOs/ OCBs (a list of foreign investors holding more than 10 percent of the paid-up capital and number of shares held by each of them should be furnished)

(iii) Held by NRIs/PIOs/OCBs
(iv) Held by FIIs
Total Equity held by non-residents
(c) Percentage of equity held by non-residents to total paid-up capital
13. Whether issue was on private placement basis. If yes, please give details of the investors and GDRs/ADRs issued to each of them
14. Number of GDRs/ADRs issued

15. Ratio of GDRs/ADRs to underlying shares
16. Issue Related Expenses
(a) Fee paid/payable to Merchant
Bankers/Lead Manager
(i) Amount (in US$)
(ii) Amount as percentage to the total
issue
(b) Other expenses
17. Whether funds are kept abroad. If yes, name and
address of the bank
18. Details of the listing arrangement
Name of Stock Exchange
Date of commencement of trading
19. The date on which GDRs/ADRs issue was
launched
20. Amount raised (in US $)
21. Amount repatriated (in US $)
Certified that all the conditions laid down by Government of India and Reserve Bank of India have
been complied with.
Sd/-
Chartered Accountant
Sd/-
Authorised Signatory of the Company

जोडपत्र १०
(भाग १, विभाग १, परिच्छेद २९)
फॉर्म डी आर
(शेड्युल्ड १ च्या परिच्छेद ४(२) चा संदर्भ घ्यावा)
जीडीआर/एडीआरची व्यवस्था केलेल्या भारतीय कंपनीने सादर करावयाचा अहवाल (रिर्टन)

सूचनाः- हा फॉर्म संपूर्ण भरून तो, विदेशी विभाग, भारतीय रिझर्व बँक केद्रींय कार्यालय, मुंबई ह्यांचेकडे सादर करावा.

१) कंपनीचे नाव
२) नोंदणीकृत कार्यालयाचा पत्ता
३) पत्रव्यवहारासाठी पत्ता
४) सध्याचा उद्योग व्यवहार(कंपनी ज्यात मुख्यत्वेकरुन व्यवहार करत असेल त्या कार्यकृतीचा एनआयसी संकेत)
५)जीडीआर/एडीआर उभे करण्याच्या हेतुबाबत स्विस्तर माहिती, विदेशी गुंतवणुकीसाठी निधी वापरला जात असल्यास त्याबाबची माहिती
६) विदेशातील डिपॉझिटरीचे नाव व पत्ता
७) लीड मॅनेजर/इन्वेस्टमेंट/मर्चंट बँकरचे नाव व पत्ता
८) ह्या इश्युच्या सबमॅनेजरांची नावे व पत्ता
९) भारतामधील कस्टडियन्स्ची नावे व पत्ता
१०) एफआयपीबी मंजुरीची माहिती(हे जीडीआर/एडीआर स्वयंचलित मार्गाखाली दिले जात असल्यास संबंधित एनआयसी संकेत द्यावा.)

११) विदेशी गुंतवणुकीसाठी सर्वकष विभागीय क्षमता (सेक्टोरियल कॅप) लागु आहे काय?
१२) इश्यु-पूर्व आणि इश्यु-पश्चात इक्विटी भांडवलाची माहिती
अ) अधिकृत भांडवल

ब) इश्यु झालेले व भरणा झालेले भांडवल
१) भारतात रहिवासी असलेल्या व्यक्तींनी धारण केलेले
२) एफआयआय/एनआरआय/पीआयओ/ओसीबी सोडून अन्य विदेशी गुंतवणुकदारांनी धारण केलेले भांडवल (भरणा-भांडवलाच्या १०% पेक्षा अधिक भांडवल धारण करण्याऱ्या विदेशी धारकांची यादी आणि प्रत्येकाने घेतलेल्या शेअर्सची संख्या द्यावी.)
३) एनआयआय/पीआयओ/ओसीबी ह्यांनी गुंतवलेले भांडवल
४) एफआयआयनी गुंतवलेले भांडवल
अनिवासींनी धारण केलेली एकूण इक्विटी

क) अनिवासी व्यक्तींनी धारण केलेल्या इक्विटीची एकूण भरणाभांडवलाशी टक्केवारी
१३) हा इश्यु प्रायव्हेट प्लेसमेंट धर्तीवर होता काय? होय असल्यास कृपया गुंतवणुकदारांची माहिती व त्यातील प्रत्येकाला दिलेले जीडीआर/एडीआरची द्यावेत
१४) दिलेल्या जीडीआर/एडीआर संख्या
१५) पायाभूत (अंडरलायिंग) शेअर्सशी जीडीआर/एडीआरचे गुणोत्तर
१६) इश्यु संबंधित खर्च
अ) व्यापारांना/बँकर्सना/लीड मॅनेजला दिलेले द्यावयाचे शुल्क
१) रक्कम (युएस डॉलर्समध्ये)
२) एकूण इश्युच्या टक्केवारीने येणारी रक्कम
ब) इतर खर्च
१७) निधी परदेशात ठेवला आहे का? 'होय' असल्यास बँकेचे नाव व पत्ता
१८) लिस्टींग(अधिसूचिकरण) व्यवस्थेची माहिती
स्टॉक एक्सचेंजचे नाव
ट्रेडिंग सुरु झाल्याची तारीख
१९) जीडीआर/एडीआर इश्युच्या आरंभ केल्याची तारीख
२०) उभी केलेली रक्कम ((युएस डॉलर्समध्ये)
२१)प्रत्यावर्तन केलेली रक्कम (युएस डॉलर्समध्ये)
प्रमाणित करीत आहोत की,भारत सरकार आणि भारतीय रिझर्व बँकेने घातलेल्या अटींचे पालन करण्यात आले आहे.
सही
चार्टर्ड अकाउटंट
सही
कंपनीचा अधिकृत स्वाक्षरीकर्ता

Annex - 11
[Part I, Section I, para 29]
Form DR - Quarterly
[Refer to paragraph 4(3) of Schedule 1]
Quarterly Return
(to be submitted to the Reserve Bank of India, Foreign Investment Division, Central Office,

Mumbai)
1. Name of the Company
2. Address
3. GDR/ADR issue launched on
4. Total No. of GDRs/ADRs issued
5. Total amount raised
6. Total interest earned till end of quarter
7. Issue expenses and commission etc.
8. Amount repatriated
9. Balance kept abroad - Details
(i) Banks Deposits
(ii) Treasury Bills
(iii) Others (please specify)
10. No. of GDRs/ADRs still outstanding
11. Company's share price at the end of the
quarter
12. GDRs/ADRs price quoted on overseas stock
exchange as at the end of the quarter
Certified that the funds raised through GDRs/ADRs have not been invested in stock market or real
estate.
Sd/-
Chartered Accountant
Sd/-
Authorised Signatory of the Company

जोडपत्र ११
(भाग १, विभाग १, परिच्छेद २९)
फॉर्म डी आर-तिमाही
(शेड्युल्ड १ च्या परिच्छेद ४(३)चा संदर्भ घ्यावा)
तिमाही रिटर्न)
(विदेशी गुंतवणुक विभाग, भारतीय रिझर्व बॅंक, केद्रींय कार्यालय, मुंबई ह्यांचेअकडे सादर करावयाचा)
१) कंपनीचे नाव
२) पत्ता
३) जीडीआय/एडीआय इश्यु प्रारंभ केल्याची तारीख
४)दिलेल्या जीडीआर/एडीआरची एकूण संख्या
५) उभी केलेली एकूण रक्कम
६) तिमाहीच्या अखेरपर्यंत मिळविलेले एकूण व्याज
७) इश्युचा खर्च व कमिशन इत्यादि
८) प्रत्यावर्तन केलेली रक्कम
९) विदेशात ठेवलेली शिल्लक-माहिती
१) बॅंकेतील ठेवी
२) ट्रेझरी बिल्स
३) इतर (तपशील द्यावा)
१०) प्रलंबित (आउटस्टॅंडिंग) जीडीआर/एडीआरची संख्या
११) तिमाहीच्या अखेरीस कंपनीच्या शेअरचे मूल्य

१२) तिमाहीच्या अखेरीस, विदेशातील स्टॉक एक्सचेंजमध्ये कोट केलेली जीडीआर/एडीआरची किंमत

प्रमाणित करत आहोत की जीडीआर/एडीआरद्वारा उभा केलेला निधी स्टॉक मार्केट किंवा रियल इस्टेट्मध्ये गुंतविण्यात आलेला नाही.

सही
चार्टर्ड अकाउटंट
सही
कंपनीचा अधिकृत स्वाक्षरीकर्ता

Annex - 12 **जोडपत्र -१२**

अचल मालमत्ता मिळविणऱ्या प्राप्तकर्त्यांचे संपूर्ण नाव व पत्ता

अचल मालमत्तेचे वर्णन

नेमक्या ठिकाणाबाबतचा तपशील - राज्य, शहर म्युनिसिपल/ सर्वे नंबर इत्यादी

अचल मालमत्ता मिळविण्याचा हेतु/ उद्देश
रिझर्व बँकेची मंजुरी असल्यास तिचा क्रमांक व तारीख

अचल मालमत्ता मिळविण्याची तारीख

ही अचल मालमत्ता कशा प्रकारे कळविण्यात आली. म्हणजे, खरेदीव्दारे की भाछेपट्टाव्दारे,

विक्रिकर्ता/ लेसर ह्यांचे नाव, नागरिक व पत्ता

खरेदीची रक्कम व निधीचे स्त्रोत

मी आम्ही घोषित करतो की,

अ) वर दिलेले तपशील माझ्या/ आमच्या माहितीनुसार खरे व सत्य आहेत.

जोडपत्र -१३

(कोष्टक) एफएनसी १, (विभाग ३, परिच्छेद १), (अ) अर्जदारांसाठी सर्वसाधाण सूचनाः-

केवळ अर्जाचा फॉर्मच भरुन तो मुख्य प्रभारी महाव्यवस्थापक, विदेशी मुद्रा विभाग, (विदेशी गुंतवणुक कक्ष), भारतीय रिझर्व बँक, केंद्रीय कार्यालय, मुंबई ४००००१ ह्यांच्याकडे सादर करावा. ब) कागदपत्रे : - १) सर्टिफिकेट ऑफ इन्कॉर्पोरेशन/ रजिस्ट्रेशन किंवा मेमोरँडम अँड आर्टिकल्स ऑफ असोशिएशनची इंग्रजी आवृत्ती, पंजीकरण केलेल्या देशामधील भारतीय वकिलात / नोटरी पब्लिक व्दारा प्रमाणित. २) अर्जदार कंपनी / संस्थेचा अलिकडील ऑडिटेड बॅलन्स शीट ३) प्रोजेक्ट ऑफिसच्या बाबातीत, ह्या प्रकल्पाचा निधी हा व्दिपक्षीय किंवा बहुपक्षीय आंतरराष्ट्रीय एजन्सीव्दारा आलेला आहे किंवा हा प्रकल्प, संबंधित प्रकल्पासाठी, भारतामधील वित्त संस्थेने किंवा बँकेने मुदत कर्ज दिले आहे ह्याचा कागदोपत्री पुरावा. (१) १) अर्जदार कंपनी / संस्थेचे संपूर्ण नाव व पत्ता (अर्जदार हा मालकी किंवा भागीदारी संस्था, किंवा लिमिटेड कंपनी किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम किंवा अन्य संस्था आहे काय ते द्यावे.) २) इन्कॉर्पोरेट/ रजिस्ट्रेशनची तारीख व स्थळ
२) भांडवलाचा तपशील
भरणा केलेले भांडवल प्रत्येकी.....चा एक शेअर ह्या स्वरूपात विभाजित.

२) मुक्त राखीव निधी ऑडिटेड बॅलन्सशीट प्रमाणे

३) अर्जदाराच्या कार्यकृतींचे थोडक्यात वर्णन.

४) संपर्क / शाखा कार्यालयासाठी

१) गेल्या तीन वर्षांतील प्रत्येक वर्षी अर्जदाराने भारतात आयात केलेल्या आणि/किंवा भारतातून निर्यात केलेल्या मालाची किंमत.

अ) भारतातून आयात

ब) भारतातून निर्यात

२) कंपनीचे भारतात प्रतिनिधित्व करण्यासाठी असलेल्या व्यवस्थेचा तपशील

३) प्रायोजित शाखा / संपर्क कार्यालयाचा तपशील

अ) प्रायोजित / दिलेले कार्यालयाचा

ब) कार्यालयाचे ठिकाण

५) प्रकल्प कार्यालयासाठी

अर्जाव्दारे भारतातील एखाद्या विशिष्ट प्रकल्पासाठी/ कंत्राटासाठी, तात्पुरते कार्यालय उघडावयाचे असल्यास

१) प्रदानाच्या अटी/ कालावधी इत्यादीसह प्रकल्प/कंत्राटाचे थोडक्यात वर्णन

२) कार्यालयाची प्रायोजित जागा

३) ह्या प्रकल्प कार्यालयाचा खर्च / निधी अंतर्गत प्रेषणाने किंवा ब (३) मध्ये विहित केलेल्या स्त्रोतातून आहे काय.

६) ह्या अर्जाच्या पुष्टिसाठी अर्जदार कंपनी देऊ इच्छित असलेली माहिती.

आम्ही येथे घोषितै करत आहोत की,

१) वर दिलेला तपशील आमच्या माहितीप्रमाणे खरा व सत्य आहे.

२) आमच्या भारतामधील कार्यकृती वरील स्तंभ ४ (३) किंवा ५ (१) पुरत्या सीमित

३) आम्ही आमचे कार्यालय अन्यत्र हलविल्यास आम्ही त्याबाबत रिझर्व बँकेला कळवू

४) मंजुरी दिली गेल्यास रिझर्व बँकेने विहित केलेल्या अटी व शर्तींचे पालन करण्यास आम्ही बांधिल आहोत.

स्थळ :

(अर्जदार कंपनीच्या अधिकृत अधिकाऱ्याची सही)

नाव

तारीख
हुद्दा

॥ एसडब्ल्युएफ ही एक सरकारी गुंतवणुक वाहिनी असून तिच्यामधील निधी हा विदेशी मुद्रेतील ॲसेट्स स्वरूपात असतो व त्याचे व्यवस्थापन एसडब्ल्युएफ व्दारा वेगळ्या रितीने नाणेविषयक प्रधिकरणांमधील आधिकृत राखीव निधीमधून केले जाते.

त्रैमासिक विवरणपत्र
(अधिसूचना क्र. फेमा २० २०००-आरबी दिनांक मे ३, २००० ला परिशिष्ट १ च्या परिच्छेद ४(३)

चा संदर्भ घ्यावा)		
भारतीय रिझर्व्ह बँक, विदेशी गुंतवणूक विभाग, मध्यवर्ती कार्यालय, मुंबई याना सादर करायचे)		
१.	कंपनीचे नाव	
२.	पत्ता	
३.	जीडीआर एडीआर निर्गम चालू केल्याची तारीख	
४.	निर्गमित केलेल्या जीडीआर एडीआरची एकूण संख्या	
५.	उभारलेली एकूण रक्कम	
६.	तिमाहीच्या समाप्तीपर्यंत अर्जित केलेले एकूण व्याज	
७.	निर्गमाचा खर्च आणि कमिशन वगैरे	
८.	प्रत्यावर्तित रक्कम	
९.	विदेशात ठेवलेली शिल्लक – तपशील	
	(१) बँकेतील ठेवी	
	(२) ट्रेझरी बिल्स	
	(३) अन्य (कृपया विनिर्दिष्टीत करा)	
१०.	अजून थकित असलेल्या जीडीआरची संख्या	
११.	तिमाहीच्या अखेरीला कंपनीच्या समभागाची किंमत	
१२.	तिमाहीच्या अखेरीला असल्याप्रमाणे समुद्रपार स्टॉक एक्स्चेंजेसवर जीडीआरला दिलेली किंमत	
प्रमाणित करण्यात येते कि एडीआरस जीडीआरस मार्फत उभारलेला निधी स्टॉक मार्केट किंवा रियल इस्टेटमध्ये गुंतविलेला नाही.		
चार्टर्ड अकाउंटंट	कंपनीचा अधिकृत स्वाक्षरीकर्ता	

परिशिष्ट

विदेशी गुंतवणूक/भारतात स्थावर मालमत्तेचे संपादन/भारतात शाखा, संपर्क आणि प्रकल्प कार्यालयांची स्थापना आणि मालकीच्या/भागीदारी फर्मसमध्ये गुंतवणूक यावरील महापरिपत्रकात एकत्रित केलेल्या परिपत्रकांची/अधिसूचनांची सूची

Appendix
List of Important Circulars/Notifications which have been consolidated in the Master Circular on
Foreign Investments / Acquisition of Immovable property in India/
Establishment of Branch, Liaison and Project Offices in India
and investments in proprietary / partnership firms

अनु.क्र.	अधिसूचना	तारीख
१.	क्र. फेमा ३२/२०००-आरबी	डिसेंबर २६, २०००
२.	क्र. फेमा ३५/२००१-आरबी	फेब्रुवारी १६, २००१
३.	क्र. फेमा ४१/२००१-आरबी	मार्च २, २००१
४.	क्र. फेमा ४५/२००१-आरबी	सप्टेंबर २०, २००१
५.	क्र. फेमा ४६/२००१-आरबी	नोव्हेंबर २९, २००१
६.	क्र. फेमा ५०/२००२-आरबी	फेब्रुवारी २०, २००२
७.	क्र. फेमा ५५/२००२-आरबी	मार्च ७, २००२
८.	क्र. फेमा ६२/२००२-आरबी	मे १३, २००२
९.	क्र. फेमा ६४/२००२-आरबी	जून २९, २००२
१०.	क्र. फेमा ६५/२००२-आरबी	जून २९, २००२
११.	क्र. फेमा ७६/२००२-आरबी	नोव्हेंबर १२, २००२
१२.	क्र. फेमा ८५/२००३-आरबी	जानेवारी १७, २००३
१३.	क्र. फेमा ९३/२००३-आरबी	जून ९, २००३
१४.	क्र. फेमा ९४/२००३-आरबी	जून १८, २००३
१५.	क्र. फेमा १००/२००३-आरबी	ऑक्टोबर ३, २००३
१६.	क्र. फेमा १०१/२००३-आरबी	ऑक्टोबर ३, २००३
१७.	क्र. फेमा १०६/२००३-आरबी	ऑक्टोबर २७, २००३
१८.	क्र. फेमा १०८/२००३-आरबी	जानेवारी १, २००४
१९.	क्र. फेमा १११/२००४-आरबी	मार्च ६, २००४
२०.	क्र. फेमा ११८/२००४-आरबी	जून २९, २००४
२१.	क्र. फेमा १२२/२००४-आरबी	ऑगस्ट ३०, २००४
२२.	क्र. फेमा १२५/२००४-आरबी	नोव्हेंबर २७, २००४
२३.	क्र. फेमा १३०/२००५-आरबी	मार्च १७, २००५
२४.	क्र. फेमा १३१/२००५-आरबी	मार्च १७, २००५
२५.	क्र. फेमा १३८/२००५-आरबी	जुलै २२, २००५
२६.	क्र. फेमा १३६/२००५-आरबी	जुलै १९, २००५
२७.	क्र. फेमा १३७/२००५-आरबी	जुलै २२, २००५
२८.	क्र. फेमा १३८/२००५-आरबी	जुलै २२, २००५

२९.	क्र. फेमा १४९/२००६५-आरबी	जून ९, २००६

परिपत्रके

अनु.क्र.	परिपत्रके	तारीख
१.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१४	सप्टेंबर २६. २०००
२.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.२४	जानेवारी ६, २००१
३.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.२६	फेब्रुवारी २२, २००१
४.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.३२	एप्रिल २८, २००१
५.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१३	नोव्हेंबर २९, २००१
६.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.२१	फेब्रुवारी १३, २००२
७.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.२९	मार्च ११, २००२
८.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१	जुलै २, २००२
९.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.५	जुलै १५, २००२
१०.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१९	सप्टेंबर १२, २००२
११.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.३५	नोव्हेंबर १, २००२
१२.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.४५	नोव्हेंबर १२, २००२
१३.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.४६	नोव्हेंबर १२, २००२
१४.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.५२	नोव्हेंबर २३, २००२
१५.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.५६	नोव्हेंबर २६, २००२
१६.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.६७	जानेवारी १३, २००३
१७.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.६८	जानेवारी १३, २००३
१८.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.६९	जानेवारी १३, २००३
१९.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.७५	फेब्रुवारी ३, २००३
२०.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.८८	मार्च २७, २००३
२१.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१०१	मे ५, २००३
२२.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१०	ऑगस्ट २०, २००३
२३.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१३	सप्टेंबर १, २००३
२४.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१४	सप्टेंबर १६, २००३
२५.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१९	सप्टेंबर २३, २००३
२६.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.२८	ऑक्टोबर १७, २००३
२७.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.३५	नोव्हेंबर १४, २००३
२८	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.३८	डिसेंबर ३, २००३
२९.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.३९	डिसेंबर ३, २००३
३०.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.४३	डिसेंबर ८. २००३
३१.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.४४	डिसेंबर ८, २००३
३२.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.५३	डिसेंबर १७, २००३
३३.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.५४	डिसेंबर २०, २००३

३४.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.६३	फेब्रुवारी ३, २००४
३५.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.६७	फेब्रुवारी ६, २००४
३६.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.८९	एप्रिल २४, २००४
३७.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.११	सप्टेंबर १३, २००४
३८.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१३	ऑक्टोबर १, २००४
३९.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१५	ऑक्टोबर १, २००४
४०.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१६	ऑक्टोबर ४, २००४
४१.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.३९	एप्रिल २५, २००५
४२.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.४४	मे १७, २००५
४३.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.०४	जुलै २९, २००५
४४.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.०६	ऑगस्ट ११, २००५
४५.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.०७	ऑगस्ट १७, २००५
४६.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.०८	ऑगस्ट २५, २००५
४७.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१०	ऑगस्ट ३०, २००५
४८.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.११	सप्टेंबर ०५, २००५
४९.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र.१६	नोव्हेंबर ११, २००५
५०.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	जानेवारी २५, २००६
५१.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. ४	जुलै २८, २००६
५२.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	ऑगस्ट १६, २००६
५३.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	नोव्हेंबर १६, २००६
५४.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	डिसेंबर २२, २००६
५५.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	फेब्रुवारी ८, २००७
५६	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	एप्रिल २०, २००७
५७.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	मे २४, २००७
५८.	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	मे ३१, २००७
५९	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	जून ८, २००७
६०	ए.पी.डीआयआर (मालिका) परिपत्रक क्र. २४	जून ८, २००७